

**PROGRAMMA
BEGROTING
2024**

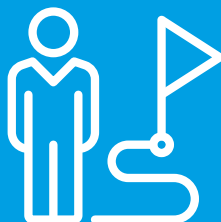
INHOUDSOPGAVE

Aanbiedingsnota	4
Vaststellingsbesluit	8
Totaaloverzicht Meerjarenramingen 2024-2027	9
Begroting in één oopgopslag (Infographic)	10

PROGRAMMA 1 BESTUREN & SAMENWERKEN 14

Algemene bestuurlijke zaken	15
Regionale representatie en samenwerking	18
Betrouwbare gemeente Open en Gastvrij	21
Bedrijfsvoering	25
Openbare orde, veiligheid en preventie	30
Financieel overzicht Besturen & Samenwerken	36

PROGRAMMA 2 LEREN & ONTWIKKELEN 38

Onderwijsbeleid	39
Onderwijshuisvesting	45
Sport	47
Cultuur	51
Financieel overzicht Leren & Ontwikkelen	56

PROGRAMMA 3 **WERKEN** & ONDERNEMEN 58

Ondernemerschap	59
Bestaanszekerheid	63
Financieel overzicht Werken & Ondernemen	69

Paragrafen	120
Paragraaf 1. Lokale heffingen	120
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	130
Paragraaf 3. Financiering	140
Paragraaf 4. Onderhoud kapitaalgoederen	145
Paragraaf 5. Verbonden partijen	151
Paragraaf 6. Grondbeleid	172
Paragraaf 7. Bedrijfsvoering	175
Paragraaf 8. Subsidieverstrekingen	177
Paragraaf 9. Wet Open Overheid	181
Paragraaf 10. Indicatoren prioriteiten Collegeprogramma	182

PROGRAMMA 4
WONEN &
VERBLIJVEN
70

Ruimtelijke ordening	71
Openbare ruimte	75
Vergunningen	78
Mobiliteit	80
Energie en warmte	85
Natuur, landbouw en milieu	89
Financieel overzicht Wonen & Verblijven	96

PROGRAMMA 5
ZORGEN &
STIMULEREN
98

Leefbare buurten en dorpen	99
Welzijn	102
Zorg en ondersteuning	106
Jeugd en jeugdzorg	109
Financieel overzicht Zorgen & Stimuleren	114

PROGRAMMA 6
BETALEN &
FINANCIEREN
116

Financieel overzicht Betalen & Financieren	118
---	-----

AANBIEDINGSNOTA

Met trots presenteren wij onze tweede begroting voor de collegeperiode 2022-2026, waarin we onze visie en plannen concreet maken. Onder het motto 'Samen Vooruit' hebben we onze 15 prioriteiten omgezet in acties. Roosendaal biedt kansen, en we willen deze samen met onze inwoners, ondernemers en partners benutten. Onze gemeente heeft ambitie en we zijn vastberaden om te groeien, te veranderen en te verbeteren.

Onze opgaven

Wij geloven in samenwerking met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. We willen de afstand tussen de gemeenschap en de politiek verkleinen en streven naar een betrouwbare en gastvrije gemeente. Dienstverlening en betrokkenheid staan centraal in onze inzet voor een sterke gemeenschap. We werken gezamenlijk aan een groeiende gemeente waar we trots op mogen zijn. We blijven het verhaal van onze gemeente vertellen en nemen een leidende rol in regionale samenwerkingen, zoals ons lidmaatschap van Brabantstad (B7). We hebben vanuit het collegeprogramma de ambitie om de leefbaarheid en veiligheid in buurten en dorpen te verbeteren. Het Nationaal Programma Roosendaal, voortgekomen uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, is hiervoor een belangrijk middel en stimulans.

De samenleving is steeds in beweging. Maatschappelijke ontwikkelingen, zoals stijgende energiekosten, inflatie en de opvang van Oekraïense vluchtelingen, beïnvloeden in grote mate ons handelen als gemeente. We nemen preventieve maatregelen om toekomstige problemen te voorkomen. Met onze inzet zorgen we ervoor dat inwoners in moeilijke tijden niet omvallen. Door uitzicht en kansen te bieden, streven we naar duurzame oplossingen en lossen we problemen blijvend op. Ons doel is een samenleving te vormen waarin iedereen gelijkwaardig is met meer sociale verbondenheid en betrokkenheid. We maken onze buitenruimte aantrekkelijker door meer aandacht te geven aan beleving en het aanpakken van problemen zoals droogte, hitte, wateroverlast, biodiversiteit en milieukwaliteit. We betrekken bewoners actief bij deze verbeteringen. We gaan de uitdaging aan van een ambitieus woningbouwprogramma, waarbij we samenwerken met partners op de woningmarkt om nieuwe woonmogelijkheden te creëren en lopende projecten af te ronden.

Samen met ondernemers willen we Roosendaal aantrekkelijker maken voor bedrijven en bieden we kansen voor innovatie en groei. We streven naar een breed onderwijsaanbod en voorzieningen voor onderwijs en arbeidsmarkttoegang. We verbeteren sportevenementen en zorgen voor evenwichtige voorzieningen voor topsport en breedtesport. We willen cultuur voor iedereen toegankelijk maken, met diverse culturele activiteiten en evenementen. We blijven werken aan verkeersveiligheid, mobiliteit en parkeren om een aantrekkelijke, veilige en leefbare gemeente te creëren. Duurzame mobiliteit, waaronder fietsen en openbaar vervoer, heeft onze volle aandacht. Onze ambitie is om in 2050 een energieneutrale en klimaatbestendige gemeente te zijn. We werken samen met het Rijk en belanghebbenden om deze doelen te bereiken. Voor het landelijke gebied blijven we in gesprek met ondernemers om duurzame mogelijkheden te ontwikkelen.

Samen bouwen we aan een veelbelovende toekomst voor Roosendaal, waarin we uitdagingen aangaan met vastberadenheid en ambitie. Samen met u gaan we een nieuwe toekomst tegemoet van groeien en bloeien.

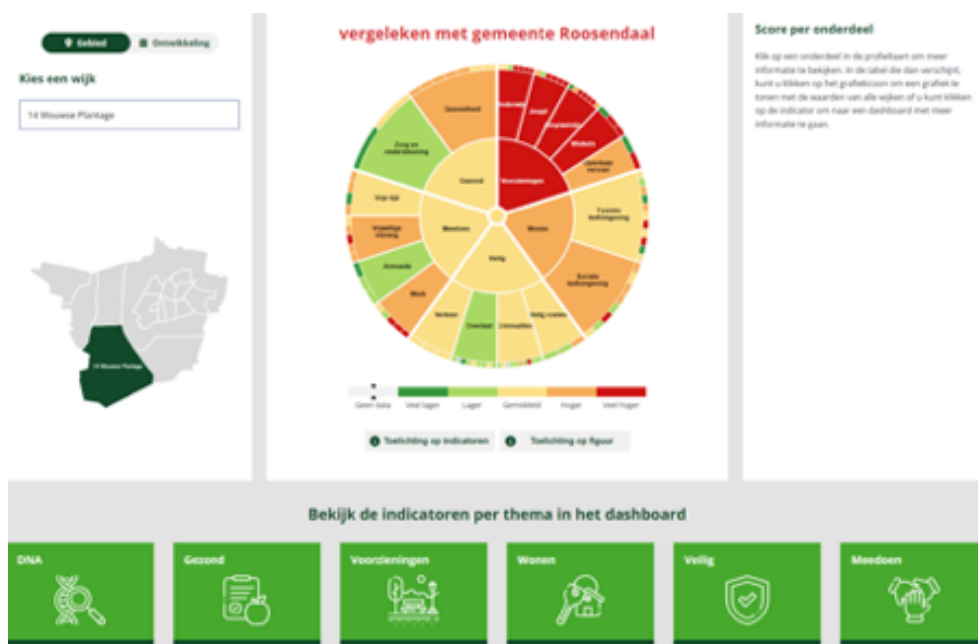
Monitoring met een brede blik

Om deze groei en bloei goed te kunnen monitoren, kiezen we voor het ontwikkelen van een monitor met een brede blik. Met een brede blik bedoelen we alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het dan ook om zaken als gezondheid, onderwijs, leefomgeving, sociale cohesie en veiligheid. Deze brede blik laten we terugkomen in de monitoring van onze wijken en dorpen.

Voor het monitoren met een brede blik hebben we de lokale Vitaliteitskaart verder ontwikkeld aan de hand van het concept Brede Welvaart en de gebruikerservaringen. Op die manier kunnen we recht doen aan wat binnen de gemeente Roosendaal speelt. Deze monitor laten we vervolgens jaarlijks terugkomen in de Programmabegroting.

Via <https://roosendaal.incijfers.nl/> zijn de wijkprofielen van alle wijken en dorpen per 1 november in te zien.

Onderstaand figuur toont een profiel van één van de wijken/dorpen vergeleken met de gemeente Roosendaal:

Naast het monitoren met een brede blik, gaan we gericht de prioriteiten uit het Collegeprogramma 2022-2026 'Zij aan Zij voor Roosendaal' monitoren. Hiervoor zijn de maatschappelijke doelen van de prioriteiten zo veel als mogelijk vertaald naar indicatoren. Dit geeft ons de mogelijkheid om de voortgang van onze doelen te volgen. In de paragraaf 'Indicatoren prioriteiten Collegeprogramma' lichten we dit nader toe.

Financieel beeld

In de Programmabegroting 2023 en in de Kadernota 2024 hebben we al veel middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van onze prioriteiten uit het Collegeprogramma. Daarom kiezen we er nu voor om in deze begroting geen nieuwe beleidsvoorstellen te doen.

Samenvatting financiële beeld	2024	2025	2026	2027
a. Financiële uitgangspositie	€ 5.709.000	€ 2.770.000	-€ 1.713.000	€ 622.000
b. Onvermijdelijke baten en lasten	-€ 2.221.000	-€ 1.392.000	-€ 2.136.000	-€ 2.330.000
c. Bestuurlijke keuzes		€ 188.000	€ 471.000	€ 944.000
d. Begrotingssaldo	€ 3.488.000	€ 1.566.000	-€ 3.378.000	-€ 764.000

De financiële uitgangspositie (regel a) geeft aan hoeveel geld we de komende periode beschikbaar hebben voor het opvangen van onvermijdelijke baten en lasten (regel b) en voor het vaststellen en uitvoeren van nieuw beleid (bestuurlijke keuzes; regel c). Als we de regels a t/m c optellen ontstaat het begrotingssaldo (d).

In de jaren 2024 en 2025 is sprake van een begrotingsoverschot. Vanaf 2026 hebben we een begrotingstekort. Het positieve begrotingssaldo in 2024 bedraagt € 3.488.000. Dit saldo willen we in het Investeringsfonds storten, zodat we het beschikbaar kunnen houden voor de aanvraag van rijksmiddelen uit het Volkshuisvestingsfonds. Bij deze aanvraag hoort namelijk ook een eigen inbreng van middelen vanuit de gemeente. Met de bijdrage uit het Volkshuisvestingsfonds kunnen we in de wijken uit het Nationaal Programma Roosendaal de herstructurering van particuliere woningen subsidiëren. Deze herstructurering draagt bij aan het verbeteren van de leefbaarheid en de veiligheid in kwetsbare gebieden. De raad zal ten behoeve van deze aanvraag nog een raadsvoorstel ontvangen.

In de Kadernota hebben we al aangegeven dat er veel onzekerheden zijn over de financiering van gemeenten vanuit het Rijk. Inmiddels hebben we te maken met een demissionair kabinet en zijn er in november nieuwe Tweede Kamerverkiezingen. Dit heeft de financiële onzekerheden voor de toekomst alleen maar groter gemaakt. We hebben als gemeenten nog geen zicht in hoeverre de kortingen die het Rijk op het Gemeentefonds heeft ingerekend teruggedraaid worden of daadwerkelijk ingevoerd zullen worden. Dit staat in contrast met de grote opgaven waar we als gemeente -als partner van de rijksoverheid- voor staan. Om uitvoering te kunnen geven aan deze opgaven zijn voldoende structurele middelen nodig. Op dit moment is daar geen sprake van. Vanaf 2026 zien we ook voor onze gemeente begrotingstekorten ontstaan. Conform het advies van de VNG willen we dit graag zichtbaar maken, zodat we hiermee een signaal kunnen afgeven.

Duidelijk is dat een nieuw kabinet een bezuinigingsopgave heeft. In hoeverre een nieuw kabinet invulling geeft aan deze bezuinigingsopgave is nog een vraagteken. Het lijkt echter onvermijdelijk dat een deel daarvan op gemeenten zal worden afgewend.

Wij verwachten daarom voor de toekomst geen rooskleurig financieel beeld.

Om onze financiën ook in de toekomst gezond te houden vinden wij een pas op de plaats op dit moment noodzakelijk. We willen nu buffers creëren om in de toekomst risico's en onzekerheden op te kunnen vangen, zodat we wendbaar blijven en zonder dat dit ten koste gaat van onze (wettelijke) taken. Daarom hebben we in de voorliggende begroting nauwelijks nieuwe beleidsvoorstellen opgenomen. We hebben ons vooral beperkt tot de onvermijdelijke baten en lasten die sinds de Kadernota zijn opgetreden.

Het financiële toekomstbeeld voor de komende jaren noopt ons tot het maken van keuzes. Zonder de benodigde middelen uit Den Haag kunnen we niet alles uitvoeren in het tempo dat we voor ogen hebben. Daarnaast hebben we ook te maken met krapte op de arbeidsmarkt waardoor we creatief moeten zijn in de uitvoering van onze plannen. Op dit moment zijn er nog voldoende knoppen waar we aan kunnen draaien om het financiële tij vanaf 2026 te keren. Bij de Kadernota 2025 willen we onze keuzes voor een gezond financieel meerjarenperspectief aan u voorleggen.

VASTSTELLINGS**BESLUIT**

Vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Roosendaal in zijn vergadering van 9 november 2023.

De griffier,

De voorzitter,

E. van der Mark

J.M. van Midden

TOTAALOVERZICHT MEERJARENRAMINGEN 2024-2027

Lasten (X € 1.000)		2024	2025	2026	2027
1	Besturen & Samenwerken	52.409	54.262	55.416	57.025
2	Leren & Ontwikkelen	26.034	27.044	27.850	28.438
3	Werken & Ondernemen	74.146	74.815	75.496	76.277
4	Wonen & Verblijven	75.371	70.428	76.908	71.092
5	Zorgen & Stimuleren	76.239	77.552	78.301	75.350
6	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	3.037	6.620	6.698	7.088
Totaal		307.234	310.722	320.669	315.270
Baten (X € 1.000)		2024	2025	2026	2027
1	Besturen & Samenwerken	1.937	2.020	2.117	2.199
2	Leren & Ontwikkelen	5.507	5.575	5.647	5.722
3	Werken & Ondernemen	35.987	37.824	38.154	38.982
4	Wonen & Verblijven	45.554	41.744	47.949	41.324
5	Zorgen & Stimuleren	10.222	9.975	9.712	9.046
6	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	202.701	212.478	205.989	207.847
Totaal		301.907	309.616	309.567	305.120
Saldo (X € 1.000)		2024	2025	2026	2027
1	Besturen & Samenwerken	50.471 N	52.243 N	53.299 N	54.826 N
2	Leren & Ontwikkelen	20.527 N	21.469 N	22.203 N	22.716 N
3	Werken & Ondernemen	38.159 N	36.991 N	37.343 N	37.295 N
4	Wonen & Verblijven	29.817 N	28.684 N	28.959 N	29.768 N
5	Zorgen & Stimuleren	66.017 N	67.577 N	68.590 N	66.304 N
6	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	199.664 V	205.858 V	199.291 V	200.759 V
970	Saldo rekening lasten en baten	5.328 N	1.106 N	11.101 N	10.150 N
Mutaties reserves:					
980	Toevoegingen aan reserves	11.786	15.177	11.021	11.662
980	Onttrekkingen aan reserves	20.145	16.374	17.913	15.306
Resultaat rekening lasten en baten		3.032 V	91 V	4.209 N	6.506 N

Begroting 2024 in één oogopslag

ZIJ AAN ZIJ
IN EEN GEMEENTE
MET AMBITIE

Aantal inwoners 2023: **77.613**

in

**Inkomsten
2024**

Lokale heffingen

	OZB	€ 14.914.000
	Rioolheffing	€ 14.351.000
	Afvalstoffenheffing	€ 11.150.000
	Leges	€ 2.756.000
	Parkeerbelastingen en -vergunningen	€ 1.930.000
	Reclamebelasting	€ 704.000
	Standplaatsen	€ 292.000
	Toeristenbelasting	€ 204.000
	Precariobelasting	€ 123.000

Overige inkomsten

	Opbrengst grondexploitatie	€ 12.428.000
	Opbrengst vastgoed (huur en verkoop)	€ 2.661.000
	Penvoerderschap Jeugd	€ 7.214.000
	Opbrengsten overheidsinstellingen	€ 3.328.000
	Rente en dividendopbrengsten	€ 804.000
	Overige opbrengsten	€ 4.721.000

uit

Uitgaven 2024

322
miljoen

=

Programma 1

	totaal	per inwoner
Algemene bestuurlijke zaken	€ 3.532.000	€ 46
Regionale representatie en samenwerking	€ 1.020.000	€ 13
Betrouwbare gemeente	€ 3.492.000	€ 45
Bedrijfsvoering	€ 33.214.000	€ 428
Openbare orde, veiligheid en preventie	€ 11.662.000	€ 150

53
miljoen

+

Programma 2

Onderwijsbeleid	€ 8.412.000	€ 108
Onderwijshuisvesting	€ 6.287.000	€ 81
Sport	€ 5.173.000	€ 67
Cultuur	€ 6.343.000	€ 82

26
miljoen

+

Programma 3

Ondernemerschap	€ 5.950.000	€ 77
Bestaanszekerheid	€ 68.882.000	€ 888

75
miljoen

+

Programma 4

Ruimtelijke ordening	€ 19.664.000	€ 253
Openbare ruimte	€ 36.669.000	€ 472
Vergunningen	€ 2.613.000	€ 34
Mobiliteit	€ 3.315.000	€ 43
Energie en warmte	€ 2.945.000	€ 38
Natuur, landbouw en milieu	€ 12.308.000	€ 159

78
miljoen

+

Programma 5

Leefbare buurten en dorpen	€ 3.227.000	€ 42
Welzijn	€ 9.372.000	€ 121
Zorg en ondersteuning	€ 29.190.000	€ 376
Jeugd en jeugdzorg	€ 35.268.000	€ 454

77
miljoen

+

Programma 6

Algemene lasten, treasury en belastingen	€ 3.035.000	€ 39
Dotaties Reserves	€ 10.251.000	€ 132

13
miljoen

Bovenstaande cijfers zijn inclusief de aanbiederingsnota (1e begrotingswijziging).

Kijk voor de gehele begroting op www.roosendaal.nl/begroting

Inkomsten
2024

Uitgaven
2024

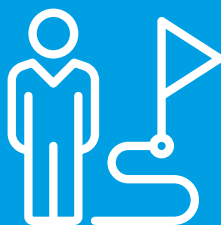
Begroot resultaat

3
miljoen

PROGRAMMA 1
BESTUREN &
SAMENWERKEN

PROGRAMMA 2
LEREN &
ONTWIKKELEN

PROGRAMMA 3
WERKEN &
ONDERNEMEN

PROGRAMMA **BEGROTING** 2024

PROGRAMMA 4
WONEN &
VERBLIJVEN

PROGRAMMA 5
ZORGEN &
STIMULEREN

PROGRAMMA 6
BETALEN &
FINANCIEREN

BESTUREN & **SAMEN WERKEN**

BELEIDSVELDEN EN PORTEFEUILLEHOUDERS

Beleidsvelden	Portefeuillehouder
Algemene bestuurlijke zaken	burgemeester Han van Midden
Regionale representatie en samenwerking	wethouder Arwen van Gestel
Betrouwbare en gastvrije gemeente	wethouder Evelien van der Star-Deijkers
Openbare orde, veiligheid en preventie	burgemeester Han van Midden

ALGEMENE BESTUURLIJKE ZAKEN

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Door het verhaal van Roosendaal op te stellen, bouwen we indirect aan onze gemeente en aan de trots op onze mooie stad, dorpen en mensen. Het verhaal van Roosendaal vertelt ons verhaal, wie wij zijn als stad, de dorpen en de mensen die er wonen en werken.

Roosendaal is een gemeente in beweging, waar veel mogelijk is. De stad en de dorpen zijn een fijne plek om te wonen, werken, recreëren, ondernemen en studeren. In Roosendaal heerst een ondernemerscultuur, zijn wij hartelijk en voelen we ons verbonden met onze omgeving, dit is immers onderdeel van ons DNA. Wij willen gaan bouwen aan trots in Roosendaal. Trots op Roosendaal, haar dorpen, haar inwoners en ondernemers en dat verhaal willen blijven vertellen. Wij werken samen met alle partijen in en om de gemeente en daarbuiten om het verhaal van Roosendaal te vertellen.

In 2024 is het 80 jaar geleden dat de stad en dorpen van onze gemeente werden bevrijd. Evenals in 2019 bij de viering van 75 jaar bevrijding willen we dit op gepaste wijze vieren in zowel de stad als de dorpen. Om te benadrukken dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en we dat ook blijven beseffen

WAT GAAN WE **DOEN**?

- > Het Verhaal van Roosendaal is gericht op het leren kennen, erkennen en waarderen van Roosendaal. Het Verhaal besteedt aandacht aan ons verleden (DNA), heden én toekomst.
- > Het Verhaal van Roosendaal moet zo sterk zijn dat iedere (potentiële) Roosendaler en ook andere doelgroepen (bedrijven, organisaties, instellingen, bezoekers, recreanten) zich hierin herkennen.
- > Idealiter is het Verhaal van Roosendaal zo sterk dat we buiten de gemeente herkenbaar zijn als gemeente Roosendaal.
- > We maken dit Verhaal van Roosendaal samen, ook externe partijen helpen ons hierbij.
- > Participatie van inwoners is eveneens een belangrijk aspect om Het Verhaal van Roosendaal compleet te krijgen.
- > In 2023 hebben we een plan van aanpak opgesteld over hoe wij als gemeente het beste Het Verhaal van Roosendaal kunnen uitrollen en –dragen. In 2024 geven we uitvoering aan dit plan door onder andere het opzetten van een campagne om bij te dragen aan het gevoel van trots in de stad én dorpen.
- > Ook besteden we aandacht aan het neerzetten van de symboliek van Het verhaal van Roosendaal en we maken dit zichtbaar.
- > Om bij te dragen aan de trots van Roosendaal is in 2023 een eerste aanzet gegeven voor de viering van de verjaardag van de stad en dorpen. In 2024 en volgende jaren gaat dit een vervolg krijgen zodat dit een jaarlijks evenement wordt.
- > In 2023 hebben we de inwoners die ooit een Roosenspeld, Jongerenroos of Bruggenbouwer hebben ontvangen betrokken bij Het Verhaal van Roosendaal (bedanken, mee laten denken en participeren). Wij zullen hen in 2024 blijven betrekken.
- > De uitrol van het Verhaal van Roosendaal wordt opgenomen in de planning voor 2024, er zal dan ook een planning komen voor integratie in 2024 en verder.
- > In zowel de stad als in de dorpen gaan de Oranjecomités en de Oranjestichting op de data dat de stad en dorpen bevrijd werden een activiteit organiseren met als onderdeel een kranslegging. Verdere activiteiten zijn onder andere: bevrijdingsfestival, bevrijdingsconcert, bevrijdingsroute, lichtjes op de graven en een educatief programma op de scholen.

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Algemene bestuurlijke zaken	3.324	3.243	3.532	3.849	3.704	3.832
Baten Algemene bestuurlijke zaken	504	0	0	0	0	0
Saldo	2.820	3.243	3.532	3.849	3.704	3.832

REGIONALE REPRESENTATIE EN SAMENWERKING

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Om de ambities waar te kunnen maken blijft het verstevigen van onze (trekkers)rol en positie binnen de eigen regio, daarbuiten en richting provincie en Rijk van belang. Bestuurlijke samenwerking is een belangrijk middel dat hiervoor wordt ingezet. De gemeente Roosendaal maakt deel uit van een steeds breder palet aan overlegstructuren. In juni 2023 is Roosendaal toegetreden tot het samenwerkingsverband BrabantStad. Voor Roosendaal is BrabantStad komende jaren een belangrijke overlegtafel om haar positie binnen Brabant te verstevigen en de college-ambitie waar te maken om meer bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen in de opgaves die spelen op provinciaal, regionaal en vooral grootstedelijk niveau. Met de toetreding tot BrabantStad kunnen we vanuit Roosendaal de regio versterken als onderdeel van stedelijk Brabant.

Naast de samenwerking binnen de Regio West-Brabant (RWB) met als focus nieuwe economie en verbetering van het vestigingsklimaat, is met de introductie van de Stedelijke regio's een nieuwe schaal van bestuurlijk en ambtelijke samenwerking ontstaan. De stedelijke regio West-Brabant-West (SRWBW) is een van de vier Brabantse stedelijke regio's waarbinnen we als 7 gemeenten samenwerken in de Westflank van Brabant. We werken hierbij aan een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie, om enerzijds het landelijk woningtekort het hoofd te bieden. Anderzijds om als regio zelf een betere positie te verwerven voor nieuwe vestigers (bedrijven en inwoners), de hieraan gelieerde voorzieningen toekomstproof te maken en een breed welzijn voor iedereen te bevorderen. Om de rol en positie van Roosendaal op meerdere fronten te verstevigen en onze schaa sprong vorm en inhoud te geven, vervullen we mede een trekkersrol in ons bestuurlijk overleg met onze omliggende gemeenten, de zogeheten Daily Urban System. Dit om vervolgens koers te bepalen richting de regionale en bovenregionale overlegtafels.

WAT GAAN WE **DOEN**?

- > We nemen proactief deel aan diverse landelijke en regionale netwerken, zoals BrabantStad, G40 en de VNG.
- > We continueren onze inzet op de Stedelijke Regio ontwikkelingen in West-Brabant-West. De gewenste schaa sprong van Roosendaal dient hierbij als hefboom voor het woningbouw-programma, verbetering van onze bereikbaarheid, voorzieningen, verduurzaming en landschapsontwikkelingen.
- > We werken vanuit de volgende regionale samenwerkingen aan de volgende overkoepelende thema's:
 - De opgaven rondom de A58 en het spooreplacement zijn voor Roosendaal en de regio van groot belang. We onderzoeken de haalbaarheid voormogelijke aanpassingen van het A58-tracé dwars door de stad en de hieraan gekoppelde ruimtelijke ontwikkelkansen. Over de ontwikkeling van de Spoorzone zijn we met ministeries I&W en BZK in gesprek, samen met NS, ProRail en de provincie Noord-Brabant om de mogelijkheden van uitplaatsing van ons emplacement te verkennen. Ontwikkelingen die mede ook afgestemd zijn op het in 2022 opgestelde Handelingsperspectief Spoorzone Roosendaal.
 - Regio W-Brabant is een samenwerkingsverband van 16 gemeenten waar we met name de samenwerking zoeken op het gebied van Ruimte, Mobiliteit, Economie en Arbeidsmarkt. Momenteel wordt er binnen de RWB gekeken naar een accentverschuiving van de beleidsvelden, het regionaal programma en de te voeren agenda. De RWB zal zich meer gaan richten op de nieuwe economie en optimaal vestigingsklimaat, waarbij o.a. circulariteit, innovatie en plant based economy de focus zullen vormen. Daarnaast zal er afstemming en samenwerking worden gezocht met de stedelijke regio's die weer op een ander schaalniveau opereren.
 - Stedelijke regio West-Brabant-West (SRWBW) is een van de vier stedelijke regio's in Brabant. We hebben in deze stedelijke regio als Roosendaal belangrijke voortrekkersrol. Met de WBW-gemeenten en provincie maken we afspraken in lijn met de Verstedelijkingsstrategie Brabant en concrete afspraken hierover leggen we vast in onder meer de Regionale Investeringsagenda WBW (RIA WBW).
 - Middels een Regionale Woondeal zijn samen met de gemeenten in WBW verband afspraken met provincie Noord-Brabant gemaakt over de realisatie van woningen tot en met 2030 en over het versnellen van onze woningbouwopgave. Samen met de provinciale aanjager en een interne taskforce richten wij ons op de uitvoering hiervan.
 - In samenwerking met het Ministerie van Defensie, provincie Noord-Brabant en gemeente Rucphen werken we aan een haalbaarheidsstudie voor nieuwbouw van de kazerne voor het Korps Commando Troepen (KCT) gewerkt. Mocht de kazerne in de toekomst verplaatst worden, dan zullen we de mogelijkheden tot herontwikkeling verder onderzoeken en uitwerken.
 - We participeren in de Citydeals. De binnenstad geeft identiteit en een hart aan de stad. De transformatie van verschillende voormalige functies in het centrum moet een toplocatie worden waar mensen om uiteenlopende redenen samenkomen. Binnensteden staan aan de vooravond van grote veranderingen in programmering, gebruik en vorm. Om ze aantrekkelijk te houden en toekomstbestendig te maken, is het belangrijk om op die veranderingen te kunnen sturen. In deze City Deal werken ministeries, grote steden en andere partners samen om dat te bereiken. Dit gebeurt door hierop gerichte regie te voeren en zo een aantrekkelijk nieuw stadshart te creëren voor wonen, werken en verblijven.

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Regionale representatie en samen- werking	853	876	1.019	1.221	1.259	1.298
Baten Regionale representatie en samen- werking	97	110	117	122	127	132
Saldo	756	766	902	1.099	1.132	1.166

BETROUWBARE GEMEENTE OPEN EN GASTVRIJ

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

De gemeente Roosendaal wil een betrouwbare en gastvrije gemeente zijn. Onze visie is als volgt: Wij handelen vanuit vertrouwen. Bevlogen bouwen aan onze gemeenschap doen wij samen met inwoners, ondernemers en partners. Mensen kunnen ook op ons vertrouwen dat wij het juiste doen. Wij zijn een open, zelfbewuste en daadkrachtige lokale overheid die handelt in het algemeen belang zonder het individu uit het oog te verliezen. Inwoners, ondernemers en partners zijn bij ons welkom.

We willen een betrouwbare gemeente zijn, die meedenkt en tegelijkertijd de openbare orde en het algemeen belang bewaakt. Daarbij zijn we helder: niet alles kan altijd en overal voor iedereen. Als gemeente bepalen we wat er gebeurt bij tegenstrijdige belangen en we leggen onze keuzes uit. Daarom willen we nog dichter bij onze inwoners staan en makkelijker bereikbaar zijn.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Programma betrouwbaar en gastvrij

Om de ontwikkeling naar een betrouwbare en gastvrije gemeente meer kracht bij te zetten en gericht resultaten te kunnen behalen, is in 2023 het programma betrouwbare en gastvrije gemeente opgezet, dit heeft vorm en inhoud gekregen. In 2024 wordt er een leergang uitgerold om de organisatie mee te nemen in deze ontwikkeling. Ook zal er een bewustwordingscampagne intern gelanceerd worden. We gaan duidelijk binnen beginnen om buiten te winnen. In 2025 en 2026 zal de inzet vanuit het programma ook naar buiten gericht zijn. De aanpak is uitgewerkt in het programmaplan en in overleg met gespecialiseerde bureaus. De uitwerking van het programma vindt plaats op programmaniveau en vanuit de drie projectlijnen dienstverlening, open Roosendaal en participatie.

Dienstverlening

De gemeente Roosendaal is voor iedereen goed bereikbaar en benaderbaar; we zijn klantvriendelijk en gastvrij. Roosendaal gaat groeien en dat betekent dat we onze dienstverlening mee laten groeien. Dat doen we door sterk in te zetten op digitalisering. Daarmee kunnen onze inwoners en ondernemers tijd- en plaats-onafhankelijk aanvragen doen of diensten afnemen. Zo bereiden we ons ook voor op de generatie van de toekomst. We digitaliseren waar het kan, maar bieden altijd de mogelijkheid voor persoonlijk contact voor wie dat wenst. We gaan inwoners en ondernemers actief betrekken bij de ontwikkeling van onze dienstverlening. Hun wensen staan centraal; we bewegen mee en stellen ons innovatief op. We hebben ook te maken met (nieuwe) wetten, regels en beleid. Daarom gaan we duidelijker en transparanter communiceren en verwachtingen meer helder maken. Onze dienstverlening verbeteren we ook door actief aanwezig te zijn in onze buurten en dorpen.

- > We gaan een omnichannelstrategie doorvoeren zodat de online en offlinekanalen goed op elkaar afgestemd zijn; Denk hierbij bijvoorbeeld aan een persoonlijke afspraak, via de website, telefoon of chatbot die direct verwijst naar de afsprakenpagina. We gaan deze kanalen waarmee inwoners en ondernemers contact kunnen opnemen met ons verbeteren. We gaan ook de mogelijkheden onderzoeken voor beeld- en videobellen. De digitale toegankelijkheid wordt verbeterd en er komt een doorontwikkeling op 'MijnRoosendaal' portaal voor inwoners, dat in 2023 gelanceerd is.
- > De evaluatie en doorontwikkeling van de Publieksplaza; Een onderdeel daarvan is het verbeteren van het algemeen klantproces van Publiekszaken en vrije inloop voor inwoners. Ook gaan we onderzoeken hoe we meer continu de tevredenheid van onze dienstverlening kunnen meten. Zodat wij ook bij kunnen sturen daar waar de inwoners en ondernemers dit belangrijk vinden.
- > De werkgroep van Klacht naar kracht; diverse acties n.a.v. meldingen en signalen inwoners zijn al opgepakt in 2023. In 2024 verwachten we een nog grotere stap te zetten met de indiensttreding van de klachten coördinator. Zo willen wij niet alleen zorgen voor een juiste en menselijke klachtafhandeling voor onze inwoners en ondernemers, maar ook zorgen dat we trends ontdekken in de klachten om gericht interventies daarop in te zetten. Aan de voorkant komen van de klachten in plaats van alleen reactief op individueel klachterniveau te handelen.
- > Gestart wordt met de versnellingsgroep dienstverlening en ambassadeurs van Roosendaal; hierin wordt gekeken hoe we de gemeente een gezicht kunnen geven naar onze inwoners toe.
- > Heldere en duidelijke taal; opnieuw op de kaart zetten. Dit verhoogt de toegankelijkheid van onze informatievoorziening voor inwoners.
- > De dienstverlening voor onze inwoners gaan we verbeteren door de pilot CRM te evalueren en vanuit daar kijken wat nodig is om een goed beeld te vormen van al onze contacten naar buiten, zodat we zicht hebben op alles wat de inwoner en ondernemer vragen. Een CRM of een ander systeem kan daar efficiënt op inspelen.

Open Roosendaal

We zetten in op openheid en transparantie, om op die manier bij te dragen aan de ambities op het gebied van betrouwbare en gastvrije gemeente. We maken steeds meer informatie actief openbaar, en makkelijk en snel vindbaar voor inwoners. In 2024 zetten we in op verdere implementatie van de Wet open overheid (Woo) en gaan we aan de slag met ons eigen handelen: welke rol heeft ons eigen handelen in het geheel en welke impact heeft die rol op de ambities van de gemeente.

- > We willen informatie makkelijk vindbaar en toegankelijk maken voor onze inwoners en ondernemers. In 2024 gaan we verder met het aanpassen van onze processen en systemen om dit te faciliteren.
- > Daarnaast gaan we aan de slag met een platform voor openbaarmaking van informatie, dat toegankelijk is en waarop inwoners op een laagdrempelige manier terecht kunnen voor openbare informatie.
- > We zetten in op verdere implementatie van de Woo. Hierbij volgen we de landelijke ontwikkelingen en deadlines en sorteren daar waar mogelijk op voor.
- > We zetten in op het verder op orde brengen van onze informatiehuishouding en maken informatie en documenten makkelijker vindbaar voor medewerkers door implementatie van een zoekmachine. Op die manier dragen we bij aan het makkelijker vindbaar maken van informatie bij Woo-verzoeken en aan de snellere afhandeling van de Woo-verzoeken om zo de verzoeker optimaal van dienst te kunnen zijn.
- > We zetten in op verdere bewustwording van medewerkers op hun rol in het proces en op hun rol in het zijn van een betrouwbare en gastvrije gemeente voor onze inwoners en ondernemers.

Participatie

Als betrouwbare gemeente staan we open voor onze samenleving. We willen een partner zijn die luistert, meedenkt en beleid maakt mét mensen in plaats van over mensen. Aan de voorkant zijn we duidelijk over participatiemogelijkheden voor onze inwoners. Dit vraagt om een transparant participatieproces: wat is de invloedruimte en hoe ziet het proces eruit? Duidelijkheid zorgt voor een goede samenwerking - zij aan zij - en uiteindelijk voor een betrouwbare gemeente. Om hierop te investeren worden de thema's vanuit betrouwbare gemeente integraal opgepakt. Door deze integrale aanpak ontstaat er meer slagkracht en daarmee een beter resultaat voor onze inwoners en ondernemers. Participatie is niet een doel op zich maar een belangrijk middel om te doen wat nodig is en om aan te sluiten op de leefwereld van onze inwoners en ondernemers.

Door collega's handvatten en instrumenten te bieden om in hun werk dichter met de samenleving in verbinding te staan, kunnen we wensen en ideeën van inwoners en ondernemers beter faciliteren. Meer participatie is niet altijd beter. De ontwikkelingen rondom participatie zorgen ervoor dat er een betere balans ontstaat, waar inwoners en ondernemers ook eigenaarschap en authenticiteit ontdekken en onderzoeken en beter weten wanneer en waar ze met hulpvragen terecht kunnen. Participatie alleen is niet mogelijk, het is een proces van samen.

- > Het in 2023 ontwikkelde beleid gaan we in 2024 inbedden in de organisatie. Aan de hand van de ontwikkelde Roosendaalse Participatiebrug en checklist gaan we zorgen dat evalueren en bewustwording belangrijke onderdelen zijn van participatief werken bij collega's.
- > De in 2023 ontwikkelde visie wordt langs participatieve initiatieven vanuit gemeente en samenleving gelegd. Onze waarden, rollen en houding worden steeds meer voelbaar. Collega's krijgen ondersteuning waar nodig.
- > Verbindingen tussen projecten, programma's en reguliere werkzaamheden worden gemonitord en zo nodig door het participatieteam versterkt.
- > We experimenteren met nieuwe vormen van participatie, waarbij we de ontwikkelde toolkit met instrumenten inzetten als handvat.
- > De beweging Roosendaal Spreekt Roosendaal Doet (hierna: RSRD) wordt samen met de ontwikkelde instrumenten op participatie gecommuniceerd richting de organisatie en aangemoedigd te gebruiken. De methodieken borgen we op verschillende plekken in de organisatie en zijn gekoppeld aan de instrumenten van participatie.
- > We evalueren de inzet van middelen vanuit het Investeringsfonds die zijn ingezet om participatieve initiatieven uit de samenleving te ondersteunen, om de leefbaarheid te vergroten. We zetten meer in om deze middelen op de juiste plekken te laten landen.

BEDRIJFSVOERING

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Een gemeente die werkt voor haar inwoners en ondernemers, betekent ook goede en professionele advisering en ondersteuning voor het bestuur, ambtelijke organisatie en regionale samenwerkingsverbanden. We blijven uitgaan van de behoefte van onze inwoners van de stad en dorpen. Bestuur en organisatie delen de overtuiging dat een gastvrije dienstverlening en burgerparticipatie meerwaarde geeft voor de samenleving. Dat betekent voor onze organisatie dat we op deze manier ook ons werk uitvoeren. Bedrijfsvoering betreft alle faciliterende activiteiten die de gemeentelijke organisatie in staat stelt langdurig te presteren en maatschappelijke waarde te creëren. Denk aan personeelsbeleid, huisvesting, financiën, Informatievoorziening, juridische ondersteuning en inkoop.

Concreet gaat het om een goede dienstverlening aan onze inwoners door:

- > een efficiënt werkende organisatie;
- > een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- > een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- > op een verantwoorde manier benutten van ICT-mogelijkheden;
- > inzetten van gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

Gemeente als uitvoerder van de wet

De samenleving ontwikkelt zich snel en we hebben een stevige ambitie om te groeien als gemeente. We hebben en krijgen dan ook te maken met een veranderende opdracht als gemeente. Meer taken en verantwoordelijkheden zijn vanuit het Rijk overgeheveld naar de gemeenten. Dit heeft gevolgen voor onze organisatie. Onze gemeentelijke organisatie groeit mee met de stad, om aan de gestelde ambities te kunnen voldoen en de extra taken vanuit het Rijk op te pakken. Als uitvoerder van de wet houden we daarbij rekening met de leefwereld van onze inwoners en passen we de menselijke maat toe.

BEDRIJFSVOERING

Gemeente als werkgever

Werken voor Roosendaal betekent werken voor een gemeente die in de komende decennia flink doorgroeit. De groei zal gepaard gaan met een schaal- en kwaliteitssprong en vindt plaats in een spannende en dynamische gemeente vol contrasten. Roosendaal is groen, grijs, dorps en grootstedelijk tegelijkertijd. De opgaven lopen op van kleinschalig tot aan strategisch, zonder daarbij concessies te kunnen en willen doen aan de aandacht voor elk van deze opgaven. Het werkt op vele manieren door op onze organisatie en op Roosendaal als werkgever. Het stelt hoge eisen aan de professionaliteit, het strategisch vermogen en capaciteit van de ambtelijke organisatie. Ook vraagt het betrokken medewerkers die groot en klein kunnen denken en doen en daarbij de publieke waarde en de betekenis voor Roosendaal vooropzetten. Het komt tot uitdrukking in onze organisatievisie, waarbij we de leefwereld van inwoners centraal stellen en ondersteund worden door drie kernwaarden: resultaatgericht, samen en de ander centraal.

We houden aandacht voor deze kernwaarden door bijvoorbeeld te investeren in leren en ontwikkelen. Door onze manier van werken te toetsen aan deze kernwaarden sluiten we optimaal aan bij de behoefte van het bestuur en onze inwoners. In onze routekaart "Organisatieontwikkeling" richten ons hierop en heeft als uitgangspunt om een aantrekkelijke en goede werkgever te zijn en te blijven. Dit is niet alleen een beleidsmatige en waardengedreven overtuiging, maar ook een noodzakelijk doel om talenten en expertises te binden, te boeien en fitheid en vitaliteit te behouden. Om de groeiambities van Roosendaal te realiseren en tegelijkertijd de huidige taken in evenwicht te houden met de beschikbare ambtelijke capaciteit, is het van groot belang om deze situatie voortdurend te monitoren. In de programmabegroting van 2023 en de kadernota van 2024 zijn daarom al extra capaciteitsuitbreidingen opgenomen. Het financieren van eventuele nieuwe, structurele uitbreidingen wordt echter steeds meer een uitdaging. Daarom wordt nu als uitgangspunt gehanteerd dat dit alleen plaatsvindt indien strikt noodzakelijk. In andere gevallen zullen er weloverwogen keuzes moeten worden gemaakt.

In de routekaart "Organisatieontwikkeling" hebben we vier doelen vastgesteld waar we van 2023 t/m 2025 aan gaan werken, om de organisatie nog verder te ontwikkelen en aan te blijven sluiten bij wat de maatschappij van ons vraagt:

- > Meer aandacht voor mensen;
- > Samen (bij)sturen en prioriteiten stellen;
- > Groeien naar een lerende organisatie;
- > De juiste mensen aan boord houden en krijgen

In 2024 pakken we een aantal acties op die bijdragen aan het realiseren van deze doelen. Hieronder noemen we enkele hoofdlijnen: We ontwikkelen ons centraal leer- en ontwikkelaanbod door, passend bij onze visie en kernwaarden. We voeren een gespreks-cyclus "Regie op je eigen ontwikkeling", waarbij we komen tot een nieuwe aanpak voor waardering. Daarnaast hebben we continue aandacht voor groepsontwikkeling.

Digitalisering

We leven in een periode van een wereldwijde digitale transformatie. De digitalisering dringt ook door in onze dienstverlening en bedrijfsvoering. Het doel van deze digitalisering is om meerwaarde te leveren aan onze inwoners en ondernemers, betere controle te houden op de steeds groeiende verantwoordelijkheden en taken van de gemeente en ook in crisissituaties zoals de coronapandemie. Zo werkt de gemeentelijke organisatie steeds meer datagedreven en informatie gestuurd. Het uitgangspunt hierbij is om communicatie persoonlijk en relevant te houden en om nog beter aan te sluiten bij de wensen van onze inwoners en ondernemers.

In de komende jaren richten wij ons daarnaast op de volgende ontwikkelingen:

- > Samenwerking met andere gemeenten om toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Daarbij zien we grote voordelen in bijvoorbeeld het initiatief 'Common Ground'. Bij deze nieuwe wijze van de gemeentelijke informatievoorziening wordt data eenmalig vastgelegd om vervolgens vaker te worden toegepast. Hierdoor kan onze informatievoorziening eenvoudiger, sneller en slimmer worden ingericht.
- > Datagedreven werken als de standaard manier van werken. Dit betekent dat beleid en acties worden gebaseerd op inzichten vanuit de data. Deze ontwikkeling wordt stapsgewijs ingezet, waarbij de data-geletterdheid van medewerkers cruciaal is. We gaan op een innovatieve manier slim met data om en waarborgen daarbij de privacy en hebben oog voor ethiek.
- > Data governance en management. Dit betekent dat we zorgen voor correcte data en het correcte gebruik van data door de organisatie. Hiervoor leggen we een stevig datafundament, zodat we kunnen innoveren met data. Helder en eenduidig beheer en eigenaarschap van data om de kwaliteit, integriteit en beschikbaarheid van de data te garanderen. Databaseveiliging en privacy zijn hier vanzelfsprekend onderdeel van.
- > Privacy- en informatiebeveiliging conform wetgeving. Naast accurate technische beveiliging besteden we structureel aandacht aan het beveiligings- en privacy-bewustzijn en de digitale vaardigheden van medewerkers.
- > Overstappen op duurzame cloud-toepassingen, waarbij functionaliteit en gegevens plaats-onafhankelijk en veilig beschikbaar worden gesteld via internet.
- > Digitale volwassenheid van de organisatie. Het gaat daarbij om hoe we als organisatie omgaan met de organisatorische, informatietechnische, technologische en culturele uitdagingen van de digitale transformatie. Voorbeelden van elementen die bijdragen aan de digitale volwassenheid zijn een CIO Office, enterprise architectuur en portfoliomanagement.

Digitalisering beperkt zich niet alleen tot ICT. Het gaat over techniek en innovatie die de eisen en wensen van de inwoners, ondernemers en ook de medewerkers van onze gemeente volgt. Hierbij ontstaan ook ethische vraagstukken waarbij in de oplossing altijd de menselijke maat de boventoon voert. We houden inwoners en ondernemers verbonden door onze digitale dienstverlening laagdrempelig, betrouwbaar en eenvoudig te maken. Dit doen wij in combinatie met open, transparante en veilige communicatie. Als lokale overheid blijven we scherp op de risico's van het inzetten van digitale technologie, zoals het verzamelen en het gebruik van data. Daarom zetten we dit alleen in als het een verbetering oplevert voor inwoners en ondernemers.

Huisvesting

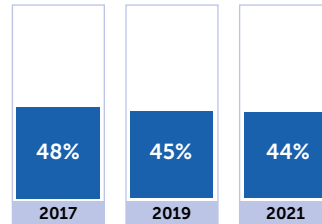
Het Huis van Roosendaal biedt de mogelijkheid om andere manieren van (samen)werken en organiseren beter te faciliteren. De nieuwe huisvesting draagt bij aan het hybride en het activiteitgericht werken. Activiteitgericht wil zeggen dat je de werkplek gebruikt die het beste bij de activiteit past, het hybride werken gaat uit van verschillende locaties (kantoor, thuis). Deze manier van werken draagt bij aan onze organisatieontwikkeling.

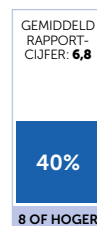
Percentage inwoners dat geïnteresseerd is in **lokale politieke onderwerpen**

Bron: Bewonersenquête

Percentage inwoners dat het **contact met de gemeente met een ruime voldoende waardeert** (8 of hoger) (meting sinds 2021)

Bron: Bewonersenquête

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Betrouwbare gemeente (excl. Bedrijfs- voering)	1.840	2.888	3.492	2.815	2.966	3.187
Lasten Bedrijfs- voering	22.804	31.953	32.703	34.137	35.067	36.033
Baten Betrouwbare gemeente (excl. Bedrijfs- voering)	1.036	928	976	1.027	1.080	1.136
Baten Bedrijfs- voering	660	4.011	593	613	635	658
Saldo Betrouwbare gemeente (incl. Bedrijfs- voering)	22.948	29.902	34.626	35.312	36.318	37.426

OPENBARE ORDE, VEILIGHEID EN PREVENTIE

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Samen met onze inwoners werken we aan een sterke gemeente Roosendaal, met sterke buurten en dorpen, waar mensen prettig en veilig wonen, werken en recreëren. Waarin inwoners, ondernemers en organisaties weerbaar zijn en zich beschermd weten en veilig voelen, waarin criminaliteit zo veel als mogelijk voorkomen wordt, waarin aanwezige overlast en criminaliteit stevig aangepakt worden. We investeren in de veiligheid van onze inwoners. Soms nemen we hierin de leiding en soms ondersteunen we. In onze aanpak staat preventie voorop, waarbij we doorpakken daar waar het nodig is.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Preventie

- > Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en onder andere het onderdeel 'Preventie met gezag' geeft ons de mogelijkheid om nog steviger in te zetten op het gebied van jeugd en veiligheid. We willen dat kinderen en jongeren in Roosendaal veilig en gezond opgroeien, zich op een gezonde manier ontwikkelen en actief deelnemen aan de samenleving. Echter, we zien dat de jeugd op steeds jongere leeftijd in aanraking komt met criminaliteit. We willen jongeren zo jong mogelijk beschermen tegen (georganiseerde) criminaliteit en hen perspectief bieden en hiermee de 'gouden roltrap' die jongeren naar de georganiseerde criminaliteit brengt, afbreken. We zetten hierbij in op nauwe samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie.
- > Er wordt ingezet op mensen met verward en onbegrepen gedrag om bijbehorende overlast te voorkomen en snel passende ondersteuning te bieden. We bieden sneller de juiste hulp die nodig is door bijvoorbeeld de inzet van een wijk-GGZ/GGD'er om op die manier langdurige situaties te vermijden en de druk op de veiligheidspartners te verminderen.
- > Bij preventie vervullen ook inwoners een belangrijke rol. Buurtpreventie is een vorm van toezicht door bewoners in de eigen buurt, opgestart door de bewoners zelf en vanuit een gevoel zelf medeverantwoordelijk te zijn voor de veiligheid in de buurt. Buurtpreventie vindt altijd plaats in samenwerking met politie en gemeente. We ondersteunen de buurtpreventieteams en vergroten het aantal teams op voorwaarde dat er draagvlak is vanuit de buurt om aan de slag te gaan en blijven met buurtpreventie.
- > Ook de bestuurlijke weerbaarheid van de gemeente is cruciaal, zodat politieke ambtsdragers, bestuur en medewerkers zonder bedreiging, intimidatie of andere ondermijnende invloeden hun werk kunnen doen en om te voorkomen dat criminelen worden gefaciliteerd.
- > We geven, met relevante ketenpartners, voorlichting aan inwoners, organisaties, ondernemers en medewerkers om het risicobewustzijn te vergroten en daarmee te voorkomen dat zij slachtoffer worden van (georganiseerde) criminaliteit, cyber gerelateerde criminaliteit, brand of crisis. Een verhoogd veiligheidsbewustzijn leidt tot een hogere zelf- en samenredzaamheid, waardoor inwoners, organisaties, ondernemers en professionals adequaat kunnen handelen.
- > We geven, samen met de veiligheidsregio en de politie, adviezen aan organisatoren van evenementen om de bewustwording met betrekking tot evenementenveiligheid te vergroten. We werken samen met organisatoren en partners aan veilige evenementen. Risico's worden in kaart gebracht, maatregelen om risico's te reduceren worden genomen en organisatoren worden hierin ondersteund.

OPENBARE ORDE, VEILIGHEID EN PREVENTIE - - - - -

Handhaving en toezicht

- > We houden toezicht en handhaven wet- en regelgeving met betrekking tot de bebouwde en onbebouwde leefomgeving. Wettelijke regels, normen en vergunningvoorschriften zijn gericht op het bieden van bescherming tegen gezondheids-, veiligheids- en milieurisico's. De gemeente bevordert naleving van de regels en ziet erop toe. We richten ons op bescherming en verbetering van de leefomgeving.
- > Om overlast bij de bron aan te kunnen pakken willen we extra inzetten op cameratoezicht en het technisch beheer van camera's verder door ontwikkelen. Met ingang van 1 januari 2024 gaan medewerkers met opsporingsbevoegdheid 'live' beelden uitkijken in het horecagebied en tijdens evenementen. Daarnaast kijken we camerabeelden ook uit in het kader van slimmer toezicht/hotspots. Hiermee ontlasten we de politie.
- > Het aanpakken van overlast vraagt om extra en intensievere inzet van de gemeentelijke capaciteit binnen de gehele keten van toezicht en handhaving. Gecombineerd met andere oplossingen, zoals de doorontwikkeling van cameratoezicht, moet dit leiden tot een structurele vermindering van de ervaren overlast en het verbeteren van het veiligheidsgevoel.
- > Het creëren en behouden van een veilige uitgaansomgeving is belangrijk. Om de veiligheidsbeleving van het uitgaanspubliek, ondernemers en omwonenden te verbeteren en de ondernemers en politie te ontlasten zetten we het experiment met de zogenaamde SUS-teams voort. Een SUS-team bestaat uit ervaren, sociaal en verbaal sterke particuliere (horeca)beveiligers die het uitgaanspubliek vroegtijdig SUSsen, corrigeren en wijzen op de (gedrag) regels. Het SUS-team wordt vooral ingezet op hotspots. Daar de 'horeca' ook veel voordelen van een dergelijk SUS-team ondervindt, willen we bij de besprekingen van het Horecaconvenant afspraken met de horecaondernemers maken over cofinanciering.

Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

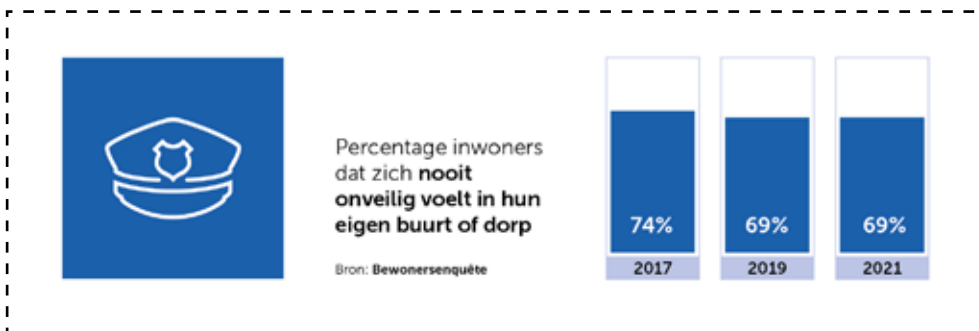
- > We investeren in onze toekomstige veiligheid door samen met onze partners jeugdoverlast en -criminaliteit te voorkomen dan wel aan te pakken. We richten ons zowel op groepen als op individuen.
- > Met partners als Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten, school, politie, jeugdzorg, reclassering en OM pakken we casuïstiek aan. Hierbij benut iedere partner zijn eigen bevoegdheden en instrumenten. Hierbij kijken we ook hoe we jongeren en hun ouders zorg en passende ondersteuning kunnen bieden om te voorkomen dat zij afglijden in de criminaliteit.

(Sociale) Veiligheid

- > Onze inwoners moeten zich goed en veilig voelen in hun buurt, hun alledaagse woon- en leefomgeving; dat wil zeggen: onbedreigd, niet geïntimideerd en niet gehinderd door overlast van de omgeving. Verschijnselen die daar haaks op staan - zoals vormen van geweld en (zware) overlast - pakken we aan. We richten ons op het voorkomen en verminderen van overlast en onveilige situaties door het integraal inzetten van goede zorg, passende ondersteuning en repressief optreden.
- > We brengen, binnen de wettelijke mogelijkheden, interne en externe informatie bij elkaar om op die wijze onze gezamenlijke informatiepositie te verbeteren om op basis van die kennis een gerichte aanpak, zowel preventief als repressief, te kunnen doen.
- > We pakken casuïstiek integraal aan met partners als Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten, belastingdienst, politie (AVIM), Nederlandse Arbeidsinspectie, Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, GGZ, school en/of jeugdzorg. Iedere partner benut zijn eigen bevoegdheden en instrumenten om casuïstiek aan te pakken en slachtoffers daarvan de juiste hulp en passende zorg aan te bieden.

Ondermijning

- > We scherpen onze Bibob-werkwijze verder aan en het nieuwe Bibob-beleid wordt zo breed mogelijk toegepast door medewerkers van verschillende beleidsterreinen.
- > We pakken casuïstiek integraal aan met partners als Taskforce-RIEC, Belastingdienst, politie en Openbaar Ministerie. We houden gezamenlijk acties. Iedere partner benut zijn eigen bevoegdheden en instrumenten om casuïstiek van georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit aan te pakken.
- > We pakken drugsoverlast en -criminaliteit aan door onder andere het sluiten van drugspanen en het opleggen van een last onder dwangsom bij drugsdealers.

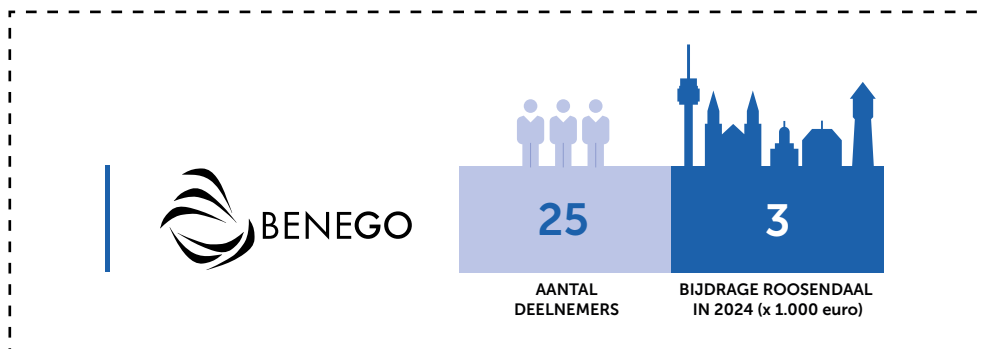
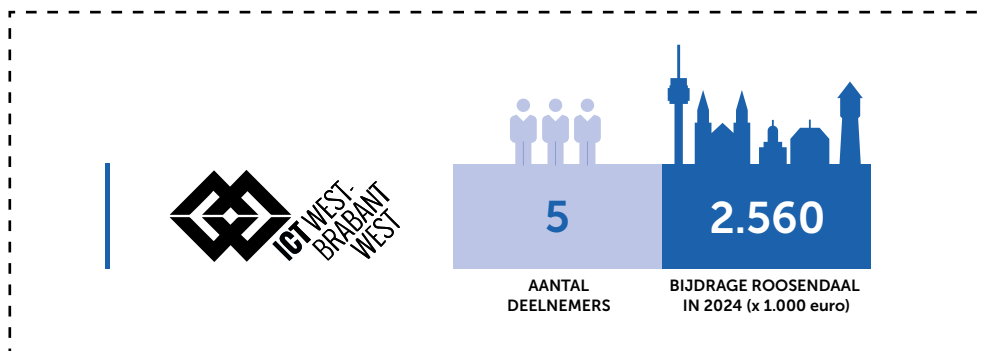
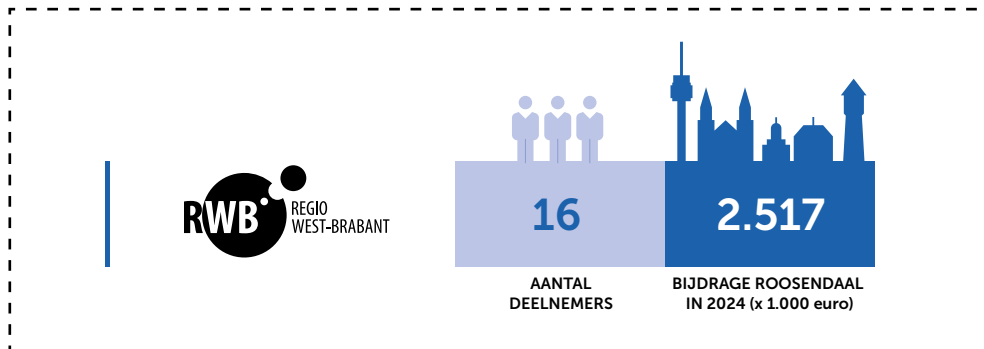
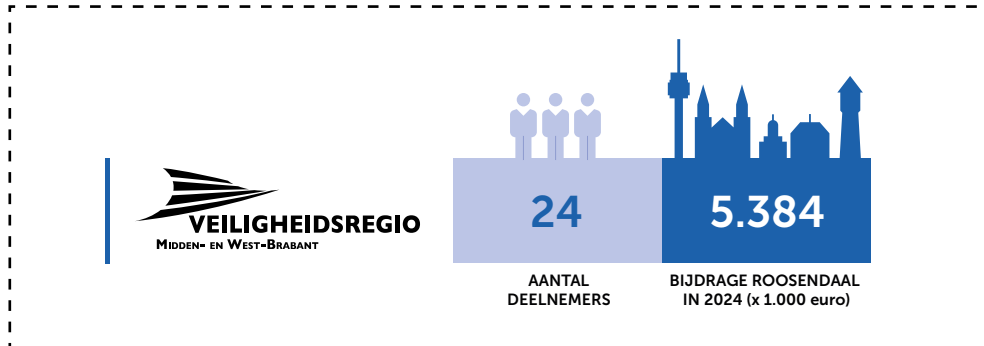

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Openbare orde, veiligheid en preventie	10.803	11.175	11.622	12.240	12.420	12.676
Baten Openbare orde, veiligheid en preventie	645	252	252	258	275	273
Saldo	10.158	10.923	11.370	11.982	12.145	12.403

Gemeenschappelijke regelingen

Als gemeenten samen een organisatie oprichten om voor diezelfde gemeenten taken uit te voeren, noemen we dat een Gemeenschappelijke Regeling (GR). De deelnemende gemeenten bepalen het beleid en de GR voert dit beleid uit. Ook Roosendaal besteedt een aantal taken uit. In het kader van dit programma hebben we taken belegd bij de onderstaande GR'en. Voor een nadere toelichting op de GR'en verwijzen we naar Paragraaf 5 Verbonden partijen.

FINANCIËEL OVERZICHT

BESTUREN & SAMENWERKEN

X € 1.000	Beleids- veld	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten	Algemene bestuurlijke zaken	3.324	3.243	3.532	3.850	3.704	3.832
	Regionale representatie en samenwerking	853	876	1.019	1.221	1.259	1.298
	Betrouwbare gemeente	24.644	34.841	36.195	36.952	38.033	39.220
	Openbare orde, veiligheid en preventie	10.803	11.175	11.662	12.240	12.420	12.676
Totaal		39.624	50.135	52.409	54.262	55.416	57.025
Baten	Algemene bestuurlijke zaken	504	0	0	0	0	0
	Regionale representatie en samenwerking	97	110	117	122	127	132
	Betrouwbare gemeente	1.696	4.939	1.569	1.640	1.715	1.794
	Openbare orde, veiligheid en preventie	645	252	252	258	275	273
Totaal		2.941	5.301	1.937	2.020	2.117	2.199
Saldo		36.683	44.834	50.472	52.242	53.299	54.826
Stortingen in reserves		1.189	1.115	1.066	1.085	1.104	1.123
Onttrekkingen aan reserves		2.933	13.744	2.172	1.641	1.380	1.369

PROGRAMMA 2

LEREN & ONTWIKKELEN

BELEIDSVELDEN EN PORTEFEUILLEHOUDERS

Beleidsvelden	Portefeuillehouder
Onderwijsbeleid	wethouder Klaar Koenraad/ René van Ginderen
Onderwijshuisvesting	wethouder Klaar Koenraad
Sport	wethouder Sanneke Vermeulen
Cultuur	wethouder Arwen van Gestel

ONDERWIJSBELEID

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

We streven naar gelijke kansen voor kinderen en jongeren. Het is belangrijk dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen, zonder dat zij daarbij belemmerd worden door factoren die zij zelf niet kunnen beïnvloeden. Alleen het gezin waar je in geboren wordt, mag niet bepalen hoe je leven er uit gaat zien als het gaat om bijvoorbeeld inkomen, woonruimte en gezondheid. We willen onze inwoners inspireren en uitdagen het beste uit zichzelf te halen. In de ontwikkeling van een kind speelt het onderwijs een belangrijke rol. Dat begint bij een onderwijsaanbod dat excelleert in kwaliteit en diversiteit in een gezonde, toekomstbestendige en duurzame leeromgeving. We hechten waarde aan de Keuzevrijheid van ouders en jongeren en koesteren daarom het brede palet van scholen als het gaat om grondslag, profiel en visie. In het kader van passend onderwijs mag verwacht worden dat de school er alles aan doet om voor het kind een passende vorm van onderwijs te organiseren. Als gemeente hebben we een belangrijke rol in het mogelijk maken van goede huisvesting en in het versterken van het pedagogisch klimaat door het stimuleren en faciliteren van voorzieningen, waaronder jeugdgezondheidszorg, onderwijsachterstanden, sport, cultuur en preventievoorzieningen. Ook zorgt de toename van het aantal leerlingen op het MBO, Associate degrees Academie en andere HBO-opleidingen voor de ontwikkeling naar Roosendaal Studentenstad.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Jeugdagenda

De eerder vastgestelde Jeugdagenda wordt verder vormgegeven. We gaan verder met de analyse over wat we al doen vanuit onderwijsbeleid, wat dit oplevert en welke kansen hier nog liggen. Dwarsverbanden, zoals kinderarmoede, gezondheid, laaggeletterdheid en leefbaarheid en veiligheid (Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid), brengen we in beeld.

- > We gaan verder met de uitvoering van de geactualiseerde Jeugdagenda.
- > We maken een praatplaat van de Jeugdagenda met alle relaties en verhoudingen met relevant beleid en plannen om meer zicht te geven hoe verschillende acties met elkaar verbonden zijn.
- > Met onder andere de jongerenraad zorgen we voor meer betrokkenheid van jongeren bij de uitvoering van de Jeugdagenda.

Passend onderwijs

De regionale ontwikkelagenda in samenwerking met het Passend Onderwijs en de Jeugd-wet wordt voortgezet. Doel hierbij is dat meer kinderen en jongeren kunnen blijven deelnemen aan het (regulier) onderwijs. De ontwikkelagenda, Agenda van de Toekomst, zal in 2023 worden vormgegeven en in 2024 zal een start worden gemaakt met de uitvoering.

- > We starten met de uitvoering van de nieuw vormgegeven regionale ontwikkelagenda.

Onderwijsachterstandenbeleid

Het jaar 2024 is het eerste volledige jaar van het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Met het Onderwijsachterstandenbeleid zetten we in op het bevorderen van gelijke kansen voor kinderen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen zonder belemmeringen die zij niet kunnen beïnvloeden. We zorgen voor het aanbod voorschoolse educatie en het vergroten van het bereik hiervan, betrekken ouders bij de ontwikkeling van hun kind en zetten het schakelproject en nieuwkomersonderwijs (NIP) voort om taal-achterstanden in te lopen en weg te werken.

- > We gaan samen met de kinderopvang en onderwijspartners de acties uit het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleid prioriteren en de eerste acties uitvoeren.
- > We zoeken aansluiting van het Onderwijsachterstandenbeleid met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, we intensiveren de al opgenomen OAB-acties en we voegen nieuwe interventies toe.
- > Er is een brede doelgroepdefinitie voor VVE en alle betrokken partners kennen en erkennen deze.
- > We zetten interventies als Nieuwkomersonderwijs (NIP), schakelproject en het VVE aanbod voort.

Gelijke Kansen Alliantie

De activiteiten vanuit de Gelijke Kansen Alliantie, Art & Sport 2 Go, worden in de wijken Kortendijk, Westrand, Kalsdonk, Burgerhout, Tolberg en Langdonk/ Kroeven voortgezet en verder vormgegeven. Ouders worden meer betrokken bij de activiteiten en samen met onder andere de kinderopvangorganisaties en het onderwijs onderzoeken we de mogelijkheden om de activiteiten toegankelijk te maken voor alle kinderen in Roosendaal.

- > We zetten het uitgebreide aanbod ten aanzien van kunst- en cultuureducatie voort.
- > We zetten in op een drempelloze deelname van kinderen aan cultuur- (en sport)activiteiten buiten schooltijd
- > Talentontwikkeling: Circle of Talent (talentenklas, van basis- naar topcultuur).

Schoolverzuim en -uitval

Om schoolverzuim en -uitval te voorkomen zetten we, naast de wettelijke taken, in 2024 verder in op preventie en zorg. Door de inzet van leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders kunnen we in een zo vroeg mogelijk stadium ingrijpen. Daarbij blijven we de samenwerking met jeugdprofessionals versterken. Het uitgangspunt van leerplicht is: iedere jongere op school. Basis voor de uitvoering is het vastgestelde Lokale Meld- en Coördinatiefunctie (LMC) Uitvoeringsplan met actiepunten voor de periode tot en met 2025. Op regionaal niveau wordt duidelijkheid verwacht over de uitkomst van de doorontwikkeling van het Regionaal Bureau Leren en de samenwerking tussen de 16 gemeenten.

Leidraad voor de uitvoering is het Regioplan 'Dromen, Durven, Doen' en het nog op te stellen lokaal Jaarplan Laaggeletterdheid 2024.

- > In 2024 worden verschillende scholingstrajecten en cursussen voor volwassenen aangeboden op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden. De scholings-trajecten zijn regionaal georganiseerd en worden uitgevoerd door Curio.
- > De cursussen - gericht op meedoen in de samenleving - worden aangeboden door Bibliotheek West-Brabant in samenwerking met verschillende regionale en lokale partners.
- > We voeren het Lokale Meld- en Coördinatiefunctie (LMC) Uitvoeringsplan uit.
- > We stellen het lokaal Jaarplan Laaggeletterdheid 2024 op.

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en onder andere het onderdeel 'Preventie met gezag' geeft ons de mogelijkheid om nog steviger in te zetten op het gebied van jeugd en veiligheid. Ook het onderwijs heeft hier een belangrijke rol in. We vergroten de weerbaarheid van kinderen en jongeren ten aanzien van ondermijnende en online criminaliteit, zetten extra jongerenwerk in ook op school en bieden jongeren die dat nodig hebben meer perspectief door hen toe te leiden naar onderwijs, werk of een andere vorm van dagbesteding.

- > We geven extra voorlichting om kinderen en jongeren weerbaar te maken voor ondermijnende en online criminaliteit. Zo zien we bijvoorbeeld dat jongeren hun rekening laten gebruiken om geld van criminelen naar iemand anders over te maken of wit te wassen. We starten een campagne om deze gedupeerden te helpen.
- > We zetten de Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA) op om jongeren toe te leiden naar een opleiding, werk of dagbesteding via een intensief coachingstraject.

Roosendaal studentenstad

Voor de doorontwikkeling naar Roosendaal Studentenstad creëren we goede studie-faciliteiten op meerdere plaatsen in de stad. Bij aanvang van het nieuwe schooljaar heetten we de nieuwe studenten van harte welkom met het jaarlijks terugkerende introductie event: INTROosendaal. Verder organiseren we samen met lokale partners activiteiten voor studenten op het gebied van cultuur, evenementen en sport. Ook wordt extra ingezet op gelijke kansen en de verbinding studeren, stage lopen en werken in Roosendaal.

- > We zetten het jaarlijkse introductie event INTROosendaal voort en we organiseren activiteiten op het gebied van cultuur, evenementen en sport.
- > We breiden de werkagenda mbo en hbo uit en geven verder uitvoering aan thema's als gelijke kansen (bij o.a. stages), onderwijs-arbeidsmarkt en studentenklimaat.

Leerlingenvervoer

We geven uitvoering aan de wettelijke taak op het gebied van leerlingenvervoer op basis van de verordening leerlingenvervoer.

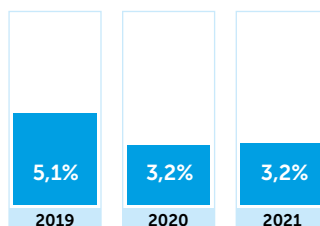
- > We starten met de pilot 'Voor Elkaar Pas' voor leerlingen die naar het voortgezet onderwijs vervoerd worden. Met de 'Voor Elkaar Pas' kunnen leerlingen zelfstandig met de bus naar school.

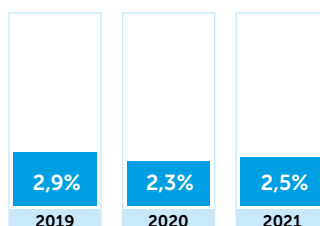
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

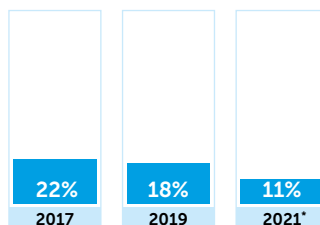
Percentage voortijdige schoolverlaters

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden de bibliotheek bezocht

Bron: Bewonersenquête

* De daling in 2021 hangt waarschijnlijk samen met coronamaatregelen

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Onderwijs- beleid	7.578	8.969	8.412	8.609	8.568	8.786
Baten Onderwijs- beleid	3.588	4.367	3.663	3.668	3.672	3.676
Saldo	3.989	4.602	4.748	4.942	4.896	5.110

ONDERWIJS- HUISVESTING

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Onze visie op Integrale KindCentra (IKC), ons Integraal HuisvestingsPlan (IHP) en onze geactualiseerde verordening onderwijshuisvesting worden in 2024 het kader van waaruit we gaan werken. We gaan meer regie pakken en focussen ons op de onderwijshuisvesting die de noodzakelijke aandacht moet krijgen om onze doelen uit het collegeprogramma te kunnen bereiken. We willen bereiken dat onze samenwerking met schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en andere relevante partners in een nieuwe dynamiek komt.

We willen bereiken dat met het vernieuwen en verbeteren van onderwijshuisvesting maximaal wordt bijgedragen aan het stapsgewijs revitaliseren van onze stad en het bieden van betere perspectieven aan onze (jongste) inwoners. We gaan onze partners aansporen om samen met ons gericht te werken aan brede maatschappelijke opgaven. Overstijgend gaan denken en handelen wordt daarbij ons gezamenlijke uitgangspunt.

We nemen duurzaamheid, energietransitie, verantwoord materiaalgebruik, natuurbewust ontwerpen en gezond gebouwgebruik als een vanzelfsprekendheid mee bij het maken van (nieuwe) plannen voor onze onderwijshuisvesting. Waar het kan, gaan we daarbij verder dan wetten en normen.

WAT GAAN WE **DOEN**?

- > We zetten in op het verbeteren van de samenwerking met ons en tussen onze partners. We gaan op een natuurlijke manier invulling geven aan onze regierol. Daarbij gaan we nadrukkelijk uit van de doelen en ambities waar wij en onze partners verbinding hebben met ons en met elkaar.
- > We gaan sturen op het stellen van prioriteiten en het strategisch plannen van projecten. Waar het nodig is zetten we in op het versnellen van plannen voor vernieuwing en verbetering van onderwijshuisvesting. Maar we temporiseren ook zaken als het nodig is om zo beter onze doelen te behalen of op die manier uiteindelijk meer (maatschappelijke) kwaliteit te realiseren. Zo nodig treffen we daarbij wel passende maatregelen om een goede onderwijskwaliteit te blijven borgen.
- > We gaan het vernieuwen en verbeteren van onze onderwijshuisvesting in het aangewezen NPLV-gebied extra aandacht geven. We gaan in deze gebieden nadrukkelijk sturen op een werkwijze die de best mogelijke bijdrage levert aan het bereiken van doelen die voortkomen uit de gebiedsvisie of het gebiedsontwikkelingsplan voor dat aandachtsgebied.
- > We gaan de fysieke omgeving rondom onze scholen beter aan laten sluiten op de plannen die we maken voor het vernieuwen en verbeteren van onze onderwijshuisvesting. Onder andere het verbeteren van de verkeersveiligheid, het vergroenen van openbare ruimte en het beter benutten van beschikbare ruimte gaan we integraal meenemen waar dat kan en tot kwaliteitsverbetering kan leiden.
- > Als er goede mogelijkheden zijn om het vernieuwen van onderwijshuisvesting te combineren met het toevoegen van woningen of andere voorzieningen dan nemen we deze kans(en) mee in onze planvorming.
- > Bij het vernieuwen van onze onderwijshuisvesting willen we de gasaansluiting afkoppelen. Met het nog in besluitvorming te brengen Integraal Huisvestingsplan (IHP) zullen de mogelijkheden voor energiezuinigheid van schoolgebouwen worden voorgelegd. Samen met onze partners stellen we een haalbaar ambitieniveau en groeiplan vast om onze onderwijshuisvesting duurzamer te maken. We maken een (stappen)plan om verantwoord materiaalgebruik, natuurbewust ontwerpen en gezond gebouwgebruik een vanzelfsprekendheid te laten worden vanaf 2025.

WAT MAG DIT **KOSTEN**?

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten						
Onderwijs- huisvesting	7.624	10.554	6.287	6.874	7.481	7.571
Baten						
Onderwijs- huisvesting	217	1.363	312	319	325	332
Saldo	7.406	9.191	5.975	6.556	7.156	7.239

SPORT

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

In 2030 hebben inwoners van Roosendaal voldoende beweging en een vitale en actieve leefstijl. Hiervoor zetten we nu al de benodigde acties in. Met name kinderen en inwoners, waarvoor sporten of bewegen niet vanzelfsprekend is, worden gestimuleerd en ondersteund. Daarnaast is sporten en bewegen ook gewoon erg leuk om te doen. We zorgen voor een sterke basis waarbij sportaccommodaties en de buitenruimte op orde en toekomstbestendig zijn. De buitenruimte daagt uit om te bewegen en elkaar te ontmoeten.

Sportaanbieders zijn vitaal en maatschappelijk betrokken. Er wordt nauw samen gewerkt om iedereen in beweging te krijgen en te houden, op een voor hen passende manier. We leven mee met Nederlandse en Roosendaalse topsporters en dit heeft een sterke inspirerende en verbindende waarde in onze samenleving. Zij zijn onze ambassadeurs samen met onze wethouder Sport. We zetten sport en bewegen in om Roosendaal op de kaart te zetten.

De ambities geven wij vorm met de Beweegvisie. Hieruit zijn er diverse uitvoeringsplannen opgesteld of in ontwikkeling. Het uitvoeringsplan RSDFIT richt zich voornamelijk op de Gezonde Inwoner. Het uitvoeringsplan Roosendaals Topsportklimaat gaat invulling geven aan Presteren in de Top en voor de Sterke Basis wordt een onderzoek uitgevoerd naar het Sport en Beweeglandschap in Roosendaal.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Sterke basis

Roosendaal kent een sterk verenigingsleven. Onze verenigingen, accommodaties en de buitenruimte zijn op orde en toekomstbestendig. Sterke en vitale sportaanbieders zijn een belangrijke factor voor het bevorderen van een actieve leefstijl bij onze inwoners. Alle partners werken samen, wisselen onderling kennis en ervaringen uit en nemen hun verantwoordelijkheid om alle inwoners de mogelijkheid te geven om te kunnen sporten en bewegen. De buitenruimte stimuleert onze inwoners om in beweging te komen; inwoners hebben op korte afstand toegang tot een wandel- of fietspad, een openbaar park, een speelplaats of een vrij toegankelijk schoolplein.

SPORT

- > In 2024 geven we uitvoering aan het onderzoek naar het toekomstperspectief van de sportaccommodaties in Roosendaal.
- > In 2024 zetten we extra in op het ondersteunen van sportclubs (of sportaanbieders of sportverenigingen) door het organiseren bijeenkomsten met verenigingen. Hiermee halen we de behoeften en wensen op en waar nodig zetten we gericht onderzoek in.
- > We gaan aan de slag met de acties uit het onderzoek naar de kansen en mogelijkheden van Urban Sport & Culture in Roosendaal.
- > We intensiveren de samenwerking met (sport)opleidingen CIOS Zuidwest-Nederland, Curio Sport en Bewegen en Fontys Sporthogeschool. Daarbij leggen we ook de verbinding met sportaanbieders.

Gezonde inwoners

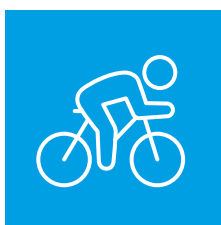
De gezondheid van onze inwoners is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en daarom hebben we met meerdere partners de handen ineengeslagen binnen RSDFIT. Samen met alle RSDFIT-partners hebben we ervoor gekozen om in te zetten op de volgende pijlers:

- > Gezonde Leefstijl
- > Veilig, toegankelijk en inclusief
- > Beweeg- en sportomgeving
- > Vitale sportaanbieders
- > In 2024 stellen we een nieuwe subsidieregeling sportinitiatieven en een nieuwe subsidieregeling Gezonde Leefstijl op waarin de Gala (gezond actief leef akkoord) onderdelen en RSDFIT-pijlers terugkomen.
- > We continueren de inzet van buurtsport- en beweegcoaches. Zij stimuleren sporten en bewegen voor iedereen, begeleiden sport- en beweegactiviteiten en maken verbinding met andere sectoren, zoals cultuur, welzijn, leefbaarheid en onderwijs.
- > De inzet van combinatiefunctionarissen en vakleerkrachten bewegingsonderwijs binnen het basisonderwijs bouwen we om naar een wijkgerichte inzet in plaats van een klassikale inzet.
- > Roosendaal is een JOGG-gemeente, dat houdt in dat we zijn aangesloten bij de landelijke organisatie 'Jongeren op Gezond Gewicht'. JOGG werkt vanuit de gedachte dat een gezonde jeugd start bij de omgeving van een kind. Ook in 2024 zetten we in op JOGG.
- > We stimuleren het aanbod van (nieuwe) sporten en we stimuleren initiatieven gericht op sporten en bewegen.
- > We participeren actief binnen het provinciale netwerk Uniek Sporten Brabant. Dit netwerk wil zoveel mogelijk Brabanders, die niet mee kunnen komen in het reguliere sportaanbod, bewegen naar een passende sport.
- > We stimuleren de organisatie van side events waarbij we sport inzetten als middel bij (reguliere) sportevenementen.

Presteren in de top

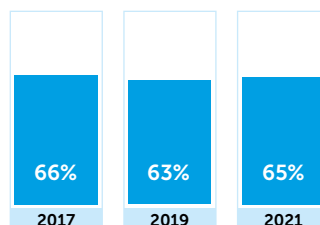
We vinden het belangrijk dat onze inwoners naar eigen keuze en op hun eigen niveau sporten en bewegen. Topsport vormt daarin een belangrijke waarde en we erkennen dan ook dat topsport en talentontwikkeling een eigen positie verdient: als voorbeeldfunctie, als inspiratiebron en als ontmoetingsplek. Onze inwoners die hun talenten willen ontwikkelen en willen doorgroeien naar de topsport, ondersteunen we op de weg daarnaartoe. Ook sportverenigingen kunnen daarin ondersteunen net als diverse topsportregelingen. Topsporters zijn onze ambassadeurs en topsportfaciliteiten en –evenementen maken de stad en de regio aantrekkelijker.

- > In 2024 geven we uitvoering aan het Roosendaals Topsportklimaat. Denk hierbij aan
 - Topsporters en talenten, samen met onze wethouder Sport als ambassadeurs van de gemeente,
 - Ondersteuning van sporters en sportaanbieders
 - Organiseren ondersteunen van Topsportevenementen,
 - Topsportfonds opzetten voor sporters en talenten
 - Topsportvoorzieningen
 - Participeren in Topsportnetwerken
- > We ondersteunen het initiatief Sportgala Roosendaal dat jaarlijks georganiseerd wordt door Stichting Sportgala Roosendaal. Tijdens het Sportgala worden sporters die een mooie sportprestatie hebben geleverd in het zonnetje gezet en gehuldigd.

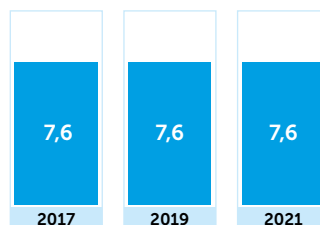
Percentage inwoners dat **voldoende lichamelijke beweging** heeft (ja, meestal wel)

Bron: Bewonersenquête

Rapportcijfer inwoners voor **sportvoorzieningen**

Bron: Bewonersenquête

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Sport	7.421	5.901	5.068	5.087	5.171	5.212
Baten Sport	1.879	1.955	1.287	1.343	1.402	1.464
Saldo	5.542	3.946	3.781	3.743	3.768	3.748

CULTUUR

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Cultuur leeft in Roosendaal; onze stad en dorpen zijn ieder op hun eigen manier bruisende plekken binnen onze gemeente. Dat maakt Roosendaal aantrekkelijk voor bestaande en nieuwe inwoners en bezoekers. We vinden het belangrijk dat cultuur toegankelijk en bereikbaar is voor iedereen. Het gaat daarbij zowel om podiumkunsten, film, fotografie, urban culture als om cultureel erfgoed en evenementen. Voorzieningen die de sociale cohesie bevorderen zijn toegankelijk voor iedereen. Vooral kinderen die in armoede leven, mogen geen verschil ervaren met hun leeftijdsgenoten en moeten gewoon mee kunnen doen met culturele activiteiten. Buurt- en dorpshuizen zijn daarvan een mooi voorbeeld en zien we als een laagdrempelige woonkamer voor al onze inwoners waar veel (culturele) activiteiten plaatsvinden.

We zorgen voor een divers en aantrekkelijk cultuuraanbod dat aansluit op zowel huidige generaties als op nieuwe generaties. Cultuuruitingen in de culturele hotspots maar ook in de wijken, dorpen en parken en op onverwachtste plekken: beelden in de openbare ruimte op pleinen, in straten, tegen gevels en op prullenbakken, mooi vormgegeven speelplekken of kunstprojecten samen met inwoners om de leefbaarheid in de wijk te versterken of elkaar te leren kennen.

Dit vraagt om een culturele infrastructuur die onderscheidend is en gericht is op cultuurdeelname én -beleving. Hierbij houden we vast aan onze identiteit, want inwoners zijn tevreden over typisch Roosendaalse evenementen, tegelijkertijd voegen we een interessant en aansprekend aanbod toe. In 2026 hebben we meer lokale, nationale en internationale bezoekers.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Cultuurnota

Voor onze inwoners zorgen we voor meer culturele binding met een breed, toegankelijk en inclusief cultuuraanbod. Dat doen we niet enkel in het centrum en op de geijkte plekken zoals de schouwburg en het erfgoed museum, ook in onze buurten en dorpen willen we meer culturele activiteiten in verschillende vormen. Met het cultuuraanbod stimuleren we ook de sociale cohesie en -contacten. Er is namelijk veel winst te behalen op sociaal gebied; een kwart van onze inwoners woont naar eigen zeggen in een ongezellige buurt met weinig tot geen saamhorigheid. Cultuurbeleving kan hieraan een

CULTUUR

grote positieve bijdrage leveren; het brengt onze inwoners met elkaar in verbinding en het vergroot de onderlinge, maatschappelijke betrokkenheid. Ook willen we jaarlijks meer kunstwerken toevoegen aan de kunstcollectie in de openbare ruimte en daarmee de identiteit van Roosendaal blijvend versterken.

- > Door middel van een participatief traject gaan we onze cultuurnota actualiseren. In 2023 zijn al de eerste gesprekken gestart en voorbeelden opgehaald om te komen tot een nieuwe cultuurnota. De nieuwe nota stellen we voor 10 jaar vast waarin we ons onder andere richten op de schaa sprong, het versterken van de ondersteuning aan vrijwilligers, cultuur na corona, meer cultuurprojecten op locatie en meer aandacht voor lokale kunst (expositieruimtes).
- > Vooruitlopend op de realisatie van een nieuwe cultuurnota gaan we door met proeftuinen om nieuwe projecten op te pakken, te ervaren wat werkt en hoe we aan kunnen sluiten bij de behoefte van inwoners.
- > Voor professioneel en onafhankelijk regisseurschap zetten we een Stadsprogrammeur cultuur in die zich richt op hoogwaardig cultuuraanbod passend bij behoefte van Roosendaal in relatie tot hoogwaardige werkgelegenheid.
- > Voor de cultuurnota en proeftuinen is een (werk-)budget nodig. Hiervoor gebruiken we het covidmiddelen restantbudget uit 2023.
- > Ter advisering bij het proces van de cultuurnota en de proefprojecten richten we, zoals gedeeld in de kadernota 2024, een onafhankelijke Verbindingstafel cultuur op en trekken daar 10.000 per jaar voor uit.

Cultuuraanbod

In 2023 zijn we gestart met het realiseren van het Collegeprogramma Stimulans voor cultuur om bij te dragen aan de schaa sprong. In 2024 gaan we verder waar we eind 2023 gekomen zijn.

- > We willen meer kunst in de openbare ruimte ('Public Art') op de toegangswegen van de gemeente en ontwikkelplekken zoals het Stationsplein, Stadsoevers en dorpen. In 2023 is een inventarisatie gemaakt van de staat van de kunstwerken. In 2024 starten we met, waar nodig, herstel en een nieuwe planning van regulier onderhoud.
- > De Stadsprogrammeur cultuur voert het plan van aanpak uit en stelt een cultuuragenda op. Vanuit de contacten met het culturele veld ontstaan nieuwe plekken in de wijken en dorpen om cultuur te beoefenen.
- > Zodra het bestemmingsplan voor het Openluchttheater Vrouwenhof is vastgesteld worden de faciliteiten in orde gebracht. Het beheer nemen we als gemeente over van Theater De Kring. De Stadsprogrammeur benadert organisaties die activiteiten willen organiseren in het Openluchttheater. Eind 2024 evalueren we dit en maken plannen voor 2025.
- > In 2024 benoemen we een nieuwe Stadsdichter die de stad promoot bij officiële gebeurtenissen en activiteiten. De Stadsbeiaardier ontwikkelt gebruikelijke activiteiten als maandagmiddagconcerten, zomerconcerten en extra activiteiten bij Carnaval en andere evenementen. Beide worden ingezet voor promotieactiviteiten van de stad en cultuur (citymarketing).
- > We willen het aantal culture hotspots verder doorontwikkelen zoals de St. Jan, De Suite (als uitvalsbasis voor cultuureducatie: iedereen doet mee!), het openluchttheater Vrouwenhof, Parrotia en onderzoeken andere mogelijkheden bijvoorbeeld de kapel Mariadal.

Cultuureducatie –beoefening en cultuurparticipatie

Cultuur biedt jongeren en volwassenen de kans hun talenten te ontdekken en dit draagt bij aan het ontwikkelen van belangrijke vaardigheden als probleemoplossend denken en creatief handelen. Dit leer je op school en in je vrije tijd. We vinden het belangrijk dat onze inwoners optimaal de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen door met kunst en cultuur aan de slag te gaan. In 2024 gaan we door met het bevorderen en vergroten van actieve cultuureducatie en –participatie in Roosendaal. Dit jaar wordt het eerste jaar van een nieuwe periode voor de uitvoering van cultuureducatie en –participatie. We maken afspraken met de uitvoerende partij om hetgeen wat loopt door te zetten en nieuwe kansen te benutten, door bijvoorbeeld meer de verbinding met de wijken te maken en het gebruik van cultuurvoorzieningen meer inzicht te brengen.

- > Succesvolle culturele initiatieven - zoals de Graffitiloods en SPOT - behouden we voor Roosendaal; met deze urban-culture trekken we ook andere doelgroepen aan en creëren we kansen voor creatieve makers.
- > Bij de actualisatie van evenementenlocaties en de financiering van evenementen hebben we ook aandacht voor culturele evenementen. Zoals bij de parkensvisie en de ontwikkeling van stadsoevers. Dit beleid wordt in 2024 geïmplementeerd.
- > De bibliotheek zal in 2024 inzetten op het uitbreiden van Bibliotheek op school om op die manier extra effect te sorteren op het ondersteunen van het onderwijs bij leesbevordering. De bibliotheek gaat hierover in overleg met de scholen voor primair en voortgezet onderwijs.
- > Vanaf 2024 gaat een nieuwe vierjarige subsidieperiode in voor de bibliotheek. Daarin zal de bibliotheek zich naast leesbevordering op school en taal- en digitale vaardigheden voor volwassenen, meer richten op inclusie en het meenemen van inwoners in ontwikkelingen van nieuwe media.
- > Ook zijn er vanaf 2023 middelen beschikbaar voor het IDO (Informatieloket Digitale Overheid). Met gemeente en welzijnsinstellingen worden afspraken gemaakt hoe hierin goed samengewerkt kan worden. Ook de digitale diensten van de gemeente worden via het IDO toegankelijker. Via monitoring van gegevens wordt al doende de werkwijze bijgesteld.
- > We stimuleren talentontwikkeling voor muziek, dans, theater en beeldende kunst door de inzet van Circle of Talent; een talentenklas van basis- naar topcultuur. Talenten willen we behouden voor Roosendaal; jongeren geven we vouchers om hun cultuurprojecten te realiseren. CultuurCompaan heeft een activiteitenprogramma ontwikkeld voor jongeren van 12 tot en met 27 jaar die aansluit bij deze jongeren en hun interesses.
- > Met de impuls subsidie jeugd (14 – 27 jaar) worden in overleg met deze jongeren allerlei activiteiten ontwikkeld en aangeboden. Doel is kennismaken met cultuur, ontdekken en ontwikkelen van talenten en komen tot een passend cultureel aanbod voor deze doelgroep.

Historisch en cultureel erfgoed

Met cultuur en erfgoed geven we kleur aan Roosendaal en vertellen we het historische verhaal van onze stad en dorpen. Dit verhaal dragen we onder meer uit via het erfgoed-centrum, de beeldenroute, gedichtenroute en historische wandelingen.

Monumenten zijn tastbare herinneringen van onze geschiedenis en dragen ook bij aan de identiteit van Roosendaal. Zij spelen een belangrijke rol in hoe we onze dagelijkse

CULTUUR

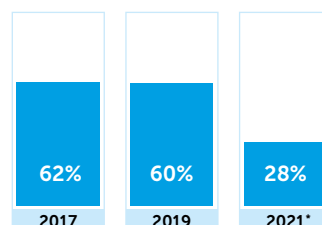
leefomgeving beleven en waarderen. Het behoud van (gebouwd) cultureel erfgoed is belangrijk voor nu en voor latere generaties. Ook is het goed om te beseffen dat de huidige generatie bijdraagt aan in de toekomst te benoemen erfgoed.

- > We gaan stads- en dorpsgezichten aanwijzen en beschermen; hiervoor worden eerst gebiedsomschrijvingen opgesteld.
- > De werkgroep van het Kasteel van Wouw faciliteren we met de verdere ontsluiting en promotie van de Kasteelwei. In 2023 zijn we een samenwerking aangegaan met de gemeentes van de West-Brabantse Waterlinie en we sloten aan bij de Zuiderwaterlinie in de provincie. De samenwerking wordt in 2024 concreet ingevuld met gezamenlijke publiciteit, fiets/wandelroutes en dergelijke.
- > We gaan monumentale bescherming bieden aan diverse parken in Roosendaal, waaronder Park Vrouwenhof (rekening houdend met functie openluchttheater), Emile van Loonpark en Burgemeester Coenenpark.
- > Het historisch verhaal van Roosendaal en de dorpen vertellen we onder meer via het museum Tongerlohuys, het Historisch Informatiepunt, de stadshistoricus, de heemkundekringen en Roosendaal Citymarketing.
- > De St.Jan wordt verbouwd en zal naar verwachting begin 2025 de deuren openen als maatschappelijk cultureel centrum. Het al dan niet vinden van archeologische vondsten onder de kerk is medebepalend voor de voortvarendheid waarmee de verbouwing gerealiseerd kan worden.
- > In verband met de Omgevingswet actualiseerden we in 2023 onze Monumentennota en Erfgoedverordening. Ook is een Kerkensie opgesteld met Monumentenhuis Brabant. In 2024 start de implementatie van deze visies.

Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden gebruik heeft gemaakt van **cultureel aanbod in de gemeente**

Bron: Bewonersenquête

*De daling in 2021 hangt waarschijnlijk samen met coronamaatregelen

Gemeenschappelijke regelingen

Als gemeenten samen een organisatie oprichten om voor diezelfde gemeenten taken uit te voeren, noemen we dat een Gemeenschappelijke Regeling (GR). De deelnemende gemeenten bepalen het beleid en de GR voert dit beleid uit. Ook Roosendaal besteedt een aantal taken uit. In het kader van dit programma hebben we taken belegd bij de onderstaande GR'en. Voor een nadere toelichting op de GR'en verwijzen we naar Paragraaf 5 Verbonden partijen.

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Cultuur	5.870	7.652	6.267	6.474	6.631	6.868
Baten Cultuur	320	848	244	246	248	249
Saldo	5.550	6.804	6.023	6.228	6.383	6.619

RBL WEST-BRABANT
REGIONAAL BUREAU LEREN

16

AANTAL
DEELNEMERS

53

BIJDRAGE ROOSENDAAAL
IN 2024 (x 1.000 euro)

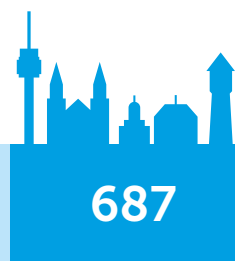

West-Brabants Archief

9

AANTAL
DEELNEMERS

687

BIJDRAGE ROOSENDAAAL
IN 2024 (x 1.000 euro)

FINANCIËEL OVERZICHT

LEREN & ONTWIKKELEN

X € 1.000	Beleids- veld	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten	Onderwijs- beleid	7.578	8.969	8.412	8.609	8.568	8.786
	Onderwijs- huisvesting	7.624	10.554	6.287	6.874	7.481	7.571
	Sport	7.421	5.901	5.068	5.087	5.171	5.212
	Cultuur	5.870	7.652	6.267	6.474	6.631	6.868
Totaal		28.492	33.075	26.034	27.044	27.850	28.438
Baten	Onderwijs- beleid	3.588	4.367	3.663	3.668	3.672	3.676
	Onderwijs- huisvesting	217	1.363	312	319	325	332
	Sport	1.879	1.955	1.287	1.343	1.402	1.464
	Cultuur	320	848	244	246	248	249
Totaal		6.004	8.533	5.507	5.575	5.647	5.722
Saldo		22.488	24.542	20.527	21.469	22.203	22.716
Stortingen in reserves		6.418	1.421	66	66	65	64
Onttrekkingen aan reserves		10.052	8.437	363	363	63	63

2

WERKEN & ONDERNEMEN

BELEIDSVELDEN EN PORTEFEUILLEHOUDERS

Beleidsvelden	Portefeuillehouder
Ondernemerschap	wethouder Sanneke Vermeulen
Bestaanszekerheid	wethouder René van Ginderen

ONDERNEMERSCHAP

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Roosendaal stimuleert ondernemerschap, ondernemers vormen immers de motor van de economie. De gemeente biedt een luisterend oor, een actieve en meedenkende houding en een helpende hand waar nodig. Met het oog op toekomstbestendige werkgelegenheid ligt de focus op vernieuwend ondernemerschap. Dit sluit aan bij de regionale economische ambities, zowel vanuit de Provincie als de Economic Board West-Brabant.

We gaan onze doelen bereiken door de bestaande regionale ecosystemen verder te versterken waarmee we nieuwe en bestaande ondernemers maximaal faciliteren en ondersteunen. De focus ligt daarbij op starters en doorgroeiers.

De theorie en praktijk elders leert dat innovatiecampussen en netwerkorganisaties een belangrijke rol spelen bij de economische vernieuwing en groei van de stad. Daarbij gaan we intensiever samenwerken op regionale schaal om sterke triple helix netwerken uit te bouwen waarin zowel de private sector, kennisinstellingen en overheden ieder hun eigen rol pakken en intensief samenwerken.

We ondersteunen de transformatie in de binnenstad van een place to buy naar een aantrekkelijke place to be. Dat sluit aan bij onze ambitie om onze inwoners en bezoekers een compleet en aantrekkelijk voorzieningenaanbod voor vrijetijdsbesteding aan te bieden. Deze voorzieningen zijn in en rond de stad te vinden maar ook in de dorpen en in het buitengebied. Dit maakt Roosendaal een aantrekkelijke gemeente en daarmee trekken we meer mensen naar Roosendaal die hier willen verblijven, recreëren, werken en wonen. Daarmee geven we een impuls aan onze lokale economie. Roosendaal pakt een voortrekkersrol in de regio op voor leisure, zoals vastgelegd in de position paper 'Sterke Steden West-Brabant'. Samen met de omliggende regiogemeenten en partners uit de leisure-sector werken we aan een regionale aanpak van leisure-ontwikkeling.

WAT GAAN WE **DOEN?**

In 2024 zullen we een aantal acties uitvoeren die voortvloeien uit de nog op te stellen economische gebiedsvisie en bijbehorende uitvoeringsprogramma. Deze economische gebiedsvisie geeft de kaders en ambities weer wat betreft (perifere) detailhandel, bedrijventerreinen, verblijfsrecreatie, kantorenlocaties en horeca. Daarnaast komt er nieuw evenementenbeleid. Voorts onderzoeken we of en hoe we Fairtrade gemeente kunnen worden.

Om in 2024 voortvarend aan de slag te gaan en hiermee ook voldoen aan de motie 'Ambitieuze visie voor een sterke economie', stellen we een apart budget voor drie belangrijke onderwerpen. Deze zullen worden geïntegreerd in het uitvoeringsprogramma, waarbij we, indien nodig, ook voorstellen zullen doen voor structurele financiering. We concentreren ons in 2024 op de volgende onderwerpen:

Focus op de kwaliteit van de beleving in het stadscentrum en de toegangsroutes (prioriteit ligt bij de verbinding tussen het Leisurpark en het stadscentrum).

In samenwerking met het Collectief Roosendaal en het uitvoeringsprogramma R.O.O.S te werken naar een breed gedragen plan. Het doel is om de uitstraling van de omgeving te verbeteren, zodat zowel bezoekers als bewoners een verhoogde belevingskwaliteit ervaren. Hierbij zullen uiteraard de resultaten van lopende proeftuinen projecten en inbreng van stakeholders worden meegenomen. Klimaatadaptatie, energiebesparing en vergroening zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Stimuleren van aantrekkelijke werklocaties

Inzet om begin 2024 van start te gaan met een externe coördinator (geen parkmanager) die concrete projectvoorstellen zal uitwerken om verouderde of leegstaande bedrijfspanden te revitaliseren. Deze concrete voorstellen zullen worden gebruikt om externe subsidie-mogelijkheden aan te boren. Daarnaast streven we naar een optimale en duurzame invulling van de bestaande bedrijventerreinen.

Een levendig en aangenaam werken en reizen klimaat in het stationsgebouw van Roosendaal

Er zijn momenteel al gesprekken gaande met de NS om het leegstaande stationsgebouw op een hoogwaardige manier in te vullen. Dit past binnen de ambities voor stedelijke ontwikkeling en kan tevens bijdragen aan het creëren van aantrekkelijke huisvesting voor innovatieve starters en scale-ups. Hierbij hoort ook een prettige en veilige omgeving voor onze inwoners en bezoekers. Het streven is om met inbreng van de gemeente in cofinanciering met de NS, waarbij met behulp van een businesscase ook mogelijkheden voor subsidies worden onderzocht en aangeboord.

Hieronder formuleren we alvast de acties die al lopende zijn en doorgang vinden in 2024. En nieuwe activiteiten die we in 2024 gaan doen.

Werklocaties

- > In oktober 2022 werden door het Ministerie van EZK de contouren van een nationaal programma 'Ruimte voor Economie' geschetst. Daarbij ligt de focus o.a. op de

verduurzaming van de industrie en een inclusief stedelijk milieu waar wonen en werkgelegenheid op dezelfde waarde worden geschat. Deze contouren worden heden uitgewerkt naar een Nota voor Ruimte voor de Economie die naar verwachting zal resulteren in een aantal 'werkdeals'. We volgen deze ontwikkelingen van nabij op en anticiperen waar nodig.

- > Parkmanagement wordt gecontinueerd en uitgebreid onder de coördinatie van de stichting ondernemersfondsen Roosendaal (SOFR).
- > We onderhouden regelmatig contact met onze ondernemers, waardoor we goed op de hoogte zijn van hun wensen en uitdagingen. Indien mogelijk leggen we connecties tussen ondernemers om innovaties en geavanceerde technologische oplossingen te stimuleren, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame energie. We ondersteunen en bevorderen ondernemersinitiatieven die zich hierop richten.
- > We faciliteren groei en verplaatsingen van onze gevestigde en nieuwe ondernemers. Dit doen we door in te zetten op zowel de kwaliteit als de kwantiteit van onze werklocaties. Kwalitatief zetten we in op de verduurzaming van bedrijventerreinen en geven we uitvoering aan de Green Deal Majoppeveld.
- > We ondersteunen startende en groeiende ondernemers om hun groeipotentieel te benutten.
- > We bestendigen onze samenwerking met regionale partners, zoals Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) en REWIN West-Brabant.
- > We nodigen het onderwijs en innovatieve ondernemers uit om de verbinding tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs te versterken. Dit door middel van partnerships en hybride leeromgevingen.
- > De stationsomgeving en met name het leegstaande stationsgebouw heeft onze aandacht waarbij we samen met NS naar een mogelijke invulling zoeken.

Evenementen

- > We hebben grote ambities wat evenementen betreft. Vanzelfsprekend behouden en koesteren we de reeds bestaande evenementen en faciliteren hun ambities. Daarbovenop zetten we in op evenementen met een groot (inter)nationaal bereik, zowel in (top)sport als cultuur en amusement. Dit realiseren we in samenwerking met onze partners zoals sportclubs, het cultuurcluster en citymarketing.
Samen met de evenementenorganisaties werken we aan het verduurzamen van de evenementen; een voorbeeld hiervan is het recyclen van plastic bekertjes. Zelf zorgen we voor de verdere verduurzaming van de evenemententerreinen.
- > Daarnaast gaan we op zoek naar een nieuw grootschalig evenemententerrein, passend bij de grote evenementen die wij willen mogelijk maken.
- > In 2024 brengen we ook in beeld welke verbeteringen nodig zijn op bestaande evenemententerreinen. We starten dan ook met deze verbeteringen in 2024.

Vrijtijdseconomie

- > We richten ons specifiek op de potenties aan de westflank van Roosendaal (van Leisurpark Roosendaal tot landschapspark De Bulkenaar); gaan we samen met de ondernemers aan de slag met de implementatie van de Gebiedsvisie Leisurpark Roosendaal en de Fase 3 van het Designer Outlet Roosendaal.
- > In het Vlietpark geven we ruimte aan de ambities van het Atik Stadion; daarbij onderzoeken we de mogelijkheden voor een complementerende sport- en/ of evenementenhal. Met een havenbeleid geven we richtlijnen en randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling en het (recreatieve) gebruik van de Vliet, het Zwaagat met de sloepenhaven en aanvullende

voorzieningen (trailerhelling, camera's voor een veilige besturing van de bruggen op afstand).

- > In de kernen Nispen, Wouw, Wouwse Plantage, Moerstraten en Heerle richten we ons in samenwerking met de bewoners op de toeristisch-recreatieve mogelijkheden.

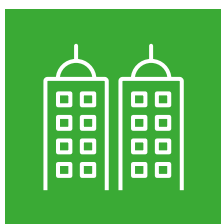
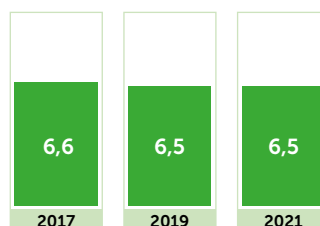
ONDERNEMERSCHAP

- > In het buitengebied bezien we mogelijkheden om de toeristisch-recreatieve infrastructuur te verbeteren.

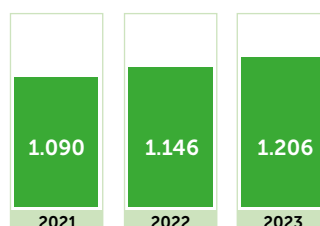
Rapportcijfer vestigingsklimaat

Bron: Bedrijvenenquête

Aantal vestigingen per 10.000 inwoners

Bron: Waarstaatjegemeente.nl

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Onder- nemerschap	4.350	4.661	5.690	4.938	4.605	4.603
Baten Onder- nemerschap	684	679	707	1.353	781	821
Saldo	3.666	3.982	4.983	3.585	3.825	3.783

BESTAANSZEKERHEID

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Bestaanszekerheid gaat over een fundamenteel gevoel erbij te horen. We werken daarom aan een gemeente die betrokken is, waarin iedere inwoner gelijke kansen heeft en kan nadenken over de dag van morgen zonder bezig te hoeven zijn met wat er vandaag moet gebeuren om enkel te overleven.

We ondersteunen inwoners met (financiële) problemen om mee te kunnen doen in de maatschappij door beperkingen weg te nemen. Daarmee zorgen we ervoor dat iedereen, maar kinderen en jongeren specifiek, dezelfde mogelijkheden heeft om zich te ontwikkelen en dezelfde toegang heeft tot zorg, onderwijs en een zinvolle (arbeidsmatige) invulling van de dag.

Samen met onze (maatschappelijke) partners, het bedrijfsleven en inwoners gaan we aan de slag om iedereen hierbij zo goed mogelijk te ondersteunen. Hierbij zetten we in op drie pijlers, namelijk preventie, interventie en perspectief.

Door in te zetten op preventieve maatregelen voorkomen we grotere problemen in de toekomst. Met onze interventies zorgen we ervoor dat inwoners in zwaar weer het hoofd boven water kunnen houden. En door het bieden van perspectief bieden we een duurzame oplossing en lossen we problemen structureel op.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Kwetsbare doelgroepen op de arbeidsmarkt

Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen zich, waardoor zij een betaalde baan vinden of een zinvolle dagbesteding hebben/vinden. Inwoners die niet kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, maar wel kunnen bijdragen in de vorm van vrijwilligerswerk, krijgen de kans een zinvolle bijdrage te leveren op zijn of haar manier.

BESTAANSZEKERHEID - - - - -

- > We implementeren de voorgenomen wetswijzigingen van de Participatiewet.
- > We richten ons meer op deelname aan de arbeidsmarkt voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is voor 2024 ook verankerd als beleid voor het Werkplein.
- > Voor inwoners die in aanmerking komen voor een beschutte werkplek zorgen we, binnen onze mogelijkheden, voor voldoende plekken.
- > We zorgen voor een soepele overgang tussen arbeidsmatige dagbesteding en beschut werk, hierbij wordt er versimpeling gebracht in het switchen en richten we ons op herindicatie van arbeidsmatige dagbesteding en Wmo begeleiding.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

We maken ons sterk voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Hiermee verstevigen we ons vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven en bieden we jongeren een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt.

- > We realiseren een triple helix samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid. Hiermee brengen we beroepsonderwijs en het bedrijfsleven dicht bij elkaar, waarmee we voortijdig schooluitval verminderen, er meer jongeren met een startkwalificatie op de arbeidsmarkt komen en vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter in balans zijn.
- > We continueren de initiatieven 'Roosendaal on Stage' en 'Kijk binnen bij bedrijven' als aanjaagfunctie voor de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Arbeidsmigranten

De economische ambities en opgaven van de gemeente Roosendaal en de sub-regio West-Brabant West zorgen ervoor dat er nieuwe arbeidskrachten moeten worden aangetrokken. Dit wordt gedaan door in te zetten op de arbeidsparticipatie van de huidige beroepsbevolking en door het aantrekken van arbeidsmigranten. Doordat er de komende jaren blijvend arbeidsmigranten nodig zijn, moeten verblijf, huisvesting en sociaal maatschappelijke integratie worden verbeterd.

- > We zorgen ervoor dat Roosendaal voor arbeidsmigranten een aantrekkelijke, veilige (tijdelijke of permanente) plaats is om te verblijven.
- > We faciliteren huisvesting aan de hand van de toetsingscriteria die zijn opgenomen in de notitie 'Arbeidsmigranten in Roosendaal'.
- > We voeren actiepunten uit op het terrein van registratie en informatie, economie en arbeidsmarkt, het sociaal domein, veiligheid en handhaving.

Inkomen en ondersteuning

De inkomenspositie van onze inwoners staat onder druk. We zetten ons maximaal in om inkomensachterstanden te verkleinen. Dit doen we aan de hand van interventies, maar we acteren hier ook preventief om inkomensachterstanden te voorkomen.

- > Door extra te investeren in Inwonersondersteuning zorgen we voor sociale ondersteuning. Vandaaruit wijzen we de inwoners de weg naar de juiste hulp.
- > We bevorderen de samenwerking tussen subsidiepartners, zodat inwoners beter ondersteund kunnen worden.
- > Met onze Meedoenregelingen Volwassenen nemen we financiële belemmeringen weg voor de deelname aan sport en cultuur. We monitoren deze regeling en waar nodig breiden we de inzet uit.
- > De Voorzieningenwijzer wordt geïmplementeerd samen met de De6-gemeenten, om zo de toegankelijkheid tot voorzieningen te verbeteren en alle inwoners die hulp nodig hebben te bereiken.
- > Vanuit het Roosendaals Isolatieprogramma (RIP) geven we uitvoering aan de aanpak energiearmoede.
- > We continueren de ondersteuning van gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire (KOT).

Vroegsignalering en schuldhulpverlening

Schulden hebben een enorme impact op de inwoner die het overkomt in het bijzonder, maar ook op de samenleving als geheel. Schulden zorgen voor achterstanden, stress, ongelijke kansen en kosten de samenleving geld. Door enerzijds schulden zoveel mogelijk te voorkomen en anderzijds inwoners in schulden zo snel en duurzaam mogelijk schuldenvrij te krijgen, verkleinen we de impact op de samenleving.

- > We continueren onze inzet op vroegsignalering van betalingsachterstanden conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en blijven deze doorontwikkelen.
- > De uitvoeringsagenda integrale schuldhulpverlening 2024-2025 wordt ontwikkeld en geïmplementeerd.

BESTAANSZEKERHEID

Gelijke kansen voor jeugdigen

Jeugdigen die in armoede opgroeien mogen geen verschil ervaren met leeftijdsgenoten. We bouwen aan de toekomst van onze jeugdigen, maar hebben ook aandacht voor wat er nu speelt. We streven naar een keten van organisaties binnen Roosendaal die kinderen in armoede op allerlei manieren ondersteunen, zowel mentaal als fysiek.

- > Met onze Meedoenregelingen voor kinderen en jongeren nemen we financiële belemmeringen weg voor de deelname aan onderwijs, sport en cultuuractiviteiten. We willen dat jeugdigen die opgroeien in armoede gelijke kansen krijgen om mee te doen en zich volledig kunnen ontwikkelen.
- > We evalueren de Meedoenregelingen. Waar nodig en/of mogelijk breiden we het aanbod of de doelgroep uit.
- > We zetten het programma Kansrijke Start voort, hiermee investeren we in de eerste 1000 dagen van onze kinderen en voorkomen we achterstanden en creëren we gelijke kansen voor onze jeugd.
- > We investeren in een gezond ontbijt voor jeugdigen in armoede door het Roosendaals Jeugdontbijt structureel voort te zetten en waar nodig uit te breiden.
- > We evalueren de inzet en het aanbod van de financiële educatie en vergroten daarmee het preventieve bereik van programma's als MoneyWays en Get a Grip.
- > We bieden Voorschoolse Educatie aan, zodat alle kinderen in Roosendaal de kans krijgen zich optimaal te ontwikkelen.
- > De succesvolle initiatieven van de Gelijke Kansen Alliantie worden gecontinueerd met als doel perspectief bieden aan alle jeugdigen door het bieden van gelijke kansen.

Asielketen en statushouders

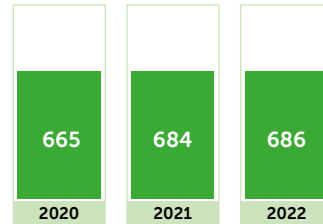
De omvang en samenstelling van de asielinstroom verandert continu. Ook zijn er niet altijd woningen beschikbaar voor statushouders, bijvoorbeeld door krapte op de woningmarkt. De Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen is opgesteld om beter op zulke veranderingen te kunnen inspelen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt om de overgang van asielopvang naar inburgering en huisvesting in de gemeenten te verbeteren. De 'Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen' is een samenwerking tussen gemeenten, provincies en het Rijk.

- > We werken samen met de gemeenten in het district de Markiezaten aan de flexibilisering van de asielketen.
- > We zorgen ervoor dat de opgelegde taakstelling voor huisvesting van statushouders door de gemeente wordt behaald.

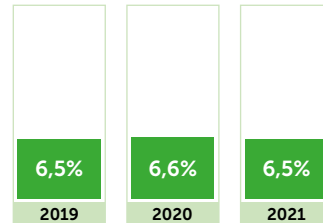
**Inwoners met
betaald werk**
per 1.000 inwoners
15-75 jaar

Bron: [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waardstaatsjemeente.nl)

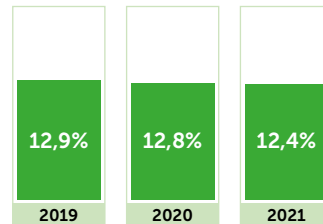
**Percentage kinderen
dat in armoede opgroeit**
(in huishoudens met
minimaal 4 jaar een
inkomen tot 120% van
het sociaal minimum)

Bron: CBS

**Percentage huishoudens
met een laag inkomen**
(minimaal 1 jaar een
inkomen tot 120% van
het sociaal minimum)

Bron: CBS

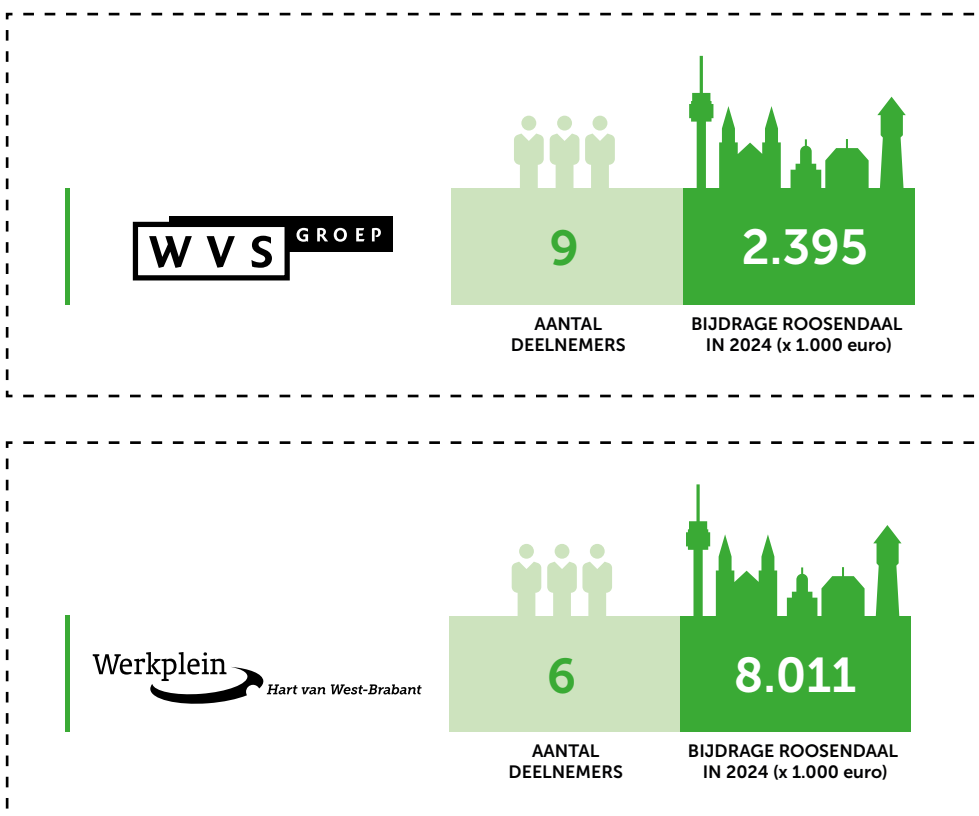
WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Bestaans- zekerheid	70.483	75.216	68.456	69.877	70.891	71.674
Baten Bestaans- zekerheid	38.169	40.842	35.280	36.471	37.373	38.162
Saldo	32.314	34.374	33.176	33.406	33.518	33.512

BESTAANSZEKERHEID

Gemeenschappelijke regelingen

Als gemeenten samen een organisatie oprichten om voor diezelfde gemeenten taken uit te voeren, noemen we dat een Gemeenschappelijke Regeling (GR). De deelnemende gemeenten bepalen het beleid en de GR voert dit beleid uit. Ook Roosendaal besteedt een aantal taken uit. In het kader van dit programma hebben we taken belegd bij de onderstaande GR'en. Voor een nadere toelichting op de GR'en verwijzen we naar Paragraaf 5 Verbonden partijen.

FINANCIËEL OVERZICHT WERKEN & ONDERNEMEN

3

X € 1.000	Beleidsveld	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten	Onder- nemerschap	4.350	4.661	5.690	4.938	4.605	4.603
	Bestaans- zekerheid	70.483	75.216	68.456	69.877	70.891	71.674
Totaal		74.833	79.877	74.146	74.815	75.496	76.277
Baten	Onder- nemerschap	684	679	707	1.353	781	821
	Bestaans- zekerheid	38.169	40.842	35.280	36.471	37.373	38.162
Totaal		38.853	41.521	35.987	37.824	38.154	38.982
Saldo		35.980	38.357	38.159	36.991	37.343	37.295
Stortingen in reserves		9.518	11.599	8.650	8.082	9.110	9.899
Onttrekkingen aan reserves		9.059	14.217	10.150	9.294	10.763	12.040

PROGRAMMA 4

WONEN & VERBLIJVEN

BELEIDSVELDEN EN PORTEFEUILLEHOUDERS

Beleidsvelden	Portefeuillehouder
Ruimtelijke ordening	wethouder Arwen van Gestel
Openbare ruimte	wethouder Arwen van Gestel
Vergunningen	wethouder Sanneke Vermeulen
Mobiliteit	wethouder Sanneke Vermeulen
Energie en warmte	wethouder Klaar Koenraad
Natuur, landbouw en milieu	wethouder Klaar Koenraad

RUIMTELIJKE ORDENING

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

We zetten de ontwikkeling van onze gemeente en de regio stevig voort; Roosendaal ontwikkelt zich verder tot een vitale, leefbare en evenwichtige gemeente met een leidende positie in de regio. Voor deze ontwikkeling stellen we een gedragen strategisch toekomstperspectief op, de nota 'Roosendaal 2040'. Om dit te bereiken komen we nu al in actie en gaan we aan de slag met een ambitieuze woningbouwopgave. Samen met partners op de woningmarkt verhogen we de bouwproductie. We voltooien huidige projecten in de stad en dorpen en we creëren kansen om veel nieuwe woningen te bouwen. We ontwikkelen nieuwe locaties rondom het station, de A58 en de stadsranden en we creëren binnenstedelijk ruimte door het uitplaatsen van faciliteiten zoals het ziekenhuis. We zetten in op uitplaatsen van het spooreplacement. In de dorpen gaan we actief op zoek naar ontwikkelkansen om met name woonruimte te creëren voor jongeren. De bouw van nieuwe woningen leidt tot een betere doorstroming op de woningmarkt en met een gedifferentieerd woonaanbod kunnen we beter inspelen op de behoeften van onze inwoners. Tegelijkertijd gaan we ook kwaliteit toevoegen voor een betere leefomgeving en brengen we onze buurten en dorpen meer in balans: in Roosendaal is het prettig wonen.

WAT GAAN WE **DOEN**?

> Regionale samenwerking

Samen met onze inwoners en ondernemers zoeken we actief de samenwerking op met het Rijk, provincie Noord-Brabant en onze partners in de regio om onze groei-ambitie waar te maken. De basis daarvoor is sterk; onze regio heeft uitstekende wooncondities en leent zich prima voor versterking en groei. De ligging en bereikbaarheid van de regio is ideaal en nodigt mensen uit om hier te wonen, te werken en te recreëren. We stemmen af met onze buurgemeenten en bij projecten en ontwikkelingen met een brede regionale uitstraling doen we actief mee. Deze samenwerking beperkt zich niet tot provincie- of landsgrenzen; we versterken ook de verbinding met andere stedelijke regio's en Antwerpen.

> Omgevingswet (Ow)

De nieuwe Omgevingswet (Ow) is één van de grootste wettelijke veranderingen in Nederland; de historisch gegroeide veelheid aan wetten, regels en afspraken voor de fysieke leefomgeving wordt geïntegreerd in één nieuw stelsel. De Ow bevat een zestal juridisch-planologische kerninstrumenten. Als gemeente gaan we aan de slag met vier instrumenten: de omgevingsvisie, het omgevingsplan, programma's en de omgevingsvergunning.

> Omgevingsvisie en verdere uitwerking

De omgevingsvisie 'De Verbonden Stad' is op 1 december 2022 vastgesteld door de raad. Met deze visie bepalen we de koers voor de fysieke leefomgeving van Roosendaal tot in ieder geval 2030. In deze visie geven we op hoofdlijnen aan welke omgevingskeuzes er gemaakt worden voor het fysieke domein. Vervolgens werken we de omgevingsvisie de komende jaren verder uit in onder meer deelvisies, programma's, het omgevingsplan en te verlenen omgevingsvergunningen.

> Roosendaal 2040 / schaa sprong

De ambitie zoals opgenomen in "Zij aan Zij" wordt vertaald in een strategische toekomstvisie Roosendaal 2040. Samen met onze inwoners, ondernemers, partners en experts stellen we in 2024 een gedragen strategisch toekomstperspectief op, de nota 'Roosendaal 2040'. Zowel voor het stedelijk gebied als voor de dorpen (dorpens visie). Ook wordt hierbij aandacht besteed aan het buitengebied en het groen (ook in de stad met de parkens visie). Het toekomstperspectief schetst een totaalbeeld van hoe we Roosendaal verder willen ontwikkelen en het geeft kaders waarbinnen we werken. De nota laten we aansluiten op lopende trajecten, zoals de samenwerkingsagenda WBW, de omgevingsvisie 'De Verbonden Stad' en het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Tevens wordt in dit document een concrete uitwerking per wijk opgenomen. Op basis hiervan kan de Omgevingsvisie in de toekomst mogelijk weer worden bijgesteld.

> Roosendaals Ontwikkelplan (ROOS)

In 2022 is het Ontwikkelplan door de Raad vastgesteld. Inclusief een uitvoeringsprogramma dat we gezamenlijk met de Provincie Noord-Brabant oppakken.

Concreet betekent dit:

- We gaan door met de (evaluatie van) de proeftuinen. In 2024 werken we met zogenaamde proeftuinen aan de verbetering van de leefbaarheid en de uitstraling.

We evalueren de veranderingen en waar mogelijk maken we deze definitief. In de begroting is budget opgenomen om hier een vervolg aan te geven. Hetzij voor voortzetting en eventueel aanpassing van de bestaande proeftuinen, dan wel voor de voorbereiding en uitvoering van nieuwe proeftuinen.

- Voor de Laan van Brabant en de Spoorzone stellen we in 2024 een stedenbouwkundig ontwerp vast, met een bijbehorend uitvoeringsprogramma, gericht op het zo spoedig mogelijk realiseren van woningbouw. En voor de spoorzone een aanvullend programma, ook op het gebied van economie en leisure.

> Versnelling woningbouw

De actuele ontwikkelingen op de woningmarkt vragen om meer regievoering gericht op voldoende passend aanbod en een betere mix van woningen. De versnelling van de woningbouwopgave is geen gemakkelijke opgave. Gericht zetten we in op de volgende acties:

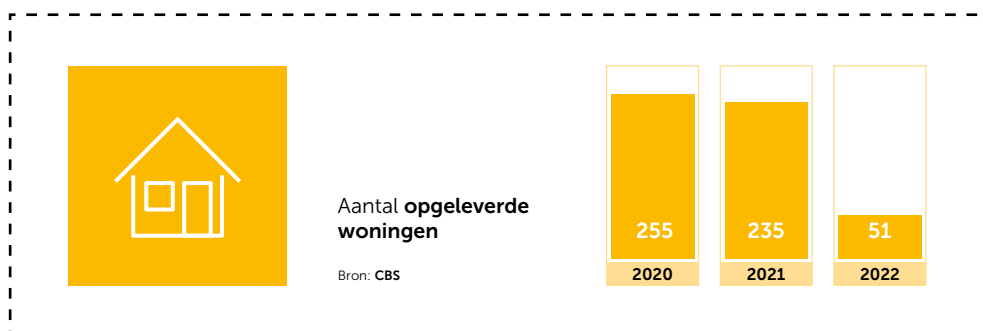
- Gemeente breed creëren we kansen om veel nieuwe woningen te bouwen en stimuleren we particuliere initiatieven om de bouwproductie op stoom te houden. Zeker gelet op de onzekerheid over de levering van materialen, stijgende bouwkosten en stijgende rente: om die reden gaan we ook gebruikmaken van specifieke constructies voor de woningbouw, zoals de bouw van flexwoningen. Door het tijdelijk wegzetten van flexwoningen kunnen we ook op korte termijn meer woningen realiseren.
- In 2024 werken we de kaders uit de Woonagenda 2021-2025 verder uit en actualiseren we de Woningbouwprogrammering uit 2023. Met deze programmering creëren we op zo kort mogelijke termijn woonaanbod in de stad en dorpen voor verschillende doelgroepen. De programmering is gericht op differentiatie, doorstroming en verduurzaming van het woonaanbod. Ook sluiten we bij de uitvoering van onze projecten aan op de kaders van Roosendaal Natuurstad; onze klimaatadaptieve opgave. We werken hiermee nauw samen met ontwikkelaars en de corporatie.
- In het Woonconvenant 2022-2025 hebben we prestatieafspraken opgenomen over de sociale woningvoorraad. Daarnaast werken we aan de opgaven uit het Nationaal Programma Bouwen en Wonen, waaronder het rapport 'Een thuis voor iedereen' gericht op de huisvesting van aandachtsgroepen. In 2024 actualiseren we het woonconvenant, waarin we, naast de marktontwikkelingen, de ontwikkelingen van Roosendaal 2040 en het NPLV mee zullen nemen.
- Naar aanleiding van de woondeal en de nieuwe Wet versterking regie Volkshuisvesting dient iedere gemeente een brede woonzorgvisie vast te stellen. In 2024 zal er uitvoering worden gegeven aan de bestuursopdracht Wonen, Zorg en Welzijn om te komen tot deze (verbrede) visie. Samen met alle spelers in het veld (o.a. gemeenten, corporaties, zorg- en welzijnspartijen, zorgverzekeraars) in de regio willen we werken aan een integrale regionale woonzorg(welzijn)visie. In deze visie worden de ambities, uitgangspunten en leidende principes opgesteld. De regionale visie zal aansluiten op de huidige woonzorgvisie (april '21).
- Vullen van de gereedheidskist: aanvullend daarop willen we een zogenaamde gereedheidskist ontwikkelen met tools waarmee we als gemeente zelf kunnen ingrijpen in de woningmarkt. Zoals bijvoorbeeld de huisvestingsverordening.
- Met een nieuwe vorm van de omgevingskamer (aangevuld met een regiekamer) wordt de dienstverlening verbeterd, wordt meer aan de voorkant gestuurd op wenselijke ruimtelijke ontwikkelingen en krijgen initiatiefnemers sneller inzicht in de (on)haalbaarheid van initiatieven.

RUIMTELIJKE ORDENING

- We gaan een actief grondbeleid voeren waarmee we een financiële buffer creëren voor toekomstige ontwikkelingen. De exacte invulling daarvan bepalen we op een later moment. Vooruitlopend daarop actualiseren we in 2023/2024 het huidige Grondbeleid zodat dit meer ruimte biedt voor de versnellingsopgave. Ook nemen we het Didam-arrest in acht; in 2021 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over de manier waarop de overheid partijen moet selecteren bij de verkoop van gronden en vastgoed.

> Speciale doelgroepen

Voor de regionale Woondeal spelen ook zaken als het huisvesten van statushouders, asielzoekers, Oekraïners en arbeidsmigranten. Niet alleen fysiek, maar ook opvang van mensen, waarvoor we samenwerken met externe partijen en dat we voor de statushouders voldoen aan de taakstelling van het Ministerie. Ook huisvesting voor Wonen en Zorg verdient extra aandacht en daarvoor is veel nieuwbouw nodig.

WAT MAG DIT **KOSTEN**?

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten						
Ruimtelijke ordening	9.658	18.244	19.611	13.421	17.367	10.064
Baten						
Ruimtelijke ordening	7.091	9.638	12.837	7.492	11.409	4.029
Saldo	2.566	8.605	6.774	5.929	5.957	6.035

OPENBARE RUIMTE

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

In het beheer van de openbare ruimte streven we naar een hybride buitenruimte waar het onderhoud zichtbaar beter is. Deze kwalitatieve verbetering vraagt om een brede transitie, waarbij ook de klimaatadaptatie opgave én de inrichting van een veilige en sociale buurt een grote rol spelen. De klimaatveranderingen dwingen ons om de openbare ruimte klimaatbestendig in te richten en te onderhouden. De noodzaak om het anders te doen, biedt tegelijkertijd ook kansen en die gaan we benutten. We verbeteren het onderhoud en leggen de focus op de bestrijding van droogte, hittestress en wateroverlast en de verbetering van biodiversiteit, lucht- en waterkwaliteit. We voegen dus veel groen en waterpartijen toe, waardoor onze omgeving mooier en gezonder wordt. We geven onze inwoners, ondernemers en partners een stem bij de inrichting van de openbare ruimte. We gaan publieksgericht informatie delen over de opbouw van buurten, dorpen en zelfs straten om zo gericht inwoners te bereiken. Onze buurten en dorpen zijn schoon, heel, veilig en klimaatadaptief. Tussen de buurten en dorpen maken we onze groenstructuren meer robuust en zorgen we voor goede en veilige verbindingen, waarbij we vooral ruimte geven aan wandelaars en fietsers. Roosendaal is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken, te recreëren en elkaar te ontmoeten.

In 2050 zijn onze buurten en dorpen klimaatbestendig ingericht; in 2030 zijn we daarmee halverwege. De openbare ruimte is dan zo ingericht dat de leefomgeving tijdens extreme pieken van droogte, hitte en hevige regenbuien goed te onderhouden is. Ook hebben we in 2026 een fietspadennetwerk aangelegd om prettig en veilig door de stad en naar de dorpen te fietsen. Binnen en tussen de buurten en dorpen leggen we aantrekkelijke wandelpaden aan.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Schoon, heel, veilig & klimaatadaptief

Een buitenruimte die rekening houdt met verschillende behoeften en weersomstandigheden, oftewel een hybride buitenruimte biedt Roosendaal volop kansen om het onderhoudsniveau van de openbare ruimte te verbeteren. Dit draagt bij aan de leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in onze buurten en dorpen, waardoor mensen de beleving van hun leefomgeving als positief ervaren en zich veiliger voelen.

OPENBARE RUIMTE

Onderhoud groen, grijs & blauw

In plaats van de focus vooral te leggen op technische aspecten en reparaties in openbare ruimtes, verschuiven we nu naar een aanpak waarbij we de nadruk leggen op de ervaring en het genot dat mensen halen uit die ruimtes. Het gaat niet alleen om het zorgen dat alles technisch in orde is, maar ook om ervoor te zorgen dat mensen de openbare ruimte als aangenaam en plezierig ervaren. Dit kan betekenen dat we meer aandacht besteden aan het creëren van aantrekkelijke, gastvrije en aangename openbare plekken waar mensen graag tijd doorbrengen.

We richten ons steeds meer op wat specifiek nodig is. Soms kijken we of de huidige leefomgeving goed genoeg is, en soms passen we die aan zodat deze beter past bij de veranderende tijden. We vertalen de doelen die de samenleving heeft voor de openbare ruimte naar een plan om ze in de praktijk te brengen.

Bij iedere ruimtelijke ontwikkeling stellen we een Plan Openbare Ruimte (POR) op. Onze inwoners, ondernemers en partners laten we meedoen en meedenken en we dagen hen uit om onze gestelde opgaven voor het openbaar gebied te integreren in hun initiatieven en plannen

Bij groenonderhoud gaat onze aandacht uit naar het bewaken van het onderhoudsniveau en het effectief afhandelen van meldingen over de openbare ruimte. Ook krijgt het Leerwerkbedrijf WVS een plek in deze plannen en zelf stellen we ook meer plaatsen beschikbaar binnen Openbare Werken voor arbeidskrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt, met een beperking of voor arbeidskrachten vanuit een leer-werktraject.

Bij het vervangen van versleten planten in de openbare ruimte willen we verschillende soorten planten gebruiken, zoals kruidenmengsels of grasvelden met extra bomen. Vooral kruidenmengsels helpen om meer verschillende planten en dieren te laten groeien. Door klimaatverandering en een gebrek aan personeel wordt het lastiger om de openbare ruimte te onderhouden zoals we gewend zijn.

Soms hebben we lange, hete en droge periodes, waarin we veel water moeten geven om de planten in leven te houden. In natte tijden groeit onkruid snel, worden groenvakken onbegaanbaar en is het moeilijk om gras te maaien. We moeten ons aanpassen aan deze extreme weersveranderingen, en dat betekent dat we de groene gebieden anders moeten inrichten. We willen meer kruidenmengsels en grasvelden gebruiken, maar we moeten wel vaker maaien om problemen te voorkomen.

De werkzaamheden van het grijsareaal plannen we via de Beheerkalender en daarbij houden we rekening met de planning van nutsbedrijven, zoals Enexis en Brabant Water. We onderzoeken mogelijkheden voor het opwaarderen van het grijs areaal en stemmen dit zoveel mogelijk af met andere werkzaamheden zoals het vervangen van rioleringen, het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen en het hergebruiken van materialen. Hiernaast blijft de focus op onkruidbestrijding en het verwijderen van zwerfafval; per gebied kunnen de afspraken hierover verschillen.

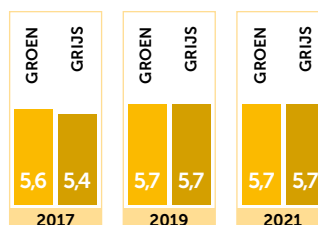
In 2024 blijven we ook bezig met de ingezette acties in 2023 om de algehele beeldkwaliteit van trottoirs in Roosendaal te verhogen. Dit bestaat uit onder meer trottoirs herstraten en aanpassingen waar het beeldkwaliteit niet meer voldoet.

In 2024 brengen we het Water- en Rioleringsprogramma (WRP) 2024-2027 ten uitvoer. Dit programma is de opvolger van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Hierin beschrijven we hoe we invulling geven aan onze wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. De nieuwe opzet van het WRP sluit beter aan op de invoering van de Omgevingswet en verbrede opvatting van de invulling van de zorgplichten.

Waardering inwoners
**onderhoud van het
openbaar groen** en
van de **verhardingen**
in hun buurt/dorp

Bron: Bewonersenquête

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Openbare ruimte	41.951	39.223	35.993	38.321	39.928	41.759
Baten Openbare ruimte	17.212	16.433	15.636	16.452	17.412	18.382
Saldo	24.739	22.790	20.357	21.870	22.516	23.377

VERGUNNINGEN

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

We bouwen aan onze stad en onze dorpen, zodat ze klaar zijn voor de toekomst. Een ambitieuze woningbouwopgave helpt ons om deze stip op de horizon te bereiken. Daarbij houden we rekening met de ontwikkelingen in het fysieke domein; op 1 januari 2024 treden de Omgevingswet (Ow) en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Deze wetten veranderen de procedures voor vergunningaanvragen. De nieuwe Ow is één van de grootste wettelijke veranderingen in Nederland; de historisch gegroeide veelheid aan wetten, regels en afspraken voor de fysieke leefomgeving wordt geïntegreerd in één nieuw stelsel.

We zorgen dat onze inwoners, ondernemers en partners zo weinig mogelijk overlast ervaren van deze transitie. We informeren tijdig en actief, we zijn transparant over de mogelijkheden en over onze uiteindelijke overwegingen en besluiten. We zijn goed bereikbaar en benaderbaar en onze medewerkers denken constructief en met een open houding mee. We staan daarvoor zij aan zij met onze partners; zij zijn namelijk onmisbaar in het realiseren van onze ambities en in het ontwikkelen van een aanpak voor de uitdagingen die voor ons liggen. Als startpunt van nieuwe ontwikkelingen noemen we eerst de overeenkomsten en daarna pas de verschillen. We geven vertrouwen aan onze inwoners, ondernemers en partners en spelen zoveel als mogelijk in op hun behoeften.

WAT GAAN WE **DOEN**?

- > We informeren inwoners, ondernemers en partners actief over de gevolgen van de wetwijzigingen en we zorgen voor een goede bereikbaarheid, zodat vragen tijdig beantwoord worden.
- > Uiterlijk in 2032 hebben we één omgevingsplan voor Roosendaal en in dit plan nemen we alle regels op voor de fysieke leefomgeving. In 2024 - bij de inwerkingtreding van de Ow - hebben we een tijdelijk omgevingsplan en met behulp van omgevingsplanwijzigingen bouwen we aan het nieuwe omgevingsplan.
- > De methodiek van het nieuwe omgevingsplan wijkt behoorlijk af van de methodiek van de huidige bestemmingsplannen. In 2024 gaan we verder met het opstellen van een prototype (basisregels) omgevingsplan op basis van de regels uit bestemmingsplannen. We schrappen hierbij overbodige regels en schrijven regels begrijpelijker op. Vervolgens gaan we een planning maken om de regels uit de bruidsschat en de verordeningen om te zetten. De bruidsschat betreft binnen de omgevingswet een set van regels van het rijk die gedecentraliseerd worden naar gemeenten.
- > De Omgevingswet biedt uiterlijk in 2032 het kader voor alle vergunningaanvragen in het fysieke domein. Tot die tijd verlenen we ook vergunningen op grond van andere wetgeving, waaronder de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). We zorgen daarmee dat er in het openbaar gebied op een veilige en gezonde wijze activiteiten georganiseerd kunnen worden.
- > Aanvragen behandelen we binnen de wettelijke termijnen en waar mogelijk sneller. Indien aanvragen niet binnen het geldend beleid passen, benaderen we deze vanuit het 'ja, mits'-principe en daar waar mogelijk passen we ons proces daarop aan. Het in behandeling nemen van aanvragen doen we vanuit een positieve grondhouding, waarbij we ook rekening houden met andere factoren zoals de omgeving of de beschikbare inzet van hulpdiensten en BOA's.

WAT MAG DIT **KOSTEN**?

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Vergunningen	2.583	3.027	2.613	2.683	2.764	2.819
Baten Vergunningen	2.472	2.301	1.553	1.630	1.710	1.795
Saldo	111	725	1.060	1.053	1.054	1.024

MOBILITEIT

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Mobiliteit is een van dé dragers voor een veilige en leefbare stad, dorpen en wijken. We zorgen voor betere verbindingen binnen én tussen de buurten en dorpen en we zetten meer in op duurzame mobiliteit. Na vaststelling van het Integrale Fietsplan wordt voor 2024 verder de basis gelegd om van Roosendaal een echte Fietsstad te maken: meer slimme verbindingen in een geactualiseerd fietsnetwerk, goede fietsparkeervoorzieningen en doelgerichte acties om fietsen veiliger, prettiger en laagdrempelig te maken. Begin 2024 zijn de verkenningstudies naar snelfietsroutes richting Nispen/Essen en Etten-Leur in voorbereiding. Ook het proces voor een nieuw parkeerbeleid is in 2024 in volle gang.

In 2024 stellen we een integraal en duurzaam Mobiliteitsplan op. We houden de stad en dorpen per auto goed bereikbaar, maar kijken ook nadrukkelijk naar fiets en openbaar vervoer. Het spoor blijft een belangrijke drager voor verplaatsingen richting de Randstad, Zeeland, het oosten van Brabant en België. Lokaal houden we het busvervoer op een goed kwalitatief niveau en volgen we de nieuwe concessieaanbesteding richting 2025. Op gebied van verkeersveiligheid gaan we verder met de aanpak van de Top 20 onveilige locaties en richten we steeds meer schoolomgevingen veilig en uniform in. Tot slot geven we in 2024 vervolg aan de verdere verduurzaming van onze mobiliteit. We stellen beleid op voor deelmobiliteit en werken de eerste mobiliteitshubs op verschillende locaties uit. Om de inwoners zo goed mogelijk te faciliteren met laadvoorzieningen stellen we een laadpalenbeleid 2.0 op.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Verkeersveiligheid

In Roosendaal kunnen mensen op een prettige en veilige manier deelnemen aan het verkeer. Onveilige locaties maken we zichtbaar beter. In 2022 is een top 20 samengesteld van de meest onveilige locaties in Roosendaal. Een concrete aanpak van die locaties - zowel in de stad als in de dorpen en in het buitengebied - moet zorgen voor vermindering van het aantal ongevallen op het gebied van fysieke veiligheid en voor verhoging van het veiligheidsgevoel van onze verkeersdeelnemers. Deze aanpak vraagt altijd maatwerk; per locatie kijken we wat er nodig is om de verkeersveiligheid te verbeteren. Lagere snelheden van het verkeer en bescherming van kwetsbare verkeersdeelnemers - zoals voetgangers en fietsers - staan hierbij centraal.

- > In 2024 vervolgen we onze aanpak van de top 20 meest onveilige locaties in Roosendaal met de aanpak van minimaal twee locaties per jaar. We stemmen dit zo goed als mogelijk af op de geplande onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden uit de Beheerkalender. Op de kruisingen Plantagebaan-Westelaarsestraat en Burg. Schneiderlaan-Gezellelaan worden nieuwe rotondes aangelegd in 2024. Per locatie betrekken we direct omwonenden en andere belanghebbenden bij het ontwerpen van een veilige, vernieuwde situatie. We boeken meetbare resultaten door gericht in te spelen op het aantal ongevallen op een locatie en de oorzaken ervan.
- > Voor de aanpak van verkeersonveiligheid voeren we structureel overleg met Veilig Verkeer Nederland en de Fietsersbond. Gezamenlijk zetten we doelgerichte acties op en voeren deze in goede samenwerking uit. We houden onze ogen nadrukkelijk ook gericht op "laaghangend fruit", zoals het verwijderen van overbodige paaltjes op fietspaden.
- > In 2024 richten we weer minimaal 5 schoolomgevingen veilig en op uniforme wijze in. We maken ook een evaluatie van de effecten van deze maatregelen die we hebben doorgevoerd rondom de basisschoolomgevingen. Uitgaande van een positieve evaluatie richten we in 2024 zoals in 2023 opnieuw een aantal schoolomgevingen als zodanig in. Uiteindelijk zullen alle basisscholen voorzien worden van deze uniforme inrichting.
- > Naast de inrichting van veilige schoolomgevingen komen we ook met een bewustwordingscampagne tegen asociaal rijgedrag.

Ruim baan voor fietsers

We willen dat mensen in Roosendaal prettig en veilig kunnen fietsen op goed onderhouden en veilige fietspaden. En we willen het fietsgebruik laten toenemen. Fietsen is namelijk duurzaam, gezond en goedkoop. Om van Roosendaal een echte fietsstad te maken, hebben we samen met stakeholders en inwoners een Integraal Fietsplan opgesteld. Dit plan leidt tot een overzicht van uit te voeren projecten op gebied van: slimme verbindingen, goede en veilige fietsparkeervoorzieningen met oplaadpunten en gedrag- en stimuleringsacties. Naast de lokale fietsbereikbaarheid en -veiligheid blijven we ons ook regionaal inzetten voor de aanleg van snelfietsroutes; fietsen is immers gemeentegrens overstijgend.

MOBILITEIT

- > In 2024 gaan we direct aan de slag met de eerste fietsprojecten en het hiervoor beschikbaar gestelde werkbudget Fiets.
- > Bij 12 buurthuizen zijn/worden fietsoplaadpunten gerealiseerd. Ook langs de F58 is een rustplek met oplaadpunt in Wouw gerealiseerd. In 2024 onderzoeken we de noodzaak voor meer oplaadpunten in de openbare ruimte, zoals in Heerle en bij publiek aantrekkelijke voorzieningen.
- > De aanleg van de snelfietsroute F58 is in volle gang. In het najaar van 2024 verwachten wij deze volledig afgerond te hebben.
- > Met provincie Noord-Brabant en omliggende gemeenten zetten we ons in voor goede en veilige snelfietsroutes om de regionale bereikbaarheid per fiets te verbeteren. Daarom zijn inmiddels verkenningstudies opgestart voor mogelijke snelfietsroutes richting Antwerpen (deel Nispen/Essen) en Etten-Leur. Daardoor kunnen we in het 1e halfjaar van 2024 een overzicht van mogelijke tracés presenteren en de 1e besluitvorming laten plaatsvinden.

Parkeren en deelmobiliteit

Om onze woningbouwopgave te realiseren, gaan we ook onze binnenstad verdichten door woningen toe te voegen; hier hoort een parkeeropgave bij die tegelijk ook rekening houdt met de bereikbaarheid van de binnenstad. Het centrum van Roosendaal kent een betaald parkeerregime en aan de hand van dit regime kunnen we sturen in het gebruik van de openbare (parkeer)ruimte. We willen ervoor zorgen dat onze inwoners en bezoekers meer gebruik gaan maken van alternatieven voor het parkeren van de auto, zoals fietsen en deelmobiliteit. De denkrichting naar 'voertuiggebruik' in plaats van het 'moeten bezitten', gaat ook voor onze gemeente gelden. Het delen van vervoermiddelen zorgt voor een minder grote claim op de openbare (parkeer)ruimte. Dit is een voorwaarde om de ambitieuze woningbouwopgave te kunnen realiseren. Het Openbaar Vervoersysteem (OV) is voor Roosendaal een belangrijke spil in het (deel)mobiliteitssysteem.

- > Het nieuwe parkeerbeleid zal worden opgesteld met behulp van tellingen, benchmarks, signalen vanuit de omgeving, met participatie van stakeholders en betrokkenen.
- > In 2024 nemen we ook de parkeernormen onder de loep. Dit leidt tot een geactualiseerde Nota Parkeernormen die maatwerkgericht inspeelt op ruimtelijke ontwikkelingen in onze gemeente. Met de nieuwe Nota Parkeernormen creëren we een helder kader voor ontwikkelaars en zorgen we ervoor dat we realistische eisen stellen ten aanzien van parkeren.
- > Naar aanleiding van signalen hierover onderzoeken we de mogelijkheden om ongewenste parkeeracties aan te pakken en de bezetting van de bewaakte truckparking Borchwerf te optimaliseren. Parallel daaraan blijven we in gesprek met externe partijen om de haalbaarheid van een tweede truckparking in Roosendaal te bepalen. Op deze manier pakken we ongewenst parkeren van vrachtauto's op onze bedrijventerreinen aan.
- > In 2024 geven we verder richting aan een plan van aanpak voor een beleidsplan Deelmobiliteit. Dit plan geeft een overzicht van trends en ontwikkelingen op het gebied van deelmobiliteit en geeft richting aan hoe we deelmobiliteit in onze gemeente kunnen vormgeven. Uiteraard nemen we de ervaringen van de pilot met GoSharing mee en maken we een inventarisatie van andere aanbieders en hun ervaringen in Nederland. Op deze manier maken we een voorstel voor vertaling naar een concreet Beleidsplan Deelmobiliteit. In het Beleidsplan benoemen we partijen waarmee we concreet gaan samenwerken en onder welke voorwaarden en overeenkomsten.

Het plan van aanpak is begin 2024 gereed; het Beleidsplan Deelmobiliteit verwachten we in de loop van 2024 ter besluitvorming voor te leggen.

- > Als uitwerking van het Ontwikkelprogramma R.O.O.S. is een aantal mobiliteitshubs nodig, als onderdeel van de mobiliteitstransitie. Hiervoor maken we een plan van aanpak. Dit plan benoemt locaties, te bedienen doelgroepen en daarmee een 1e opzet voor inrichting en voorzieningen (voldoende parkeergelegenheid, in te zetten deelmobiliteit, logistieke voorzieningen etc.). Een deel van de toekomstige hubs is onderdeel van lopende herbestemmingsprojecten, zoals Dunantstraat, EKP en NS-station (Spoorzone). De mobiliteitshubs moeten een duidelijke uitstraling krijgen; de verdere profilering ervan vindt plaats met communicatie en doelgroepgerichte acties. De uitwerking en vervolgplanning verschilt per locatie.
- > Provincie Noord-Brabant werkt toe naar een nieuwe concessie voor het regionale OV-systeem in 2025; de provincie is primair verantwoordelijk en als gemeente blijven we hierover in gesprek met hen. Lokaal dragen we bij aan de bereikbaarheid en gebruik van het OV-systeem door het aanbieden van aanvullende deelmobiliteitsservices, zoals de realisatie van mobiliteitshubs.
- > Haltes zijn en blijven belangrijke knooppunten in ons OV-systeem. Naast het station is de bushalte in het centrum één van de belangrijkste haltes binnen Roosendaal. Omdat het Roselaarplein wordt ontwikkeld tot een woongebied, wordt de centrumhalte verplaatst. In het najaar van 2023 worden haltes aan de Laan van Brabant gerealiseerd. Mogelijke haltes aan de Stationsstraat worden voor 2024 nader verkend en zo spoedig mogelijk ter besluitvorming voorgelegd.
- > Naast het OV in de stad blijven we ook in 2024 aandacht vragen voor het behoud van het openbaar vervoer in onze dorpskernen.
- > In 2024 onderzoeken we de mogelijkheden voor het aantrekkelijk maken van de verbinding tussen Leisurepark en de binnenstad.

Mobiliteit en milieu

- > Om de CO₂-uitstoot te verminderen en in het kader van het verbeteren van het verblijfsklimaat, de economie en de leefbaarheid in de binnenstad van Roosendaal wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Bij het vormgeven van een zero emissie stadslogistiek zone zullen de ondernemers en vastgoedeigenaren in de binnenstad actief worden betrokken.
- > Met het nieuwe laadpuntenbeleid willen we in 2024 anticiperen op de laadbehoefte die zal ontstaan in de toekomst. Het voornemen is om te participeren in de nieuwe laadpalenconcessie van de provincie Noord-Brabant. In de nieuwe concessie is het voornemen om 240 laadpalen bij te plaatsen, verspreid in de gemeente en over de komende jaren. Voor 2024 worden naar verwachting tussen de 50 en 100 extra laadpalen gerealiseerd. Dit is afhankelijk van de groei van elektrisch vervoer en de concrete behoefte. De aanpak vanuit de concessiehouder speelt in op de huidige ontwikkelingen door eerst een gebiedsplan te maken. Dit plan voorziet in besluitvormingsmomenten door de gemeente, communicatie met bewoners en met de beheerder van het elektriciteitsnetwerk. We benutten zoveel mogelijk, met de uitdagingen op het stroomnet, ons ondergrondse elektriciteitsnetwerk en we zetten verder in op realisatie van snelladers bij publiekaantrekkende voorzieningen.
- > We zetten meer in op smart mobility; door ontwikkelingen in voertuigtechnologie en datagebruik sluiten gebruikers, voertuigen en infrastructuur steeds beter op elkaar aan.

MOBILITEIT

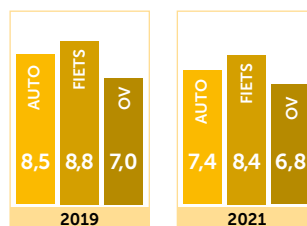
De zogenaamde intelligente verkeersregelininstallaties (iVRI's) spelen hierin een bepaalde rol. In Roosendaal zijn VRI's verouderd en toe aan vervanging. In 2023 hebben we de eerste i-VRI's gerealiseerd; in de periode 2024 t/m 2027 gaan we hiermee verder. Voor 2024 staan de volgende locaties geprogrammeerd:

- 2 kruisingen rondom aansluiting A17-Burg. Freijterslaan-de Stok (Roosendaal-West)
- 2 kruisingen rondom aansluiting A58-Van Beethovenlaan (Roosendaal-Oost)

Percentage inwoners dat de **bereikbaarheid van de eigen woning** als (zeer) goed ervaart

Bron: Bewonersenquête

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Mobiliteit	2.325	4.675	3.315	2.715	2.732	2.750
Baten Mobiliteit	2.233	2.134	1.956	1.957	1.959	1.960
Saldo	93	2.540	1.359	757	773	790

ENERGIE EN WARMTE

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

In 2050 zijn we een energieneutrale en klimaatadaptieve gemeente. In 2030 hebben we deze doelstelling voor de helft bereikt. Eén van de belangrijkste doelen uit het Klimaatakkoord is het verminderen van onze CO₂-uitstoot: in 2030 met 55% ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. In het Klimaatakkoord hebben 195 landen, inclusief Nederland, afgesproken om in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. Ook zijn we in 2050 klimaatneutraal en is Roosendaal klimaatbestendig ingericht. Deze landelijke doelen uit het Klimaatakkoord en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie hebben we vertaald naar regionale en lokale doelen. Deze zijn onder andere opgenomen in de Regionale Energiestrategie 2030 (RES), de Transitievisie Warmte (2021) en Roosendaal Natuurstad (2021). Om deze doelstellingen te halen, moeten we op een andere manier naar de stad en de dorpen kijken en op een andere manier wonen, produceren en gebruiken. In Roosendaal werken we hard aan een duurzame, veilige leefomgeving die haalbaar en betaalbaar is voor iedereen. Onze gemeente wordt een plek waar we energiezuinig en klimaatbestendig wonen, in een aantrekkelijke, groene omgeving waarin we minder afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Energietransitie

Roosendaal streeft naar een energieneutrale samenleving in 2050. De energietransitie is omvangrijk en complex. Daarom is het van belang flexibel te kunnen inspelen op de harde doelen van 2050 en een breed palet aan maatregelen om energieproductie- en besparing mogelijk te maken. Dit alles vraagt veel inzet van iedereen: inwoners, ondernemingen, instellingen, bezoekers en de gemeente. In nauw overleg werken we maatregelen en plannen uit; inwoners en lokale ondernemers nemen deel aan energieprojecten en delen in opbrengsten. We gaan minder energie verbruiken en passen woningen en gebouwen daarvoor aan. Dit moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn.

ENERGIE EN WARMTE

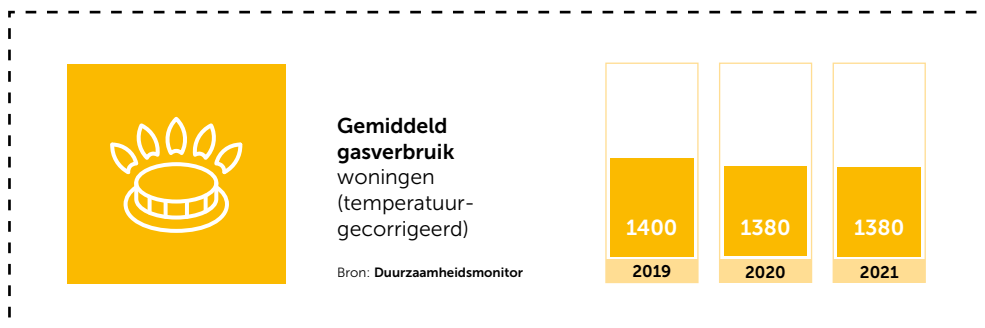
- > We werken aan de Regionale Energie Strategie 2.0 (RES) en nemen actief deel aan verschillende onderzoeken en werkgroepen, waaronder de Uitvoeringsstrategie Zon op Daken (en Objecten) in RES-verband.
- > We werken toe naar een positieve besluitvorming van de Visie op Duurzame Energie Opwek (concept). Deze visie is een lokale uitwerking van de RES en omschrijft hoe Roosendaal duurzame energie gaat opwekken.
- > We gaan uitvoering geven aan het Roosendaals Isolatie Programma, waarbij we inzetten op alle 4 de programmalijnen (lokale aanpak koopwoningen – particuliere verhuurders, gespikkeld bezet en erfgoed – lange termijnmaatregelen energiearmoede – ondersteunende activiteiten).
- > We geven uitvoering aan de korte termijn plannen om energiearmoede in Roosendaal tegen te gaan. Dit doen we o.a. door het voortzetten van de Energiefixers/Klusbus (helpen inwoners bij kleine isolerende maatregelen in huis).
- > We onderzoeken, samen met netbeheerders en partners, de mogelijkheden voor energie-efficiëntie. We onderzoeken de opslag van opgewekte energie en de inzet slimme energiesystemen in Roosendaal.
- > Het voormalige EKP gebouw - zetten we in als vliegwiel van duurzaamheid, door een bijdrage te leveren aan een duurzame herontwikkeling.
- > We maken een plan voor het verduurzamen van ons maatschappelijk- en gemeentelijk vastgoed. We onderzoeken de mogelijkheden voor het (minimaal) energieneutraal maken van de gebouwen.
- > We werken samen met partners en stakeholders: we ondersteunen (inwoners-)initiatieven zoals het Nispens Energie Collectief (NEC) en de Stichting Energietransitie Roosendaal (StER). In samenwerking met onder andere StER blijft het mobiel informatiecentrum door de gemeente rijden, waarmee we actief inwoners informeren over de verduurzaming van hun woning.
- > We zetten in op bewustwording en communicatie: we blijven Duurzaam Roosendaal (www.duurzaamrsd.nl) gebruiken als het platform voor alle informatie rondom duurzaamheid.
- > We leveren een bijdrage aan projecten in de gebouwde omgeving en stellen beleid op voor CO₂-neutraal, biobased en circulair bouwen als de norm. We adviseren over, en doen onderzoek naar, de verduurzaming van de projecten. Zo dragen we ook bij aan een succesvolle totstandkoming en (mogelijke) oprichting van de EnergieKring.
- > In 2024 zetten we de verduurzaming van bedrijventerreinen voort. Met bedrijven-terreinen maken we afspraken over doelen met betrekking tot verduurzaming. Samen met team Economie maken we een plan over hoe we hier mee aan de slag gaan, dit doen we samen met de thema's circulaire economie en klimaatadaptatie.

Warmtetransitie

De transitie van verwarmen met aardgas naar verwarmen met duurzame warmte noemen we warmtetransitie. In 2050 wil Roosendaal aardgasvrij zijn en in voorbereiding daarop is eind 2021 de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. We geven uitvoering aan deze visie door het opstellen van wijkuitvoeringsplannen (WUP's). Hierin worden per wijk of per dorp alternatieve warmtebronnen onderzocht en hierin wordt aangegeven wanneer een wijk of een dorp van het gas gaat. Een belangrijke voorwaarde is dat de energierekening voor

iedereen betaalbaar blijft. Zoals verwoord in het Ambitieakkoord 'Zij aan zij' starten we met de wijk Westrand. Deze warmtetransitie combineren we met een sociale transitie, zodat ook de leefbaarheid en de veiligheid van de wijk én de gezondheid en het welzijn van de inwoners worden versterkt.

- > We gaan verder met de uitvoering van de Transitievisie Warmte. Naast dat we uitvoering geven aan de Wijk Uitvoering Plannen, verkennen we ook nieuwe mogelijkheden voor uitbreiding van het warmtenet. Ook maken we een koppeling met het NPLV en de Citydeal Energieke Wijken.
- > We stellen voor minimaal drie wijken of dorpen wijkuitvoeringsplannen op, waarin we samen met inwoners de alternatieve warmtebron bepalen. Hierin benaderen we de wijken en dorpen integraal en nemen we ook andere aspecten zoals klimaatadaptatie mee.
- > We zetten in op bewustwording en communicatie: we blijven Duurzaam Roosendaal (www.duurzaamrsd.nl) gebruiken als het platform voor alle informatie rondom duurzaamheid.
- > We gaan verder met de businesscase - met daaropvolgend een wijkuitvoeringsplan - waarin de mogelijkheden staan beschreven om het huidige warmtenet uit te breiden naar de wijk Westrand. We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van woningen en de openbare ruimte, investeren in de kwaliteit van het voorzieningenniveau en verbeteren het toekomstperspectief van onze inwoners in de Westrand.
- > Een uitbreiding van het warmtenet vraagt om een geactualiseerde analyse van de toekomstige rol van zowel de gemeente als het Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal (DER).
- > We gaan verder met het opstellen en uitvoeren van de bronnenstudie. We onderzoeken de mogelijkheden voor energie optimalisatie, -opslag en -geothermie. We kijken ook naar de regionale mogelijkheden voor uitwisseling van energie en warmte.
- > Tevens zullen we een afwegingskader ontwikkelen waarin richtlijnen worden opgenomen, aansluitend op het bouwbesluit. Dit kan functioneren als een soort menukaart waarbij ontwikkelaars kunnen aangeven hoe zij een project willen inrichten op energie, warmte en groen.

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Energie en warmte	724	3.716	1.530	1.377	1.936	919
Baten Energie en warmte	110	1.261	520	496	1.039	0
Saldo	614	2.455	1.010	881	897	919

NATUUR, LANDBOUW EN MILIEU

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Door veel groen en waterpartijen toe te voegen aan onze openbare ruimte maken we van Roosendaal een groene, duurzame en klimaatadaptieve gemeente. De leefomgeving wordt daardoor ook gezonder en nodigt meer uit om in te verblijven. We zorgen voor een goede balans tussen de bebouwde woon- en werkgebieden, de ecologisch en economisch gezonde landbouw, de natuur en recreatie. Ook zetten we in op het terugdringen van de uitstoot van stikstof, het voorkomen van bodemuitputting en -verdroging, het versterken van de biodiversiteit en het verbeteren van de (drink)waterkwaliteit. Met name het buitengebied van Roosendaal kent een groot aantal opgaven en zal fors moeten veranderen. We willen de kwaliteit van onze natuur verbeteren en ons watersysteem robuuster en gezonder maken. We zoeken daarin naar een nieuwe balans waarin ecologie (biodiversiteit) en economie (stikstofproblematiek) twee prominente thema's zijn. Deze thema's vragen om een gezamenlijke aanpak; samen met inwoners en partners zetten we hierin stappen om te komen tot een schoon, toekomstbestendig en nagenoeg klimaat-neutraal Roosendaal. Ook dragen we daarmee bij aan de Sustainable Development Goals (SDG's). Dit zijn zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. De SDG's zijn overeengekomen door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties, waaronder Nederland. Ook Roosendaal heeft zich aangemeld als SDG-gemeente.

Voor diverse thema's maken we helder wat de visie is: landbouw, natuur, landschap en water. Daarbij realiseren we ons dat we dat niet als gemeente alleen kunnen: we sluiten aan bij initiatieven die lopen in het kader van het Brabants Programma Landelijk gebied. Daarnaast vertalen we in 2024 de uitkomsten van het project "klimaatrobuust dal van de Molenbeek en de Schijfse Vaartkant" door naar concrete uitvoeringsmaatregelen.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Versnelling klimaatadaptatie

We willen Roosendaal voorbereiden op de ontwikkelingen die op ons afkomen op het gebied van temperatuurstijgingen, toename van neerslagpieken en langere periodes van droogte. Dat betreft zowel het stedelijk als het landelijk gebied. Voor wat betreft het stedelijk gebied zijn uitgangspunten geformuleerd in Roosendaal Natuurstad. In 2024 willen we hierin versnellen door hardere kaders te formuleren bij inrichting van bestaand openbaar gebied en bij in- en uitbreidingslocaties. Voor het landelijk gebied is er een samenwerking met veel partners, ook over de landgrens heen. In 2024 willen we de afstemming met de partners vertalen naar concrete maatregelen die moeten worden geborgd in het Brabants Programma Landelijk Gebied. Ten tijde van het schrijven van deze tekst zijn er de volgende onzekerheden:

- > Er is nog geen nieuw provinciaal coalitieakkoord waarin uitspraken gedaan moeten worden over deze aspecten die op dit onderwerp betrekking hebben
- > Het ontbreekt nog aan een landelijk Landbouwakkoord

In stedelijk gebied willen we versnellen op een klimaatbestendige inrichting van het openbare gebied. Deze ontbreken nog bij de gemeente Roosendaal. Deze kaders hebben zowel betrekking op het beheer en onderhoud van het openbare gebied als bij de inrichting van in- en uitbreidingslocaties. Binnen deze kaders wordt ook een Roosendaalse vertaling gemaakt van de ministerbrief Bodem en Water Sturend. De nieuwe kaders worden na vaststelling door de Gemeenteraad opgenomen in het Roosendaalse omgevingsplan.

We gaan in 2024 aan de slag met de Landelijke Maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving. De maatlat bestaat uit doelen, prestatie-eisen en richtlijnen om te komen tot een groene en klimaatadaptieve gebouwde omgeving. De maatlat schrijft geen maatregelen voor. Zo worden innovatieve en slimme oplossingen vanuit de markt gestimuleerd en blijft er ruimte voor regionale invulling. De inrichtingskaders Roosendaal Natuurstad beschrijven de mogelijke maatregelen om tot een groene en klimaatbestendige stad te komen.

De aanwezigheid van koele plekken in de omgeving is belangrijk tijdens een hittegolf, met name in stedelijke gebieden. Vooral ouderen zijn aandacht groepen. Het Kennisportaal Klimaatadaptatie heeft als richtlijn opgenomen dat iedereen binnen 300 meter loopafstand toegang moet hebben tot een aangename en aantrekkelijke koele verblijfspot.

De uitgangspunten hiervoor zijn:

- > De plek moet een oppervlakte hebben van minimaal 200 vierkante meter.
- > De gevoelstemperatuur moet 35 graden of lager zijn op een hete zomerdag.
- > De koele plek is gesitueerd op een minimale afstand van enkele meters van de weg.
- > De koele plek mag geen langgerekt lint zijn.
- > In 2024 maken we een plan dat inzichtelijk maakt of alle bewoners een koele plek hebben binnen 300 meter en wat ervoor nodig is om dit voor iedereen binnen handbereik te hebben.

- > In 2024 gaan we voor het eerst werken met een lokaal hitteplan. Na de zomer van 2024 wordt deze geëvalueerd en aangepast naar de ervaringen van die zomer.
- > In 2024 maken we een plan van aanpak voor de ontwikkelopgave van 650 ha natuur.
- > Voor het stedelijk gebied gaan we gebruik maken van tools die het Rijk heeft aangeleverd om een versnelling te realiseren bij de inrichting van het openbare gebied. We participeren in de Gebiedsgerichte Groenblauwe Aanpak (GGA) Brabantse Wal en stellen in 2024 een maatregelenpakket samen die vervolgens wordt doorvertaald naar de opgave voor de gemeente Roosendaal.

Perspectief landelijk gebied

We gaan in 2024 een maatregelenpakket opstellen. Samen met gebiedspartners komen we tot een grondverwervingsstrategie om de uitvoering van de diverse maatregelen mogelijk te maken.

Dierenwelzijn

Roosendaal zet zich in voor het welzijn van dieren. Samen met verschillende partners binnen de gemeente is speciaal voor dieren een nieuwe standaard bepaald. Op sommige vlakken van dierenwelzijn voldoet de kwaliteit aan deze standaard maar op andere vlakken helaas nog niet. Om voor verbetering te zorgen zetten we ons samen met onze partners in waar nodig.

- > In 2024 geven we wederom uitvoering aan de subsidieregeling niet-commerciële dierenopvang 2022-2025. Met deze regeling worden niet-commerciële dierenopvang organisaties gefaciliteerd in het bevorderen van dierenwelzijn binnen Roosendaal door hun diensten en hulpverlening aan dieren te handhaven en waar mogelijk te verbeteren.
- > Het houden van gezelschapsdieren in een situatie die financieel niet draagbaar is, veroorzaakt mogelijk problemen voor zowel mensen als dieren. Om die reden willen we in 2024 een dierenvoedselbank faciliteren binnen Roosendaal. De aanwezigheid van een dier kan veel steun bieden maar mag nooit ten koste gaan van het welzijn van een dier.
- > In 2024 werken we aan het opzetten van een regeling voor noodzakelijke dierenarts-kosten voor minima die 2025 in werking moet treden. Dit doen we in samenwerking met het dierenartspanel en Quiet Community. Dit is een blijvende bron van informatie op het gebied van dierenwelzijn en vanuit de praktijk weten zij waar het wel goed gaat en waar het beter kan.
- > In 2024 zetten we in op het verbeteren van de dierennoodopvang.
- > In samenwerking met de Dierenbescherming gaan we het TNRC programma voor zwervkatten opstarten (trap - neuter - return/relocate - care). Dit programma zorgt voor een humane vermindering van het zwervkattenleed.
- > Jaarlijks gaan we een dierenwelzijnsmarkt organiseren voor alle betrokken stakeholders op het gebied van dierenwelzijn. Deze markt zal de onderlinge samenwerking tussen de verschillende stakeholders bevorderen.

De thema's verschillen per jaar. Omdat dierenwelzijn nog in ontwikkeling is, is voorlopig gekozen om dit onderwerp te scharen onder natuur, landbouw en milieu.

Milieu

Roosendaal heeft de ambitie om te groeien. Dit is een omvangrijke en complexe uitdaging, die diverse opgaves met zich meebrengt. De opgaves rondom de woningbouw, het spooreplacement, de spoorveiligheid (goederentracé), de A58 en het Bravis Ziekenhuis zijn voor Roosendaal en de regio van groot belang. Het woon- en leefklimaat is hiermee onlosmakelijk verbonden; een schaa sprong van deze omvang zet deze onder druk door een toename van het aantal woningen en de (her)inrichting van gebieden. Daarom is het belangrijk en noodzakelijk om het milieu goed te borgen in deze ontwikkelingen en inwoners bewust te maken over hoe hun woon- en leefklimaat eruit komt te zien.

- > In 2024 ontwikkelen we een Roosendaals milieubeleid dat geïmplementeerd zal worden in het Omgevingsplan.
- > Verkeerslawaaï is een grote bron van geluidshinder en dit proberen we zoveel mogelijk te voorkomen dan wel op te lossen. Ook in 2024 geven we uitvoering aan de saneringslijsten wegverkeerslawaaï.
- > Voor het spoorlawaaï en wegverkeerslawaaï afkomstig van de Rijkswegen participeren wij in de Meerjarenprogramma's voor de sanering van deze geluidsbronnen (MJPG Spoor en MJPG Rijkswegen). Het programma heeft als doel om het woon- en leefklimaat te verbeteren door de geluidsbelasting te verminderen.
- > Het ontwikkelen van een bewustwordingscampagne ten behoeve van het gebruik van open haarden en open vuren.
- > We bestendigen onze samenwerking met de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB). De OMWB is een regionale uitvoeringsdienst en zet zich in voor een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Zelf gaan we in 2024 ook aan de slag met het intensiever onderzoeken en inzichtelijk maken van het woon- en leefklimaat in Roosendaal.
- > In samenwerking met Regio West-Brabant (RWB) blijven we ons inzetten voor een gecoördineerde regionale lobby richting het Rijk voor een gezonde balans tussen spoor en leefbaarheid.
- > Wij nemen deel aan de overleggen van Breda International Airport bij de Commissie Regionaal Overleg Seppe (CROSE) en Vliegbasis Woensdrecht bij de Commissie Overleg & Voorlichting Milieu Woensdrecht (COVM) om zo goed mogelijk gebruik van de luchthavens te bevorderen.
- > De Milieuadviesraad (MAR) Roosendaal ondersteunt ons bij de ontwikkelingen rondom natuur, landbouw en milieu. Binnen deze thema's liggen verschillende spanningsvelden met diverse belanghebbenden; het integrale advies van de MAR Roosendaal helpt ons bij deze ontwikkelingen en het maken van keuzes daarin.

Circulariteit en grondstoffentransitie

Een circulaire economie is een economie die duurzaam en sociaal inclusief is. Dit betekent dat we een transitie doormaken van de huidige (lineaire of recycle) economie naar de circulaire economie.

In West-Brabant, en dus ook Roosendaal, gaan we uit van de volgende richtinggevende doelen, welke zijn afgeleid van de doelen die de Rijksoverheid heeft gesteld voor 2030;

1. 50% minder primaire grondstoffen gebruiken
2. 20% fossiele grondstoffen vervangen door biobased grondstoffen
3. 50% minder voedselverspilling
4. 2000 nieuwe banen in de Agrofood & Biobased sector

Deze doelen zijn tussenstappen richting de uiteindelijke ambitie om tot een 100% circulaire economie te komen in 2050. Dit is zo vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie van het ministerie van I&W. Dit landelijke uitvoeringsprogramma is voor de Regio West-Brabant vertaald naar het Uitvoeringsplan Circulaire Economie van de RWB.

Daarnaast hebben alle G40 gemeenten toegezegd dat zij in 2030 al hun eigen inkopen en aanbestedingen circulair willen doen.

- > In 2024 gaan we verkennen hoe circulariteit het best geïmplementeerd kan worden in de Gemeente Roosendaal wat bijdraagt aan de doelstellingen van het Rijk. In 2024 wordt verder onderzoek naar gedaan naar het opstellen van beleid voor CO₂-neutraal, biobased en circulair bouwen als de norm. En op eisen van energietransitie en circulariteit voor nieuwbouw/verbouw.
- > Vanuit de RWB is in 2023 een leerprogramma ambtelijk koplopers gestart. In elke gemeente is een ambtelijk koploper aangewezen. Deze persoon wordt door de regio geholpen om het thema circulair binnen de gemeentelijke organisatie verder te brengen. Een mooi voorbeeldproject is het duurzaam en circulair herontwikkelen van het EKP gebouw.
- > MVOI; Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen. Er is in 2023 een start gemaakt met het opstellen van een actieplan MVOI. Hierin zijn door Gemeente Roosendaal 4 pijlers gekozen; milieu, klimaat, circulair en social return. In 2024 wordt dit verder uitgewerkt en toegepast op enkele inkopen of aanbestedingen welke gedaan worden.

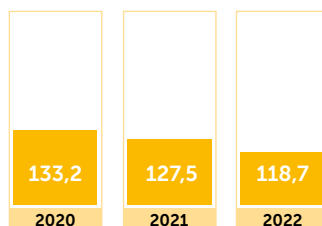
NATUUR, LANDBOUW EN MILIEU

- > Het Milieu Educatie Centrum (MEC) Roosendaal laat onze inwoners kennismaken met natuur, milieu en duurzaamheid. Dat doet het MEC door educatieve en recreatieve activiteiten te organiseren voor jong en oud. In samenwerking met hen stimuleren we bij onze inwoners de bewustwording voor hun omgeving en voorzien we ze van informatie.
- > Voor de verduurzaming van de bedrijventerreinen moeten afspraken worden gemaakt over doelen m.b.t. verduurzaming. Samen met team Economie wordt dit geïntegreerd in de nieuwe economische visie welke opgesteld wordt in 2024.
- > Op dit moment wordt met G40 gemeenten, de betrokken ministeries en de landelijke grote bouwers en gebiedsontwikkelaars gewerkt aan 'het Nieuwe Normaal' (HNN). Dit is een haalbare norm, die breed in de markt uitgezet kan worden om circulair bouwen in de praktijk toe te passen én te versnellen. Hier worden reeds gerealiseerde projecten (gebouw/infra/gebied) geëvalueerd en wordt geholpen om nieuwe projecten meer circulair te maken.

Kilogram restafval
per inwoner

Bron: Duurzaamheidsmonitor

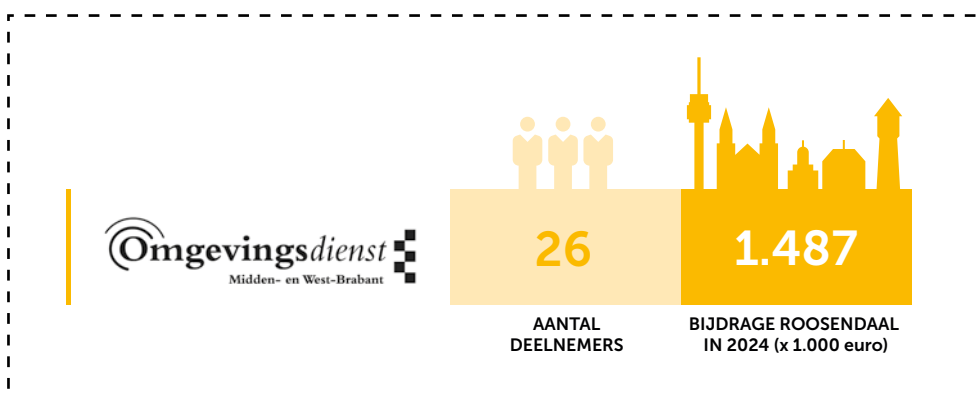

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Natuur, landbouw en milieu	11.246	11.210	12.308	11.911	12.181	12.780
Baten Natuur, landbouw en milieu	11.433	12.551	13.052	13.718	14.419	15.157
Saldo	-187	-1.341	-743	-1.807	-2.238	-2.378

Gemeenschappelijke regelingen

Als gemeenten samen een organisatie oprichten om voor diezelfde gemeenten taken uit te voeren, noemen we dat een Gemeenschappelijke Regeling (GR). De deelnemende gemeenten bepalen het beleid en de GR voert dit beleid uit. Ook Roosendaal besteedt een aantal taken uit. In het kader van dit programma hebben we taken belegd bij de onderstaande GR. Voor een nadere toelichting op de GR'en verwijzen we naar Paragraaf 5 Verbonden partijen.

FINANCIËEL OVERZICHT WONEN & VERBLIJVEN

X € 1.000	Beleids- veld	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten	Ruimtelijke ordening	9.658	18.244	19.611	13.421	17.367	10.064
	Openbare ruimte	41.951	39.223	35.993	38.321	39.928	41.759
	Vergun- ningen	2.583	3.027	2.613	2.683	2.764	2.819
	Mobiliteit	2.325	4.675	3.315	2.715	2.732	2.750
	Energie en warmte	724	3.716	1.530	1.377	1.936	919
	Natuur, landbouw en milieu	11.246	11.210	12.308	11.911	12.181	12.780
Totaal		68.488	80.094	75.371	70.428	76.908	71.092
Baten	Ruimtelijke ordening	7.091	9.638	12.837	7.492	11.409	4.029
	Openbare ruimte	17.212	16.433	15.636	16.452	17.412	18.382
	Vergun- ningen	2.472	2.301	1.553	1.630	1.710	1.795
	Mobiliteit	2.233	2.134	1.956	1.957	1.959	1.960
	Energie en warmte	110	1.261	520	496	1.039	0
	Natuur, landbouw en milieu	11.433	12.551	13.052	13.718	14.419	15.157
Totaal		40.551	44.319	45.554	41.744	47.949	41.324
Saldo		27.937	35.775	29.817	28.684	28.969	29.768
Stortingen in reserves		9.075	2.963	1.751	1.531	435	267
Onttrekkingen aan reserves		12.085	18.704	3.450	913	1.036	505

PROGRAMMA 5

ZORGEN & STIMULEREN

BELEIDSVELDEN EN PORTEFEUILLEHOUDERS

Beleidsvelden	Portefeuillehouder
Leefbare buurten en dorpen	wethouder Evelien van der Star-Deijkers
Welzijn	wethouder Evelien van der Star-Deijkers
Zorg en ondersteuning	wethouder René van Ginderen
Jeugd en jeugdzorg	wethouder René van Ginderen

LEEFBARE BUURTEN EN DORPEN

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

We willen dat mensen fijn samenleven in een gezonde, groene en veilige omgeving. Onze inwoners voelen zich verbonden met elkaar en hun leefomgeving. Het gevoel van veiligheid is toegenomen. Buurten en dorpen kennen ieder hun eigen sfeer en identiteit, met een aantrekkelijke mix van inwoners met verschillende leefstijlen en achtergronden. Er is een inclusieve samenleving; jong en oud naast elkaar, met een beperking of met zorgondersteuning. Iedereen doet mee naar vermogen. De onderlinge betrokkenheid en sociale binding van de inwoners is sterk. Inwoners kennen elkaar en zijn er voor elkaar als dat nodig is. Kinderen groeien kansrijk op. In de eigen buurt of in het eigen dorp bieden de voorzieningen hiervoor de passende faciliteiten. In de groene openbare ruimtes is volop ruimte voor ontmoeting en gezamenlijke activiteiten, vaak in samenwerking met de omgeving. Inwoners nemen zelf het initiatief bij vraagstukken en zetten hun kennis, kunde en netwerk in. Indien nodig worden ze ondersteund en gefaciliteerd door de wijkprofessionals.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Aanpak buurten en dorpen

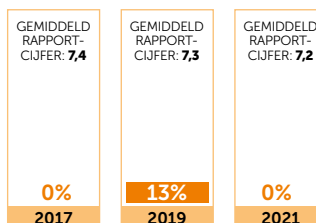
In aanvulling op ons reeds ingezette beleid op het gebied van wonen, werken, gezondheid, veiligheid en onderwijs, zetten we fors in op een gebiedsgerichte, integrale aanpak in buurten en dorpen, met name daar waar de leefbaarheid onder druk staat. We richten ons daarbij vooral op de kwaliteit van woningen en de woonomgeving, (gezondheids-) voorzieningen, arbeidsparticipatie, maatschappelijke participatie en sociale cohesie. Een nieuw toekomstperspectief moet deze buurten en dorpen en hun inwoners minder aantrekkelijk maken voor criminaliteit. Met gerichte investeringen in kwetsbare buurten vergroten we de bestaanszekerheid, de veiligheid en het toekomstperspectief van onze inwoners.

- > We nemen deel aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Samen met onze partners ontwikkelen we een uitvoeringsstrategie en een investeringsprogramma om de leefbaarheid en veiligheid in de wijken Kalsdonk, Westrand, Kroeven, Langdonk en de buurten Fatima, Centrum-Oud en Hulsdonk te verbeteren.
- > We faciliteren het programmabureau NP Roosendaal met voldoende formatie en middelen om hun werkzaamheden voor de alliantie met creativiteit en daadkracht uit te voeren.
- > Ook in 2024 blijven de wijkagenda's de basis voor de gezamenlijke inzet van Gemeente, Alwel en Wijzijn. Zo organiseren we dat we samen werken aan gezamenlijke doelen en voorkomen we dat investeringen in de ene wijk negatieve effecten heeft voor een andere wijk (waterbedeffect).
- > We versterken de samenwerking met maatschappelijke partners en inwoners in buurten en dorpen en stimuleren op die manier meer betrokkenheid bij de directe leefomgeving.
- > We proberen nieuwe manieren van inwonersparticipatie uit en we ondersteunen inwonersinitiatieven.

Aantal wijken/dorpen
dat een **8 of hoger**
scoort op
leefbaarheid

Bron: Bewonersenquête

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Leefbare buurten en dorpen	834	2.224	3.099	4.131	4.588	1.134
Baten Leefbare buurten en dorpen	0	97	97	87	0	0
Saldo	834	2.127	3.002	4.044	4.588	1.134

WELZIJN

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Samen bouwen we aan een samenleving van en voor iedereen. We geloven in een inclusieve samenleving waarin iedereen welkom is en kan meedoen op alle terreinen van het leven en daardoor gelijke kansen ervaart. We investeren in duurzame relaties binnen onze Roosendaalse samenleving: in de buurt, het dorp, tussen generaties, tussen mensen met verschillende achtergronden en met mensen die minder makkelijk contact maken of kwetsbaar zijn.

Een inclusieve samenleving versterkt de sociale cohesie, draagt bij aan de (sociale-) veiligheid, het psychosociaal welbevinden en daarmee het welzijn van onze inwoners. Bovendien verkleint het de kans op eenzaamheid. We stimuleren daarom ontmoeting tussen mensen en ondersteunen in het maatschappelijk meedoen. We stimuleren een gezonde leefstijl zodat mensen zo lang mogelijk vitaal en zelfredzaam blijven. De uitgangspunten van 'Positieve gezondheid' staan in onze aanpak centraal, omdat hierbij de focus ligt op wat voor inwoners het leven betekenis geeft.

We stimuleren dat kinderen en jongeren gezond en weerbaar kunnen opgroeien, maar ook dat ouderen waardig ouder kunnen worden doordat zij zich onderdeel (blijven) voelen van de samenleving en van betekenis kunnen zijn voor anderen.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Inclusieve samenleving

We willen dat iedereen in Roosendaal kan meedoen op alle onderdelen van het leven, zich kan ontwikkelen tot de beste versie van zichzelf en gelijke kansen ervaart. We werken daarom toe naar een samenleving waarin voor discriminatie en racisme geen plaats is en inwoners zich veilig voelen. Vanuit een meerjarig programma 'Meedoen en Gelijke Kansen' gaan we met een brede en integrale aanpak aan de slag om te komen tot een inclusievere samenleving.

- > We geven als gemeente het goede voorbeeld door een inclusieve werkwijze en aanpak in onze dienstverlening en het gemeentelijke beleid te borgen.
- > We zetten in op het verminderen van discriminatie en racisme en het voorkomen ervan in de sport, het onderwijs, op de arbeidsmarkt en bij stages. Dat doen we met o.a. gastlessen en trainingsaanbod. Ook ondersteunen we inwoners die slachtoffer worden van discriminatie en racisme. We richten ons daarvoor op het vergroten van de meldingsbereidheid.
- > De komende jaren stijgt het aantal inwoners met dementie explosief. Om voorbereid te zijn op 2040 stellen we een plan van aanpak op waarbij we in kaart brengen hoe we met alle partners de komende jaren gaan samenwerken op dit terrein.
- > We geven aandacht aan fysieke toegankelijkheid omdat mee kunnen doen en (fysieke) toegankelijkheid nauw met elkaar verbonden zijn, evenals inclusie en gastvrijheid voor alle inwoners.
- > Roosendaal neemt sinds 2019 deel aan het landelijke programma Regenboogsteden (OCW) en we zetten dit in 2024 voort.

Sociale cohesie

We werken aan een sociaal verbonden samenleving; anderen ontmoeten is een eerste stap voor contact en verbinding tussen mensen. Inwoners ontmoeten elkaar in de buurten en dorpen, bij de school van hun kinderen, de sportclub of de vereniging, het café of een religieuze instelling. Veel activiteiten organiseren inwoners zelf, met en voor elkaar. Ontmoeten willen we faciliteren en ondersteunen op een manier die past bij onze inwoners.

- > In de buurten en dorpen faciliteren we ontmoetingsplekken door het subsidiëren van buurt- en dorpshuizen. In gezamenlijkheid zetten we de doorontwikkeling in gang naar het buurthuis van de toekomst.
- > We geven uitvoering aan de motie Toekomstbestendige buurthuizen.
- > Ook faciliteren we ontmoeting via andere inloopvoorzieningen en sociaal maatschappelijke activiteiten op het gebied van sport, cultuur, welzijn en educatie.
- > We breiden de formatie van jongerenwerk- en opbouwwerk structureel uit waardoor we beter kunnen anticiperen op de vragen en behoeften van inwoners. We geven met een activiteitenbudget ruimte aan nieuwe initiatieven vanuit jongeren en andere inwoners.
- > We geven uitvoering aan het actieplan Ontmoeten & Verbinden om eenzaamheid te voorkomen en te verminderen.
- > Via 'RoosendaalvoorJou' zetten we in op de bekendheid van voorzieningen en activiteiten in de buurten en dorpen.

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom is preventie erg belangrijk en onmisbaar in ons beleid. Daarbij gaat het om het bevorderen en beschermen van onze gezondheid, het voorkomen van ziekte en het vroegtijdig opsporen van mogelijke complicaties. De invalshoeken zijn de doelgroep, de fase van de ziekte, het beoogde doel en de pijlers van de integrale aanpak. We faciliteren vele vormen van preventie waarbij hieronder een aantal zullen worden toegelicht.

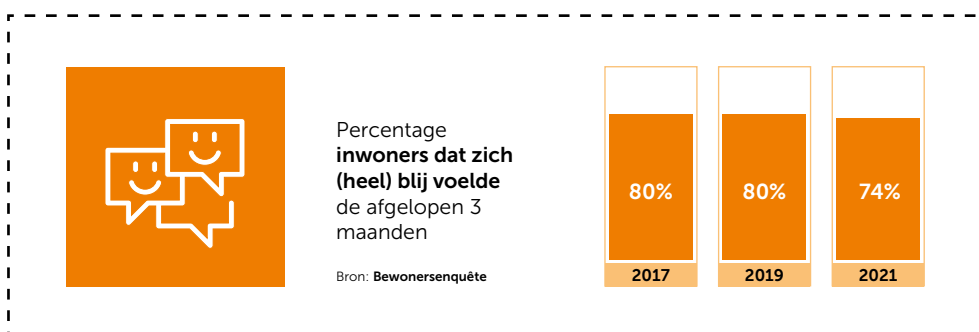
WELZIJN

- > RSDFIT! is het lokale uitvoeringsprogramma van het nationale Sport- Preventie akkoord, de Sport- en beweegvisie van Roosendaal en het lokale gezondheidsbeleid. Samen met de FIT-partners geven we uitvoering aan de acties uit het FIT akkoord. Deze zijn gericht op o.a. sport en bewegen, gezonde omgeving, gezonde leefstijl en veilige, toegankelijke en inclusieve voorzieningen.
- > We investeren in interventies gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl. Voorbeelden hiervan zijn "Trommel zonder Rommel" (tips over voeding) en "Nationale kraanwaterdag" (dag voor het voldoende drinken van water). We onderzoeken of Kind Naar Gezonder Gewicht kan worden uitgerold binnen de gemeente Roosendaal.
- > We werken samen met lokale partners (o.a. fysio's en SSNB) om mensen met een verhoogd valrisico te bereiken en te ondersteunen om de val kans zo klein mogelijk te maken. Hiervoor maken we gebruik van een wijkgerichte aanpak startende in Kalsdonk & Tolberg. Dit doen we via een door de GGD en Veiligheid NL erkende methodiek gericht op oefenprogramma Otago.
- > We werken aan de doelen van de Gezonde Generatie. We committeren ons aan landelijke programma's als 'Stoptober' en 'Ik Pas'. We herijken de Nota Preventie & Handhavingplan Alcohol en starten een pilot in de wijk Groot Kroeven voor een lokale rookvrije aanpak.
- > We investeren in het verbeteren van mentale gezondheid, waarbij we steeds zoeken naar vernieuwende interventies die de veerkracht vergroot bij de inwoner. In Roosendaal is er al een goed gevulde lijst met interventies zoals een theatervoorstelling voor scholieren gericht op mentale gezondheid. Een training voor professionals en ouders over hoe om te kunnen gaan met mentale problematiek. Join Us, Pauzepunt en verschillend begeleidingsgroepen bij het onderwijs voor zowel de leerling als de ouder, en nog veel meer interventies uit NPO, JGZ en het voorliggend veld. We zetten in op een brede doelgroep zodat de drempel voor het zoeken van hulp zo klein mogelijk is en omdat we dit onderwerp als college extra belangrijk vinden.
- > We willen gehoorschade voorkomen. Frequentie of langdurige blootstelling aan hard geluid, bijvoorbeeld door het bezoeken van concerten of door het gebruik van persoonlijke muzikspelers, kan leiden tot gehoorschade. Gehoorschade is onomkeerbaar en onbehandelbaar en heeft grote impact op de kwaliteit van leven van mensen. We zullen op het basisonderwijs en voortgezet onderwijs interventies aanbieden. En voor de Roosendaler een campagne starten ter bewustwording van de gevaren van de (te lange) blootstelling.

Inwonersondersteuning Roosendaal

Inwonersondersteuning Roosendaal is het aanspreekpunt voor inwoners vanaf 16 jaar met vragen over welzijn, gezondheid, werk, geldzaken, relaties en wonen. We zorgen dat informatie, advies en ondersteuning in buurten en dorpen beschikbaar en toegankelijk is. We investeren in professionals en ervaringsdeskundigen, die de mensen in de buurt kennen, kwetsbaarheden signaleren en op een juiste wijze de relatie tussen inwoner en ondersteuning weten te leggen met als doel eigenwaarde en zelfredzaamheid te herstellen en te behouden.

- > We investeren in de dienstverlening van Inwonersondersteuning Roosendaal door de bekendheid te vergroten van het dienstenaanbod bij inwoners en verwijzers en de vindbaarheid van het professionele netwerk in de buurten en dorpen te vergroten.
- > De samenwerking en het lerend vermogen in de gebiedsnetwerken versterken we, specifiek in de verbinding tussen 18- en 18+. Ook zorgen we voor een betere verbinding tussen gebiedsnetwerken en het informele ondersteuningsaanbod door vrijwilligers(organisaties).
- > We investeren in de relatie met huisartsen door de inzet van Welzijn op Recept.
- > We zetten in op aanwezigheid van Inwonersondersteuning Roosendaal op basisscholen, zodat ouders laagdrempelig hun vragen kunnen stellen. We versterken tevens de verbinding met de jeugdprofessional op school.

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Welzijn	8.447	8.635	9.332	9.632	9.850	9.477
Baten Welzijn	91	344	363	375	338	100
Saldo	8.355	8.291	8.970	9.257	9.512	9.377

ZORG EN ONDERSTEUNING

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Samen met onze partners in de regio buigen we de huidige focus op ziekte en zorg om naar het bevorderen van een positieve gezondheid. We ondersteunen inwoners zodat zij de regie over hun leven houden. Ouderen kunnen daardoor langer zelfstandig thuis wonen en deelnemen aan de samenleving. Op deze wijze blijft zorg en ondersteuning beschikbaar voor inwoners die dit nodig hebben. We hebben daarbij extra aandacht voor inwoners in een kwetsbare leefsituatie. Daarnaast kiezen we ook bewust voor een perspectief voor de lange termijn, gericht op een gezonde generatie in 2040.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Gezond leven

- > We introduceren indicatieloze dagbesteding. We geven de beweging van geïndiceerde ondersteuning naar een indicatieloze dagbesteding verder vorm. Wie regelmatig anderen ontmoet, voelt zich gelukkiger, meer betrokken bij de buurt en veiliger in de wijk. Dit organiseren we door dagbesteding in de eigen buurt mogelijk te maken. Hierbij maken we logische combinaties tussen de voorzieningen voor ontmoeting en inloop en de dagbesteding. We gaan dit op een aantal locaties kleinschalig starten en ontwikkelen daarmee een blauwdruk voor een indicatieloze dagbesteding in de eigen buurt.
- > We intensiveren de samenwerking Grip op kwetsbaarheid. De samenwerking binnen Grip op Kwetsbaarheid wordt geïntensiveerd door de nieuwe taken vanuit het integraal zorgakkoord (IZA). De werkplaatsen van het platform zullen vooral benut worden voor de uitvoering van de samenwerking van de IZA en GALA. Roosendaal is dé vertegenwoordiger van de Bravis gemeenten in het integrale zorgakkoord West-Brabant West. We werken van hieruit aan een betere samenwerking met welzijnsorganisaties. We werken aan de thema's kwetsbare ouderen nu en in toekomst, tekort aan zorgprofessionals en mantelzorgers, mentale gezondheid, kansenongelijkheid en een kansrijke start, leefstijl en leefomgeving gerelateerde ziekten, druk op de eerste lijn.

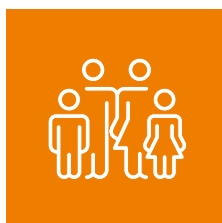
- > We ontwikkelen nieuw beleid voor hulp bij het huishouden en we besteden de huishoudelijke ondersteuning, gebaseerd op de laatste ontwikkelingen, aan. Centraal staat hierbij om samen met ouderen te werken aan herstel van zijn leven en zelfredzaamheid (reablement). Op deze wijze stimuleren we oudere inwoners om zo lang mogelijk onafhankelijk te zijn van zorg en zo lang mogelijk (weer) zelf te blijven doen.
- > We gaan uit van positieve gezondheid, zodat mensen het vermogen ontwikkelen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan.
- > We stimuleren inwoners om zich voor te bereiden op het ouder worden. We investeren in sociale verbondenheid en een sterke sociale woonomgeving en stimuleren daarbij een gezonde leefstijl.
- > We werken de opgaven van de Woonzorgvisie verder uit. We gebruiken bestaande voorzieningen waarmee we community care concepten realiseren.
- > We borgen de uitkomsten van de pilot over het versnellen van het Wmo proces voor kleine Wmo ondersteuningsvragen.
- > We implementeren het nieuwe contract voor kleinschalig collectief vervoer (KCV).
- > We streven naar het uitbreiden van de regionale samenwerking naar meerdere onderdelen binnen het sociaal domein. In opdracht van de bestuurstafel sociaal domein van de 9 gemeenten werken we allereerst aan een plan van aanpak voor de Wmo.

Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

- > We geven door middel van het Uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen uitvoering aan de regiovisie.
- > We implementeren de afspraken vanuit regioaanpak beperking instroom WLZ-GGZ.
- > We verbreden de Woonzorgvisie met urgente doelgroepen, zoals benoemd in de Wet Regie Volkshuisvesting (waar de doelgroep vanuit Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen onderdeel van uit maakt).
- > We maken een verbeterslag met betrekking tot het inregelen van Toezicht op (kwaliteit) Beschermd Wonen.
- > We organiseren de opvang van dakloze arbeidsmigranten gedurende de winterperiode als goede opmaat naar de juiste hulpverlening. Hierdoor komen minder mensen ongewenst op straat en kan de politie effectiever optreden in plaats van veelvuldiger.

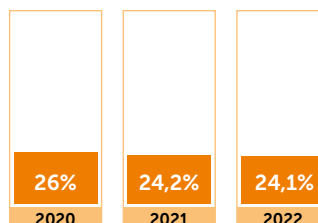
We implementeren in 2024 het wetsvoorstel voor aanpak meervoudige problematiek (Wams) in het sociaal domein.

ZORG EN ONDERSTEUNING

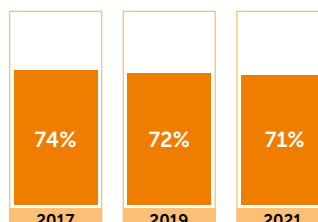
Percentage
**huishoudens met
ondersteuning**
vanuit sociaal
domein

Bron: Gemeentelijke monitor
sociaal domein

Percentage
**inwoners met
een (zeer) goede
gezondheid**
(naar eigen zeggen)

Bron: Bewonersenquête

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten						
Zorg en on- dersteuning	25.965	28.936	28.540	28.762	29.039	29.143
Baten						
Zorg en on- dersteuning	1.286	1.667	1.476	1.480	1.341	913
Saldo	24.679	27.269	27.064	27.282	27.698	28.230

JEUGD EN JEUGDZORG

WAT WILLEN WE **BEREIKEN**?

Normaliseren en deproblematiseren van jeugd en jeugdigen zijn belangrijke thema's in zowel de lokale, de regionale als landelijke visie op jeugdzorg. Dit wordt zichtbaar in een andere omgang met vragen van jeugdigen, hun ouders en hun omgeving. Er wordt meer samengewerkt met en ingezet op ondersteuning vanuit volwassenenzorg, als de kern van het probleem bij de volwassene ligt. De jeugdzorg en jeugdprofessional is dan écht voor het kind.

De relatie tussen opgroeien en bestaanszekerheid voor kinderen en hun ouders krijgt vanuit de bestuurlijke prioriteit steeds meer aandacht, programma's voor preventie, interventie en herstel worden steeds beter op elkaar afgestemd. Jongeren in het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs blijken steeds meer te worstelen met hun welbevinden en perspectief, ook hier worden oplossingen gezocht in het normale dagelijkse leven, maar ook aanvullende specialistische zorg of ondersteuning als dat nodig is.

De landelijke hervormingsagenda stelt ons voor extra opgaven, hoewel de gemeente Roosendaal en de jeugdhulpregio West-Brabant West op veel van de aandachtsgebieden al een heel eind op weg zijn. Dit betekent echter ook dat het besparingspotentieel lager kan uitvallen.

Innovatie in jeugdbescherming en doorontwikkeling van de veiligheidsteams en de proeftuinen zullen in 2024 helpen de daling in jeugdbeschermingsmaatregelen door te zetten. Eenzelfde daling, maar dan nog steviger zal moeten worden gerealiseerd in de jeugdzorgplus, ook dit stelt ons voor stevige uitdagingen die we samen met de andere regio's en met zorgaanbieders met vertrouwen tegemoet zien.

WAT GAAN WE **DOEN**?

Toegang Zorg

We gaan in 2024 door op de ingeslagen weg van normaliseren en deproblematiseren van de jeugd in ontwikkeling. Hierbij wordt meer aandacht gericht op de oorzaken van vraagstukken in de omgeving van de jeugdige, voorafgaand of als aanvulling op de inzet van jeugdhulp. Ook wordt de beweging naar oplossingen in het voorliggend veld nog verder vormgegeven. Met als uiteindelijke doelstelling dat minder problemen met en door jeugdigen ervaren worden en jeugdigen gelukkiger opgroeien. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het verbeteren van het zorglandschap, waarbij de meetbare kwaliteit van zorgaanbieders en de verbetering van de jeugdbeschermingsketen belangrijke speerpunten zijn voor 2024.

- > Vanuit onder meer Voorzorg wordt naast investeren in de eerste 1.000 dagen van het kind, ook de aandacht voor en verbinding met volwassenen ondersteuning uitgebreid.
- > Er is in 2024 een regionale richtlijn voor het ontwikkelen van Onderwijs Zorg Arrangementen (OZA). Aan de hand van deze richtlijn worden de huidige pilots waar relevant omgezet in structureel OZA-beleid en nieuwe pilots krijgen op basis van deze richtlijnen de kans. Hierbij staat ook het onderling leren van ervaringen in de 9 gemeenten in WBW centraal.
- > In 2023 is de capaciteit jeugdprofessionals structureel uitgebreid en belegd. Omdat de formatie hiermee op orde is, wordt in 2024 vooral geïnvesteerd in de kwaliteit en de samenwerking van de jeugdprofessionals en niet in verdere uitbreiding van capaciteit. De beweging naar voren wordt door jeugdprofessionals ingevuld door meer zelf te doen of gebruik te maken van het voorliggend veld.

Niet vrij toegankelijke zorg

De Niet Vrij Toegankelijke Zorg is in juli 2023 opnieuw ingekocht, waarbij ruim 100 aanbieders regionaal zijn gecontracteerd. Het beleid voor de Open House inkoop is hierbij wederom leidend. In tegenstelling tot voorgaande perioden is het voor aanbieders slechts 2x per jaar mogelijk om in te schrijven, waarbij streng gekeken wordt naar kwaliteit van zorg en de bereidheid tot het (uit)dragen van onder meer de regiovisie, kwaliteitsmonitor en het gespreksmodel.

Niet alleen zijn contractafspraken herzien of aangescherpt, maar ook de tarieven zijn herzien. Hoewel het aantal jeugdigen dat de gemeente weet te vinden blijft toenemen, is de stijging in Niet Vrij Toegankelijke Zorg lager dan de toename in aantal cliënten. Een toenemend deel wordt door jeugdprofessionals zelf begeleid of wordt verwezen naar een beter passende voorziening in het voorliggend veld. Deze trend willen we in 2024 voortzetten. Hierdoor zullen de kosten voor Niet Vrij Toegankelijke Zorg niet significant toenemen ten opzichte van 2023. Een daling in kosten en daarmee bezuiniging op de kosten voor Niet Vrij Toegankelijke Zorg is mogelijk, maar nog niet zeker. In het kader van de hervormingsagenda Jeugd worden de aansluiting bij onderwijs en huisartsen versterkt. Met name in het speciaal (basis-)onderwijs worden gecombineerde onderwijs en zorgarrangementen ontwikkeld.

- > De regiovisie voor de Jeugdhulpregio wordt ook in 2024 verder vormgegeven, onder meer door een meer uniforme werkwijze in de lokale toegang van de 9 gemeenten en het onderling delen en leren van successen.
- > De samenwerking met de gebiedsnetwerken, de huisartsen en het onderwijs worden verder uitgebreid. Waar nodig en mogelijk worden nieuwe pilots uitgezet, of wordt de werkwijze van pilots in andere gemeenten overgenomen.
- > Het datagedreven werken krijgt een extra impuls door aansluiting bij landelijk onderzoek en ontwikkeling, maar ook door de verdere uitvoering van de kwaliteitsmonitor die op een toenemend aantal onderdelen steeds representatiever wordt. Op basis van de informatie kan steeds gericht en efficiënter worden gestuurd.
- > We investeren in een gerichtere aanpak van scheidingsvraagstukken, deproblematisering van kindeigen gedrag en adequater aansluiting van de juiste jeugdhulp. We streven naar een andere beleving van kindzijn, waarbij gedrag minder snel als probleem van het kind wordt geduid, maar breder gekeken wordt naar de omgeving en problemen en mogelijkheden die hierin zijn.
- > Het woonplaatsbeginsel is een landelijke ontwikkeling die de gemeente Roosendaal voor een uitzonderlijk grote uitdaging stelt. Het aantal hulpverleningstrajecten dat op basis van dit woonplaatsbeginsel aan Roosendaal wordt toegewezen is aanzienlijk hoger dan in andere gemeenten. Tevens blijken trajecten die elders worden uitgevoerd soms beduidend hogere kosten met zich mee te brengen dan op basis van het stelsel van WBW verwacht. Dit stelt de gemeente Roosendaal in eerste instantie voor een voldongen feit, maar op termijn (na afloop van bestaande trajecten) kunnen de kosten worden beperkt (zonder in kwaliteit in te leveren) door de trajecten voort te zetten binnen de arrangementensystematiek van West Brabant West.
- > Binnen het sociaal domein worden steeds meer mogelijkheden gezocht en benut om integraal samen te werken, hetgeen resultaten oplevert in bijvoorbeeld sociale veiligheid of de begeleiding bij echtscheidingen of vraagstukken bij bestaanszekerheid.

Hervormingsagenda Jeugd

De hervormingsagenda Jeugd is in juni 2023 vastgesteld door het Rijk, de gemeenten, de aanbieders en cliëntvertegenwoordiging. De gevolgen van de hervormingsagenda zijn binnen het landelijke jeugdveld groot, met name vanwege de bezuiniging met 374 miljoen euro die de gemeenten moeten realiseren. Dit geldt ook voor 2024. Op welke wijze dit wordt uitgevoerd in de regio West-Brabant West en wat de gevolgen zijn voor de gemeente Roosendaal is pas duidelijk wanneer de door de VNG aangekondigde regioscan en het implementatieplan zijn opgesteld.

Jeugd en Veiligheid

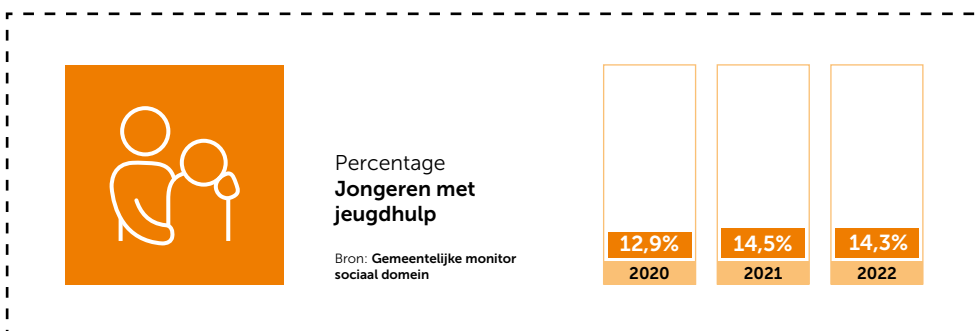
- > Om de uitdagingen in de jeugdbeschermingsketen vanuit de 5 regio's in Brabant het hoofd te kunnen bieden is in 2023 een Leading Coalition opgericht, waarin gemeenten, Gecertificeerde Instellingen (GI's), aanbieders en cliëntvertegenwoordiging elkaar vinden. In deze leading coalition worden afspraken gemaakt over samenwerking, toeleiding en doorverwijzing, maar ook over de tarieven voor jeugdbescherming. Hierbij wordt aangesloten bij landelijke ontwikkelingen en de voorgestelde tariefstandaarden, die aanzienlijk hoger lijken te liggen dan nu het geval is. De verwachting is dan ook dat de kosten voor jeugdbescherming in 2024 niet lager zullen liggen dan in 2023, hoewel het aantal maatregelen blijft dalen.
- > De ontwikkeling van de regionale veiligheidsteams en de proeftuin toekomstscenario

JEUGD EN JEUGDZORG

Jeugd- en Gezinsbescherming worden in 2024 verder voortgezet. Het is nog onduidelijk of hier aanvullende financiering vanuit het Rijk beschikbaar voor wordt gesteld.

Indien dit niet het geval is zullen de kosten door de regio's West Brabant West (WBW) en West Brabant Oost (WBO) gezamenlijk worden gedragen.

- > De transformatie gesloten jeugdzorg gaat een versnelling in waarbij de vastgoedtransitie wordt opgevolgd tot een afbouw in kindplaatsen, die moet leiden tot een volledige afbouw. Om deze transformatie vorm te kunnen geven, zullen de kosten voor gesloten jeugdzorg in 2024 hoger zijn dan in 2023. Roosendaal heeft een relatief groot aandeel in de huidige afname van gesloten jeugdzorg en zal dus een relatief groot deel van de kosten dragen.

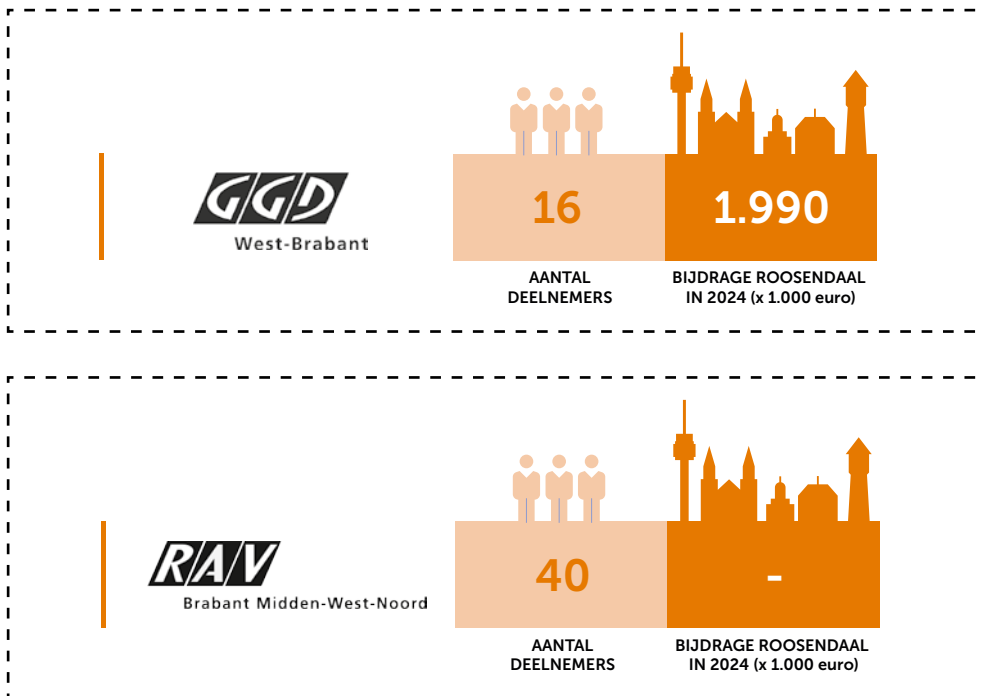

WAT MAG DIT **KOSTEN?**

X € 1.000	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten Jeugd en jeugdzorg	36.029	39.520	35.268	35.027	34.825	35.596
Baten Jeugd en jeugdzorg	9.857	12.176	8.286	8.033	8.033	8.033
Saldo	26.173	27.344	26.982	26.994	26.791	27.563

Gemeenschappelijke regelingen

Als gemeenten samen een organisatie oprichten om voor diezelfde gemeenten taken uit te voeren, noemen we dat een Gemeenschappelijke Regeling (GR). De deelnemende gemeenten bepalen het beleid en de GR voert dit beleid uit. Ook Roosendaal besteedt een aantal taken uit. In het kader van dit programma hebben we taken belegd bij de onderstaande GR'en. Voor een nadere toelichting op de GR'en verwijzen we naar Paragraaf 5 Verbonden partijen.

FINANCIËEL OVERZICHT ZORGEN & STIMULEREN

X € 1.000	Beleids- veld	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten	Leefbare buurten en dorpen	834	2.224	3.099	4.131	4.588	1.134
	Welzijn	8.447	8.635	9.332	9.632	9.850	9.477
	Zorg en ondersteu- ning	25.965	28.936	28.540	28.762	29.039	29.143
	Jeugd en jeugdzorg	36.029	39.520	35.268	35.027	34.825	35.596
Totaal		71.275	79.315	76.239	77.552	78.301	75.350
Baten	Leefbare buurten en dorpen	0	97	97	87	0	0
	Welzijn	91	344	363	375	338	100
	Zorg en ondersteu- ning	1.286	1.667	1.476	1.480	1.341	913
	Jeugd en jeugdzorg	9.857	12.176	8.286	8.033	8.033	8.033
Totaal		11.234	14.284	10.222	9.975	9.712	9.046
Saldo		60.041	65.030	66.017	67.577	68.590	66.304
Stortingen in reserves		268	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		1.533	2.122	3.173	3.641	4.140	821

 **BETALEN &
FINANCIEREN**

Algemene uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente Roosendaal. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt dan ook in belangrijke mate de financiële ruimte. De laatste ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering voor de jaren 2022 en verder zijn gepubliceerd in de septembercirculaire 2023. Een uitgebreide toelichting op de septembercirculaire 2023 nemen we op in een raadsmededeling.

Lokale heffingen

Een toelichting op de lokale heffingen kunt u vinden in de paragraaf Lokale Heffingen. Met betrekking tot de belasting- en legesinkomsten is in de begroting 2024 conform de uitgangspunten in het Spoorboekje 2023 rekening gehouden met een aanpassing van de tarieven met een inflatiecorrectie van 5,2% (op basis van de gemiddelde inflatie van de afgelopen 3 jaar).

Uitzonderingen op de verhoging van de tarieven vormen de reclamebelasting en de parkeertarieven; deze worden (vooralsnog) niet verhoogd.

De gesloten financieringen hebben een eigen regime voor de jaarlijkse aanpassingen, namelijk:

- > Riolering: Op basis van het huidige Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023 (VGRP) is de voorziene extra stijging, boven de inflatiecorrectie, in 2024 bepaald op 0,5%. Rekening houdend met het inflatiepercentage van 5,2% betekent dit dus een stijging van het tarief in 2024 met 5,7%.
- > Reiniging is 100% kostendekkend.

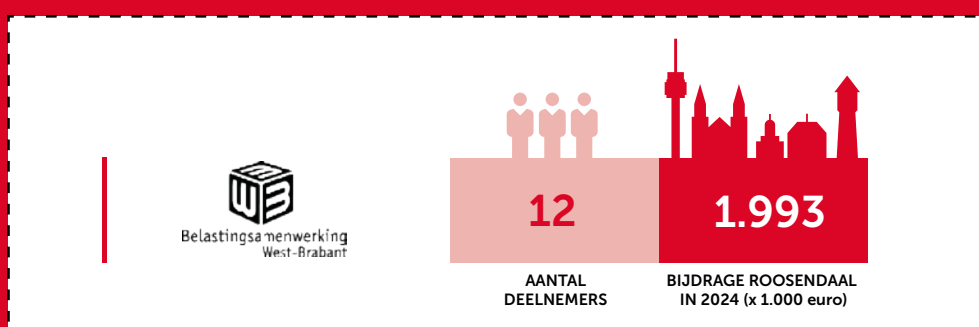
Vennootschapsbelasting

Bij de fiscale positie bepaling ten behoeve van de vennootschapsbelasting (vpb) is gebleken dat de gemeente Roosendaal sinds 2021 alleen vpb plichtig is voor de teruglevering van energie van de zonnepanelen bij de Gewenten. De belastingdienst is van mening dat gemeenten ook vpb plichtig zijn voor de opbrengsten uit reclame (abri's, sandwichborden etc.) Landelijk wordt hiertegen geprocedeerd.

Verbonden partijen/ Gemeenschappelijk regelingen

Binnen programma 6 is sprake van een aantal verbonden partijen. Deze verbonden partijen richten zich vooral op financiële dienstverlening. Het gaat om de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) en de verbonden partijen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), NV Brabant Water en deelnemingen uit het voormalige Essent.

In de paragraaf Verbonden Partijen wordt uitgebreid ingegaan op deelname in alle verbonden partijen.

FINANCIËEL OVERZICHT BETALEN & FINANCIEREN

X € 1.000	Beleids- veld	2022 rekening	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting
Lasten	Treasury	-111	289	-814	-70	-155	108
	Uitkeringen gemeente- fonds	0	0	0	0	0	0
	Algemene lasten en baten	4.086	2.026	2.240	5.015	5.110	5.167
	Belastin- gen	1.509	1.549	1.611	1.676	1.743	1.813
	Resultaten	42.685	55.329	11.786	15.177	11.021	11.662
Totaal		48.170	59.193	14.822	21.797	17.719	18.750
Baten	Treasury	264	467	467	467	467	467
	Uitkeringen gemeente- fonds	172.254	171.391	184.887	193.902	186.585	187.564
	Algemene lasten en baten	1.610	1.282	1.307	1.278	1.272	1.274
	Belastin- gen	15.317	15.180	16.039	16.832	17.665	18.542
	Resultaten	41.853	79.437	20.145	16.374	17.913	15.306
Totaal		231.298	267.756	222.845	228.852	223.902	223.153
Saldo		-183.128	-208.563	-208.023	-207.055	-206.183	-204.403
Storting in reserves		6.444	38.192	252	2.413	307	309
Onttrekkingen aan reserves		6.191	22.335	838	523	531	539

Paragrafen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Uitgangspunten tarieven opgenomen in begroting 2024

Met betrekking tot de belasting- en legesinkomsten is in de begroting 2024 conform de uitgangspunten in het Spoorboekje 2023 rekening gehouden met een aanpassing van de tarieven met een inflatiecorrectie van 5,2% (op basis van de gemiddelde inflatie van de afgelopen 3 jaar).

Uitzonderingen op de verhoging van de tarieven vormen de reclamebelasting en de parkeertarieven; deze worden vooralsnog niet verhoogd. In juli 2023 heeft het college een nieuwe parkeervisie naar de raad gestuurd. In het najaar van 2023 zal de raad deze visie behandelen. Na vaststelling door de raad wordt de visie verder uitgewerkt tot een nieuw parkeerbeleid. In dit nieuwe beleid kan mogelijk ook sprake zijn van nieuwe parkeertarieven. Op dit moment is dat echter nog niet bekend.

De gesloten financieringen hebben een eigen regime voor de jaarlijkse aanpassingen, namelijk:

- Riolering: Op basis van het huidige Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023 (VGRP) is de voorziene extra stijging, boven de inflatiecorrectie, in 2024 bepaald op 0,5%. Rekening houdend met het inflatiepercentage van 5,2% zou dit dus een stijging van het tarief betekenen van 5,7% in 2024. Het tarief zou daarmee in 2024 met € 20 stijgen. Momenteel wordt echter een nieuw Water- en Rioleringsplan (WRP) opgesteld voor de periode 2024-2027. Daarin wordt ook een nieuwe berekening gemaakt van het benodigde tarief om de toekomstige rioleringsinvesteringen te kunnen dekken. Op dit moment zijn de uitkomsten daarvan nog niet bekend. Naar verwachting ontvangt de raad het nieuwe WRP in de eerste helft van 2024 ter vaststelling. We stellen daarom voor om het tarief voor het jaar 2024 gelijk te houden aan het tarief in 2023 (€ 350,77).
- Reiniging is 100% kostendekkend.

Bij de belastingvoorstellen die in december door de raad worden behandeld worden de definitieve tarieven en verordeningen voor 2024 vastgesteld.

Onroerende zaakbelastingen

Bij de tariefbepaling voor 2024 is uitgegaan van een totaalopbrengst gebaseerd op de verwachte OZB opbrengsten over 2023 vermeerderd met de gevolgen van areaaluitbreidingen en een trendmatige verhoging van 5,2%. Daarnaast wordt de waardeontwikkeling (stijging of daling) van de onroerende zaken als gevolg van de jaarlijkse herwaardering gecompenseerd in de tarieven voor 2024.

Vanaf 2020 is in de gemeente Roosendaal de grondslag voor de waardering de gebruiksoppervlakte in plaats van de inhoud in m³.

Bij de belastingvoorstellen 2024 zal nader op de te verwachten waardeontwikkeling worden ingegaan.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing ter bestrijding van kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. Voor de afvalstoffenheffing geldt, naast het beginsel van 100% kostendekkendheid, het principe van 'de vervuiler betaalt'.

Toelichting

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar ca. € 13 miljoen aan kosten te maken. Om deze kosten transparant te maken is hierna een specificatie van de kosten (direct en indirect) en opbrengsten opgenomen. Naast de directe lasten op het beleidsveld Reiniging wordt een aantal indirecte lasten, die worden verantwoord op andere beleidsvelden, (gedeeltelijk) in de afvalstoffenheffing betrokken. Het betreft hier een aandeel in de kosten van overhead, kwijtscheldingen en compensabele BTW.

Kwijtscheldingen

Op het beleidsveld Voorzieningen minima worden de kosten van kwijtscheldingen geraamd. Kwijtschelding wordt o.a. verleend voor de afvalstoffenheffing. Gezien de realisatie van de kwijtscheldingen in 2022 en de verwachte ontwikkeling van de kwijtscheldingen in 2023, wordt het bedrag van de kwijtscheldingen in de begroting 2024 verlaagd ten opzichte van de raming in de begroting 2023. Voor kwijtscheldingen wordt in 2024 een bedrag geraamd van € 885.000 (raming 2023: € 949.000).

Mocht het daadwerkelijke gebruik van de kwijtscheldingsregeling in 2024 hoger zijn dan we nu ramen, dan krijgt iedereen die in aanmerking komt voor kwijtschelding deze uiteraard gewoon verleend.

Compensabele BTW

Sinds de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF) mag de BTW op de kosten van de reiniging worden betrokken in het tarief van de afvalstoffenheffing. Op basis van de kostenramingen in de conceptbegroting 2024 wordt een bedrag van € 1.979.000 ingeschat.

Overhead

Naast de directe kosten wordt een bedrag aan indirecte kosten toegerekend aan de kosten van de reiniging. Onder de indirecte kosten vallen de kosten van overhead. Deze kosten worden verantwoord op een apart beleidsveld Ondersteuning organisatie in programma 1. In de berekening van het tarief van de afvalstoffenheffing wordt een bedrag aan overhead van € 170.000 meegenomen.

Reiniging (bedragen x € 1.000)	Lasten begroting 2024	Lasten begroting 2023	Baten begroting 2024	Baten begroting 2023
Huisvuilinzameling en –verwijdering	9.479	9.016		
Opruimen klandestiene stortplaatsen	328	324		
Heffing en invordering	182	165		
Kwijtscheldingen	885	949		
BTW	1.979	1.904		
Overhead	170	163		
Opbrengst afvalstoffenheffing			11.150	11.068
Opbrengst monostromen			1.048	1.033
Leges				
Dividenduitkering Saver			100	100
Onttrekking egalisatie voorziening			725	320
Correctie onttrekking voorziening				
Totaal	13.023	12.521	13.023	12.521
Kostendeckendheid reiniging			100%	100%

In bovenstaand overzicht zijn de kosten opgenomen zoals deze in de conceptbegroting 2024 zijn verwerkt.

Bij de belastingvoorstellen 2024 wordt in de kostenonderbouwing nader ingegaan op de samenstelling van de kosten.

Voor een toelichting op de verschillen ten opzichte van 2023 wordt verwezen naar de analyse op het product reiniging in het bijlagenboek behorende bij de begroting 2024.

Onttrekking egalisatievoorziening

In 2024 onttrekken we een bedrag van € 725.000 uit de voorziening Exploitatie Reinigingssector.

Bij de Najaarsbrief 2022 is besloten om een deel van het positieve saldo, € 1,5 miljoen, in de voorziening Exploitatie Reinigingssector te storten.

Hiermee kan dan het tarief van de afvalstoffenheffing in de jaren 2024 t/m 2026 gedempt worden. In 2024 onttrekken we daarom een bedrag van € 525.000 uit deze voorziening. Hiermee wordt de tariefsverhoging met ca. € 15 gedempt.

Daarnaast wordt een bedrag van € 200.000 onttrokken. In 2023 was een onttrekking uit de voorziening geraamd van vanwege de verplichting tot het aanleggen van ondergrondse GFT-E containers bij hoogbouw. Omdat de werkzaamheden vertraging oplopen schuiven zowel een deel van de lasten als een deel van de onttrekking (€ 200.000) door naar 2024.

Afvalstoffenheffing

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing bestaan uit:

- > Aanbiedingen restafvalcontainers en aanbiedingen ondergrondse restafvalcontainers (variabel tarief): € 2.235.000
- > Vast tarief: 35.238 aansluitingen x € 253 = € 8.915.000

Volgens de berekening van de gesloten financiering komt het vaste tarief in 2024 uit op € 253. Voor 2023 is het tarief door de raad vastgesteld op € 245. Dit betekent dat het tarief ten opzichte van 2023 stijgt met € 8.

Met betrekking tot de variabele tarieven (kosten per lediging) is het voorstel om deze in 2024 te laten stijgen, zodat we inwoners stimuleren om nog minder restafval aan te bieden. De voorgestelde variabele tarieven zijn als volgt:

- > Per lediging van een 240-liter restafvalcontainer: € 9,00 (2023: € 6,60)
- > Per lediging van een 140-liter restafvalcontainer: € 5,25 (2023: € 3,85)
- > Per inworp in een ondergrondse restafvalcontainer van 60 liter: € 1,50 (2023: € 1,10)
- > Per inworp in een ondergrondse restafvalcontainer van 30 liter: € 0,75 (2023: € 0,55)

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven aan gebruikers van percelen van waaruit water direct of indirect wordt afgevoerd op de gemeentelijke riolering.

Met betrekking tot de rioolheffing is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023 (VGRP) kaderstellend. Hierin is vastgelegd dat de financiële systematiek voldoet aan de eisen van solide financiën. Gestreefd wordt naar een ideaal complex, waarbij de investeringen volledig worden gedekt uit de gespaarde bedragen. In het VGRP is een extra stijging – boven de inflatiecorrectie – van 0,5% voorzien in 2024. Rekening houdend met het inflatiepercentage van 5,2% betekent dit dus een stijging van het tarief in 2024 met 5,7%. Hierdoor zou het vaste tarief in 2024 uitkomen op € 370,76 (2023: € 350,77).

De ramingen in de conceptbegroting 2024 zijn gebaseerd op het vastgestelde VGRP 2020-2023. Dat betekent dat voor de berekening van de opbrengsten in onze begroting uit is gegaan van een stijging van het tarief van 5,7%.

Momenteel wordt er een nieuw Water- en Rioleringsplan opgesteld voor de jaren 2024-2027. Dit is de opvolger van het huidige VGRP en vormt de basis voor de bepaling van de tarieven voor de jaren vanaf 2024 en de bijbehorende opbrengsten. Het nieuwe WRP is op dit moment echter nog niet gereed. We stellen daarom voor om het tarief in 2024 niet te laten stijgen, maar gelijk te houden aan het tarief in 2023. Dekking daarvoor kan gevonden worden in de gevormde spaarvoorziening voor rioleringsinvesteringen. Na vaststelling van de belastingverordeningen 2024 door de raad passen we de begroting van de opbrengsten en de bijbehorende onttrekking uit de voorziening aan in onze begroting.

Kwijtscheldingen

Op het beleidsveld Voorzieningen minima worden de kosten van kwijtscheldingen geraamd. Kwijtschelding wordt o.a. verleend voor de rioolheffing. In de conceptbegroting 2024 is een bedrag van € 839.000 geraamd.

Compensabele BTW

Sinds de invoering van het BTW compensatiefonds (BCF) mag de BTW op de kosten van de riolering worden betrokken in het tarief van de rioolheffing. In 2024 wordt een bedrag van € 1.752.000 ingeschat.

Overhead

Naast de directe kosten wordt een bedrag aan indirecte kosten toegerekend aan de kosten van de riolering. Onder de indirecte kosten vallen de kosten

van overhead. Deze kosten worden verantwoord op een apart beleidsveld Ondersteuning organisatie in programma 1. In de berekening van het tarief van de rioolheffing wordt een bedrag aan overhead van € 371.000 meegenomen.

Riolering (bedragen x € 1.000)	Lasten Begroting 2024	Lasten begroting 2023	Baten begroting 2024	Baten begroting 2023
Riolering algemeen	6.845	6.549		
Basisrioleringsplan	220	242		
Rioleringsbeheer	1.883	1.791		
Pompgemalen en persleidingen	967	777		
Heffing en invordering	193	178		
Kolken en lijngoten	651	619		
Grondwaterbeheerplan	136	129		
Kosten straatreiniging	460	460		
Kosten waterkering en afwatering	34	34		
BTW	1.752	1.691		
Kwijtscheldingen	839	771		
Overhead	371	223		
Opbrengst rioolheffingen			14.351	13.464
Totaal	14.351	13.464	14.351	13.464
Kostendeckkendheid riolering			100%	100%

Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond.

In de begroting 2024 is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 5,2%.

Reclamebelasting - binnenstad

De reclamebelasting wordt geheven aan degene van wie, dan wel ten behoeve van wie reclameobjecten worden aangetroffen. De reclamebelasting wordt geheven naar een vast bedrag per vestiging. Het bedrag van de belasting is afhankelijk van de locatie: € 400 in tariefgebied A en € 250 in tariefgebied B. Na aftrek van de kosten van heffing en invordering is de opbrengst bestemd voor de Binnenstadsorganisatie.

Reclamebelasting – bedrijventerreinen

De reclamebelasting voor de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld wordt geheven met ingang van het belastingjaar 2016.

De reclamebelasting wordt geheven naar een vast bedrag van € 275 per vestiging, vermeerderd met € 3 per € 1.000 WOZ-waarde boven een WOZ-waarde van € 115.000, met een maximum per vestiging van € 1.500. Na aftrek van de kosten van heffing en invordering is de opbrengst bestemd voor de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal voor de uitvoering van het activiteitenplan.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente of openbaar lichaam verblijf houden, maar niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van persoonsgegevens zijn ingeschreven. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 5,2%. Tarief per overnachting bedraagt in 2024 € 1,30 (2023 € 1,24).

Parkeerbelastingen

In het najaar van 2023 zal de gemeenteraad een nieuwe parkeervisie vaststellen, die zal worden uitgewerkt tot nieuw parkeerbeleid. De nieuwe visie en het nieuwe beleid kunnen tot gevolg hebben dat de parkeertarieven wijzigen. Op dit moment is dat echter nog niet duidelijk. In de begroting gaan we daarom uit van de bestaande parkeertarieven.

Het tarief voor de naheffingsaanslag parkeerbelastingen is voor 2024 nog niet door het Ministerie van BZK vastgesteld en gepubliceerd.

Marktgelden

In de begroting 2024 is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 5,2%.

Markten (bedragen x € 1.000)	Lasten begroting 2024	Lasten begroting 2023	Baten begroting 2024	Baten begroting 2023
Kosten markten -/- terugontvangen energiekosten	98	88		
BTW	8	8		
Overhead	23	22		
Afschrijving voorzieningen t.b.v. markten	6	6		
Totale kosten	135	124		
Opbrengst marktgelden			81	98
Kostendeckingspercentage			60,4%	79,0%

Leges

Leges zijn rechten die de gemeente kan heffen in verband met verstrekte (administratieve) diensten. In een aantal gevallen gaat het om tarieven met wettelijke beperkingen (bijvoorbeeld paspoorten), maar als rode draad loopt de voorwaarde van maximaal kostendeckende tarieven door de tarieventabel. In de begroting 2024 is voor titel I en III rekening gehouden met een tariefsverhoging van 5,2%. De tarieven voor titel II zijn opnieuw bepaald in verband met de nieuwe Omgevingswet die per 1 januari 2024 van kracht wordt.

Leges (bedragen x € 1.000)	Lasten begroting 2024	Verhaalbare lasten	Baten begroting 2024
Titel 1 – Algemene dienstverlening			
Kosten basisregistratie personen	291	145	
Overhead	170	85	
Kosten externe dienstverlening	1.045	1.045	
Overhead	592	592	
Burgerlijke stand	32	32	75
Paspoorten	65	65	121
Identiteitskaarten	99	99	185
Rijbewijzen	63	63	255
Eigen verklaringen			45
Naturalisaties	66	66	102
Uittreksels persoonsregister			103
Gehandicaptenparkeerkaarten			13
Overige leges burgerzaken	71	71	75
Leegstandswet			3
Overige			234
BTW	24	24	
Totaal		2.287	1.211
Kostendekkendheid			53,0%
Titel 2 – Dienstverlening fysieke leefomgeving			
Omgevingsvergunningen	1.426	1.426	1.480
BTW	43	43	
Overhead	767	767	
Totaal		2.236	1.480
Kostendekkendheid			66,2%
Titel 3 – Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
Horeca	367	367	47
Evenementen	177	177	0
Standplaatsen e.d.	88	88	14
Overige	61	61	12
BTW	3	3	
Overhead	405	405	
Totaal		1.101	73
Kostendekkendheid			6,6%
Totaal leges (titel 1 t/m 3)			
Kostendekkendheid leges totaal			49,2%

Inwerkingtreding Omgevingswet (OW) en Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb)

Op 1 januari 2024 treden de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging bouwen in werking. Dit heeft een effect op de mogelijkheid tot het heffen van leges. Als gevolg van de nieuwe wetgeving zullen meer aanvragen vergunningsvrij zijn dan nu het geval is.

Daarnaast zal een deel van de werkzaamheden die nodig zijn voor de afhandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning activiteit bouwen bij een flink deel van de aanvragen wegvallen, omdat deze werkzaamheden voortaan door marktpartijen dienen te worden uitgevoerd. Nu een deel van het werk niet meer

door de gemeente wordt uitgevoerd, kunnen hiervoor ook geen leges meer in rekening worden gebracht.

Bij de behandeling van de belastingvoorstellen zult u een vernieuwde legestabel aantreffen.

Overzicht geraamde opbrengsten in begroting 2024

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	Concept Begroting 2024
Leges publiekszaken (incl. rijksleges)	1.299	925	973
Marktgelden	71	77	81
Rioolheffing	12.860	13.464	14.351
Parkeerbelasting	1.525	1.420	1.305
Parkeervergunningen burgers	189	159	140
Parkeervergunningen werkers	73	76	80
Naheffingsaanslagen parkeren	420	455	405
Afvalstoffenheffing	9.858	10.909	11.150
Leges omgevingsvergunningen	2.432	2.198	1.480
Leges openbare orde veiligheid	38	69	73
OZB woningen	8.456	8.393	8.896
OZB niet woningen eigendom	3.636	3.597	3.812
OZB niet woningen gebruik	2.107	2.081	2.206
Toeristenbelasting	304	193	204
Reclamebelasting - binnenstad	141	168	168
Reclamebelasting - bedrijventerreinen	428	450	450
Precariobelasting	62	117	123
Totaal belastingdomein	43.899	44.751	45.897

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Roosendaal heeft een kwijtscheldingsnorm vastgesteld van 100%. Kwijtschelding wordt verleend voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Kwijtscheldingsaanvragen worden door de Belastingssamenwerking West-Brabant in behandeling genomen en verder afgewerkt.

De kwijtscheldingslasten worden verantwoord onder het product minimabeleid, waarvan zij onderdeel uitmaken (zie Programma 3 Werken & Ondernemen). In de berekening van de tarieven van de afvalstoffenheffing en rioolheffing is met de kwijtscheldingen rekening gehouden.

In de begroting 2024 zijn de volgende kwijtscheldingslasten opgenomen:

Belastingsoort	Kwijtscheldingslasten			
	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Rioolheffing	903.462	921.684	771.000	839.000
Afvalstoffenheffing	872.335	686.695	949.000	885.000
Totale kwijtscheldingslasten	1.775.797	1.608.379	1.720.000	1.724.000

Toelichting:

In de werkelijke kwijtscheldingsbedragen (jaarrekeningen) zijn kwijtscheldingen over voorgaande jaren opgenomen. In 2022 is € 124.000 over eerdere jaren kwijtgescholden.

Ontwikkeling woonlasten

Met betrekking tot de gemeentelijke belastingen volgen we de lijn dat deze alleen worden verhoogd met het inflatiecijfer (exclusief rioolheffing en afvalstoffenheffing in verband met gesloten financiering). In de begroting 2024 is een verhoging van de gemeentelijke belastingen opgenomen van 5,2%. In onderstaande tabellen is de ontwikkeling van de woonlasten in de afgelopen jaren weergegeven. De woonlasten kunnen worden bekeken vanuit het perspectief van de gebruiker van een woning (meestal de huurder), maar ook vanuit het perspectief van de eigenaar van dat pand.

Tabel: Belastingen die tot woonlasten voor gebruikers leiden

Jaar	Rioolheffing*	Afvalstoffen-heffing**	Totaal	Wijziging t.o.v. voorgaand jaar
2014	€ 283,20	€ 280,50	€ 563,70	-
2015	€ 295,10	€ 281,80	€ 576,90	+ 2,35%
2016	€ 304,55	€ 278,10	€ 582,65	+ 1,00%
2017	€ 308,80	€ 238,40	€ 547,20	- 6,10%
2018	€ 312,50	€ 238,70	€ 551,20	+ 0,73%
2019	€ 316,90	€ 262,00	€ 578,90	+ 5,02%
2020	€ 322,90	€ 315,80	€ 638,70	+ 10,15%
2021	€ 330,97	€ 330,80	€ 661,77	+ 3,61%
2022	€ 339,24	€ 330,80	€ 670,04	+ 1,25%
2023	€ 350,77	€ 356,30	€ 707,07	+ 5,53%
2024	€ 350,77	€ 370,00	€ 720,77	+ 1,94%

* *tarief t/m 500 m³ waterverbruik*

** *vastrecht + gemiddeld 13 ledigingen 240 l. container restafval*

Als er sprake is van een woning waarvan de eigenaar ook gebruik maakt, betaalt deze ook onroerendezaakbelasting (OZB).

Tabel: Belastingen die tot woonlasten voor eigenaren/gebruikers leiden

Jaar	OZB*	Rioolheffing**	Afvalstoffen-heffing***	Totaal	Wijziging t.o.v. voorgaand jaar
2014	€ 226	€ 283,20	€ 280,50	€ 789,70	-
2015	€ 228	€ 295,10	€ 281,80	€ 804,90	+ 1,93%
2016	€ 227	€ 304,55	€ 278,10	€ 809,65	+ 0,59%
2017	€ 228	€ 308,80	€ 238,40	€ 775,20	- 4,26%
2018	€ 229	€ 312,50	€ 238,70	€ 780,20	+ 0,65%
2019	€ 231	€ 316,90	€ 262,00	€ 809,90	+ 3,80%
2020	€ 234	€ 322,90	€ 315,80	€ 872,70	+ 7,75%
2021	€ 238	€ 330,97	€ 330,80	€ 899,77	+ 3,01%
2022	€ 243	€ 339,24	€ 330,80	€ 913,04	+ 1,48%
2023	€ 250	€ 350,77	€ 356,30	€ 957,07	+ 4,82%
2024	€ 263	€ 350,77	€ 370,00	€ 983,77	+ 2,79%

* *op basis van de gemiddelde woningwaarde*

** *tarief t/m 500 m³ waterverbruik*

*** *vastrecht + gemiddeld 13 ledigingen 240 l. container restafval*

Vergelijking woonlasten ten opzichte van landelijk gemiddelde

(bron: "Atlas van de lokale lasten 2023" van Coelo, ook deels te vinden op de website waarstaatjegemeente.nl)

	Roosendaal	Noord-Brabant	Landelijk
Eigenaar/bewoner	€ 932	€ 877	€ 942
Huurder	€ 655	€ 420	€ 436

Het betreft hier de woonlasten van een meerpersoonshuishouden.

Voorgestelde tarieven 2024

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de belangrijkste en meest voorkomende tarieven:

Belastingsoort	2022	2023	2024	verschil
Onroerende zaakbelastingen				
- tarief eigenaren woningen	0,0931%	0,0931%	n.n.b.*	
- tarief eigenaren niet-woningen	0,1805%	0,1805%	n.n.b.*	
- tarief gebruikers niet-woningen	0,1275%	0,1275%	n.n.b.*	
Afvalstoffenheffing				
- Vast bedrag per perceel	€ 245	€ 245	€ 253	+ 3,3%
<i>Variabel tarief</i>				
Per lediging van				
- 240-liter restafvalcontainer	€ 6,60	€ 6,60	€ 9,00	+ 36,4%
- 140-liter restafvalcontainer	€ 3,85	€ 3,85	€ 5,25	+ 36,4%
- per inworp ondergrondse container van 60 l.	€ 1,10	€ 1,10	€ 1,50	+ 36,4%
- per inworp ondergrondse container van 30 l.	€ 0,55	€ 0,55	€ 0,75	+ 36,4%
Rioolheffing				
- basistarief per jaar	€ 339,24	€ 350,77	€ 350,77	+ 0,0%
Parkeerbelasting				
- parkeren in gebied A, per uur	€ 2,10	€ 2,10	€ 2,10	n.v.t.
- parkeren in gebied B, per uur	€ 1,50	€ 1,50	€ 1,50	n.v.t.

* *Tariefsverhoging is nog niet bekend, omdat de WOZ waarden per 1 januari 2023 nog niet bekend zijn.*

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf worden de gemeentelijke risico's financieel vertaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om risico's af te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit wordt afgestemd op het risicoprofiel van de gemeente, waarbij de ratio voor het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn. Dit beleid is vastgelegd in de nota 'risicomanagement en weerstandsvermogen'. Deze nota is in 2023 geactualiseerd.

Top 10 risico's

Elk jaar wordt een geactualiseerd risicoprofiel met de Top 10 van risico's opgenomen in deze paragraaf.

1. Jeugdzorg (structureel risico)

De Jeugdwet is een open-einde regeling waardoor overschrijding tot de risico's behoort

Maatregelen/ontwikkelingen

- > De contracten voor Niet Vrij Toegankelijke Zorg (NVTZ) zijn per juli 2023 opnieuw aanbesteed. Hoewel het aantal gecontracteerde zorgaanbieders lager is dan in voorgaande jaren (mede als gevolg van strengere eisen) is het aanbod voldoende om te voorzien in een dekkend zorglandschap.
- > Door vroegtijdige signalering van problematiek kan met relatief lichte hulpverlening de juiste ondersteuning worden geboden, gemiddeld gezien wordt de hulp goedkoper, omdat er een effectievere inzet is van het voorliggend veld en de jeugdprofessional. Daarnaast wordt nog steeds strak gestuurd op het gebruik van hoogcomplexen (dure) zorg.
- > Het aantal jongeren en kinderen dat een beroep doet op ondersteuning vanuit de gemeente stijgt nog steeds met 5-7%, maar het beroep op Niet Vrij Toegankelijke Zorg stijgt aanzienlijk minder (1,5-2,5%).
- > Het woonplaatsbeginsel heeft voor de gemeente Roosendaal een substantiële financiële impact.

2. WMO (structureel risico)

De WMO is een open-einde-regeling waardoor overschrijding tot de risico's behoort.

Maatregelen/ontwikkelingen

- > Er ontstaat een toenemende druk op budgetten WMO als gevolg van de bezuinigingen op beschermd wonen. De verdergaande vergrijzing vergroot daarbij het aantal zelfstandig wonende inwoners met een ondersteuningsvraagstuk. Daarnaast zien we ook dat er een gebrek is aan geschikte woningen om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen.
- > Vanaf 2023 is er een nieuwe overeenkomst voor de maatwerkvoorziening Wmo begeleiding. Hierin zullen risicobeperkende maatregelen worden meegenomen. Vanwege autonome ontwikkelingen (o.a. CAO-ontwikkelingen en vervoerskosten) lijkt een kostenstijging onontkoombaar.

- > De eigen bijdrage (max. € 19 per persoon per maand in plaats van inkomensafhankelijk) is door landelijke wetgeving opnieuw ingevoerd. Dit heeft reeds geleid tot een toename aan Wmo-voorzieningen.
- > Het kabinet heeft besloten om per 1 januari 2026 voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren.
- > Een groei in de aantallen jeugdigen die ondersteuning krijgen vanuit de Jeugdwet leidt ook tot groei in de instroom in de Wmo bij 18 jarigen
- > We zetten in op de beweging naar het voorliggend veld en we gaan starten met indicatieloze dagbesteding

3. Kosten bouw- en woonrijp maken Bravis valt duurder uit (incidenteel risico)

Met het bestemmingsplan De Bulkenaar is in februari 2022 het exploitatieplan vastgesteld. Het tekort op het exploitatieplan is door kredieten afgedekt. De opbrengsten (uitgifteprijs voor de gronden Maatschappelijk) zijn vastgelegd en gemaximeerd in de anterieure overeenkomst met Bravis. De kostenkant is onderhevig aan macro economische ontwikkelingen, welke kunnen leiden tot forse prijsstijgingen (tot meer dan 10%).

4. Onderwijshuisvesting (structureel risico)

Uit landelijke benchmarks blijkt dat de kosten voor de bouw van nieuwe scholen stijgen. Door het grote aantal te vernieuwen scholen in de vastgestelde HPO's kan dit extra kosten met zich meebrengen. Het risico bestaat dat de huidige middelen voor onderwijshuisvesting niet voldoende zijn. Dit geldt met name voor het primair onderwijs (PO).

Maatregelen/ontwikkelingen

Landelijk worden de ontwikkelingen gevolgd. Mogelijk zal er ook op landelijk niveau worden nagedacht over de financiering van scholen, wat invloed kan hebben op het gemeentefonds.

5. Algemene Uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot (structureel risico)

De Algemene Uitkering gemeentefonds wordt altijd pas achteraf definitief vastgesteld, zodat wijzigingen altijd nog mogelijk zijn. Er zijn nog forse onzekerheden over de meerjarige financiering van gemeenten via het Gemeentefonds.

Maatregelen/ontwikkelingen

- > Omdat het kabinet is gevallen zijn de onzekerheden rondom het Gemeentefonds onzekerder geworden. Duidelijk is dat het Rijk voor een bezuinigingsopgave staat. In hoeverre dit gemeenten gaat raken middels een lagere algemene uitkering is nog onduidelijk.
- > Het Rijk heeft de middelen die via de meicirculaire 2023 zijn verstrekt aan gemeenten niet structureel doorgetrokken na 2025. In 2026, het zogenaamde ravijnjaar, zien we de uitkering daarom kelderen. De keldering in 2026 maakt het voor gemeenten lastig om investeringen te kunnen doen, die ook na 2025 nog een behoorlijke financiële impact zullen hebben.

6. Gemeente wordt aangesproken op lokale garantstellingen (incidenteel risico)

De gemeente staat garant voor lokale verenigingen, instellingen en onderwijsbesturen. Bij een eventueel faillissement van één van de partijen bestaat het risico dat de instelling de afgesloten geldleningen (hypotheek) niet kan terugbetalen en dat de gemeente als garantsteller het restantbedrag moet betalen.

Maatregelen/ontwikkelingen

Organisatorisch is het proces van garantstellingen, inclusief de inschatting van de risico's, centraal verankerd. De gebruikelijke risicobeperkende maatregelen, zoals: het eerste recht van hypotheek, borgstellingen ed. worden toegepast.

7. Stijging aantal bijstandsklanten (structureel risico)

Als het aantal bijstandsklanten meer stijgt (of minder daalt) dan begroot, nemen zowel de uitkeringslasten als de uitvoeringskosten bij het Werkplein toe. Door bijvoorbeeld faillissementen, instroom statushouders enzovoorts kan het aantal bijstandsklanten onverwachts snel toenemen.

Maatregelen/ontwikkelingen

> In de vastgestelde begroting 2024 van het Werkplein is uitgegaan van een daling van het klantenbestand van 1,4% in 2023 en een stijging van het bestand in 2023 met 1,4%. Daarna is uitgegaan van een stabiel bestand (stijging van 0,0%). In 2023 is echter zichtbaar dat er sprake is van een stijging van het bestand, t/m mei Werkpleinbreed 1,5%. Dat betekent dat, als deze trend zich voortzet, eind 2023 sprake is van een financieel nadeel ten opzichte van de begroting 2023. Dit heeft ook financieel effect op de komende jaren.

Tegenover de uitkeringslasten staan de BUIG-middelen. De inschatting van dit budget voor 2023 bedraagt € 33,3 miljoen. Dit betekent een stijging van de BUIG-middelen ten opzichte van onze begroting van circa € 1,5 miljoen.

> Vanaf 2022 werken we met een egaliseringsreserve participatie om de nadelen en voordelen van de bijstand te vereffenen. De verwachting is dat deze buffer voldoende is om eventuele nadelen in de eerstkomende jaren op te vangen.

8. Data wordt gegijzeld door cybercriminelen (incidenteel risico)

Als cybercriminelen toegang krijgen tot ons netwerk en data versleutelen, dan kunnen ze om losgeld vragen om de data weer vrij te geven.

Maatregelen/ontwikkelingen

> Er is continu aandacht voor bewustwording onder medewerkers voor informatiebeveiliging.

> Technisch wordt met autorisaties enz het risico verder verkleind.

> Extra technische beveiligingsmaatregelen op de mailserver om de kans dat mailtjes met "foute links en bijlagen" doorkomen te minimaliseren.

> Netwerksegmentering: bij infectie of versleuteling, wordt slechts een deel van het netwerk geraakt.

> Opslag van data verspreiden: door onder meer toepassing van SaaS wordt de opslag van data verspreid over meerdere locaties en meerdere leveranciers. Als één leverancier gehackt wordt, wordt alleen die data versleuteld.

9. Beheer openbaar groen (structureel risico)

Het bestrijden van exoten (Eikenprocessierupsen, dennenprocessierupsen, Japanse Duizendknoop) wordt steeds meer regulier werk. Het risico bestaat dat de overlast groter wordt en dat dit extra kosten met zich mee gaat brengen om de overlast te beperken. Daarnaast kan klimaatverandering leiden tot langdurige droge periodes. Om het huidige groenassortiment te behouden, zullen extra maatregelen nodig zijn.

Maatregelen/ontwikkelingen

- > Meer eiken worden preventief gespoten en er komen steeds meer natuurlijke vijanden. Eerst ontstaat er een soort plaag, vervolgens zie je dat de natuur zich langzaam maar zeker herstelt.
- > Een andere exoot is de dennenprocessierups; deze is in aantocht vanuit het zuiden. Dennen hebben we alleen in bosstroken staan, maar deze rups heeft meer brandharen. Impact nog niet bekend.
- > Japanse duizendknoop is een echt probleem; om de locaties structureel Japanse duizendknoop vrij te maken (op sommige locaties minimaal 150 cm diep grond uitwisselen) hebben we minimaal € 50.000- € 100.000 nodig uitgaande van de huidige locaties.
- > Mogelijke oplossingen voor de droogte zijn dat Waterschappen het water langer vast moeten houden, maar ook moet nagedacht worden over ander groen en minder diversiteit in soorten (vooral soorten uit het Middellands zeeklimaat, maar die hebben het ook weer moeilijk in de winters).

10. Aanhoudend hoge inflatie (structureel risico)

Het inflatiecijfer is momenteel uitzonderlijk hoog. De inflatie in 2022 bedroeg volgens het CBS 10%. Indien deze hoge inflatie aanhoudt heeft dit impact op onze begroting en maatschappelijke partners. In onze begroting houden we rekening met een indexering van 5,2%, het gemiddelde van de afgelopen 3 jaar. Correctie op begrotingsbedragen zal hierdoor mogelijk nodig zijn om het beleid c.q. uitvoering conform begroting uit te kunnen voeren.

Toelichting op het weerstandsvermogen

Risicoprofiel

Het risicoprofiel voor de begroting 2024 is tot stand gekomen door voor alle organisatieonderdelen de risico's in het desbetreffende werkveld te bepalen. Aan elke risicovolle gebeurtenis is een kans en een financiële waarde toegekend. Omdat niet alle risico's zich maximaal en/of gelijktijdig zullen voordoen, is een zogeheten statistische Monte Carlo risico-simulatie uitgevoerd. Daarmee is berekend hoe groot de weerstandscapaciteit is die minimaal benodigd is om met een waarschijnlijkheid van 90% de gevolgen van zich eventueel voordoende risico's af te kunnen dekken.

In totaal zijn er voor de organisatie 81 risico's in beeld gebracht, waarvan 70 met een geldgevolg. In onderstaande tabel is per vakje het aantal risico's geclassificeerd naar risicobedrag en de kans dat een risico zich zal voordoen. Het risicoprofiel is een momentopname.

Geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
$x > € 1.000.000$	11	5	1		2
$€ 500.000 < x < € 1.000.000$	8	3	1		1
$€ 200.000 < x < € 500.000$	3	7	1	2	
$€ 50.000 < x < € 200.000$	2	4			
$x < € 50.000$	11	5			3
Geen geldgevolgen	5	1	3	1	1
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

De benodigde weerstandscapaciteit

Indien alle geïdentificeerde gemeentelijke risico's zich gelijktijdig en in maximale omvang voor zouden doen is een bedrag van € 53,1 miljoen benodigd. Dit zal in de praktijk echter niet het geval zijn, zodat het reserveren van dit maximale bedrag niet noodzakelijk is. De risicosimulatie toont aan dat met een waarschijnlijkheid van 90% een bedrag van € 9,9 miljoen voldoende is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin te kunnen afdekken (= benodigde weerstandscapaciteit).

De beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

A. De vrij aanwendbare algemene reserves (incidenteel karakter)

Deze bestaan uit:

	Stand	31-12-2024
Algemene reserve	€	15.432.098
Algemene saldireserve	€	0
Totaal	€	15.432.098

B. De vrij aanwendbare bestemmingsreserves (incidenteel karakter)

Bestemmingsreserves zijn vrij aanwendbaar voor zover deze niet zijn belast met verplichtingen aan derden, respectievelijk wanneer zij niet de functie hebben van een egaliseringsreserve. Indien een risicogebeurtenis zich voordoet heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om de bestemming van de reserve te wijzigen ter dekking van het risico. De volgende (delen van) bestemmingsreserves worden als vrij aanwendbaar aangeduid:

	Stand	31-12-2024
Bestemmingsreserve Roosendaal spreekt, Roosendaal Doet	€	281.258
Bestemmingsreserve vastgoed	€	303.407
Bestemmingsreserve grondexploitatie	€	5.911.930
Bestemmingsreserve Participatie	€	5.098.955
Bestemmingsreserve Investeringsfonds	€	11.100.382
Bestemmingsreserve Aanpak snelweg A58	€	750.000
Duurzaamheid	€	184.403
Totaal	€	23.630.335

C. De onbenutte belastingcapaciteit (structureel karakter)

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de werkelijk opgelegde en de maximaal te heffen Onroerend Zaak Belasting (OZB). De raad heeft de mogelijkheid om in geval van een calamiteit de financiële gevolgen te dekken met een verhoging van de OZB. Conform de beleidsnota 'risicomanagement en weerstandsvermogen' is dit 2% van de in 2024 op te leggen aanslagen = $2\% \times € 14.914.000 = € 298.280$.

D. De post onvoorzien in de programmabegroting (structureel karakter)

De post onvoorzien staat structureel in de begroting, is € 150.000 en wordt ook als weerstandscapaciteit aangemerkt. Het is een structureel opgenomen begrotingspost, waartegenover geen directe uitgaven geraamd staan en die ingezet wordt voor onvoorziene, incidentele tegenvallers.

Kapitalisatiefactor

Gezien de structurele beschikbaarheid en de mogelijkheid om de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien structureel in te zetten ter dekking van risico's wordt conform de beleidsnota 'risicomanagement en weerstandvermogen' een kapitalisatiefactor toegepast van 2,5.

De beschikbare weerstandscapaciteit ziet er voor de gemeente Roosendaal per 31-12-2024 als volgt uit:

	Begroting 2023 (per 31-12-2023)	Begroting 2024 (per 31-12-2024)
Structureel karakter		
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	289.320	298.280
Post Onvoorzien	150.000	150.000
	439.320	448.280
Kapitalisatiefactor structurele beschikbaarheid	2,5	2,5
subtotaal weerstandscapaciteit exploitatie	1.098.300	1.120.700
Incidenteel karakter		
Vrij aanwendbare algemene reserves:	15.815.700	15.432.100
Vrij aanwendbare bestemmingsreserves:	20.989.700	23.630.300
subtotaal weerstandscapaciteit vermogen	36.805.400	39.062.400
Totale weerstandscapaciteit	37.903.700	40.183.100

De beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de volgende ratio en bedraagt per 31 december 2024:

$$\text{Ratio weestandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 40,2 \text{ mln}}{€ 9,9 \text{ mln}} = 4,1$$

In de nota 'beleid risicomanagement en weerstandsvermogen' is het streefgetal voor het weerstandsvermogen vastgesteld op een minimale waarde van 1,0. De ratio van het weerstandsvermogen per 31 december 2024 voldoet met de waarde 4,1 ruimschoots aan deze norm. Ten opzichte van de begroting 2023 is de weerstands-ratio 0,8 hoger. Dit wordt enerzijds verklaard door een hogere beschikbare weerstandscapaciteit, met name door het saldo in het Investeringsfonds. Anderzijds is de benodigde weerstandscapaciteit lager geworden, dit wordt verklaard door een aantal verlaagde risico's, zie hieronder voor de belangrijkste wijzigingen in de Top 10.

De belangrijkste wijzigingen in de Top 10 risico's ten opzichte van de begroting 2023 zijn:

- > De toegenomen verkopen en bestaande opties bij bedrijventerrein Majoppeveld hebben dat risico aanzienlijk verlaagd, waardoor het niet meer in de Top 10 staat.
- > Het risico op de stijging van het aantal bijstandsklanten is naar beneden bijgesteld, vanwege de krapper wordende arbeidsmarkt.
- > Het risico van de overschrijding WMO is naar beneden bijgesteld, omdat de verwachting is dat de inzet middels business cases en het starten met indicatieloze dagbesteding positief uitpakt op het gebruik van het voorliggend veld.
- > Voor het risico 'Overschrijding Beschermd Wonen' is de verwachting dat de financiële herverdeling voor onze regio per 2024 voordelig uitpakt. Het risico is verkleind en valt uit de top 10.

- > Het risico 'Beheer openbaar groen' is hoger geworden door het risico op overlast door exoten en klimaatverandering en is daardoor in de Top 10 gekomen.
- > Het risico Terugloop parkeeropbrengsten is verlaagd, omdat de parkeervraag zich na corona hersteld heeft, hierdoor valt het risico buiten de Top 10.
- > De hoge inflatie kan leiden tot benodigde correcties van begrotingsbedragen, dit risico is nieuw in de Top 10.

Let op: Voorzichtigheid blijft geboden

Voor de duidelijkheid: de hoogte van de weerstandsratio zegt niets over eventuele vrije ruimte binnen de begroting. Onder elke bestemmingsreserve liggen immers plannen. Aanwending van deze reserves voor het afdekken van risico's die zich voordoen, heeft consequenties voor de huidige onderliggende plannen.

Kengetallen

Het besluit tot wijziging van het BBV is in mei 2015 aangepast vastgesteld. Er dienen kengetallen opgenomen te worden in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (Artikel 11 BBV). Het betreft:

- > netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- > solvabiliteitsratio;
- > grondexploitatie;
- > structurele exploitatieruimte;
- > belastingcapaciteit.

Het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) is een provinciaal toezichtskader waarin signaleringswaarden staan hoe de in deze paragraaf genoemde kengetallen te interpreteren. Het betreft geen normering, de invoering van de set van vijf kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken.

Signaleringswaarden financiële kengetallen (GTK 2020)

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90 %	90-130 %	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50 %	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35 %	>35 %
Structurele exploitatieruimte (begroting)	>0 %	0 %	<0 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105 %	>105 %

Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies. De invoering van de set van vijf kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de

raad in de beoordeling van de financiële positie kan betrekken. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling (26 oktober 2015, nr. 2015-0000611752).

Begroting 2024	Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
netto schuldquote	36%	67%	71%	78%	84%	85%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	36%	67%	71%	78%	84%	85%
solvabiliteitsratio	32%	19%	18%	16%	13%	11%
structurele exploitatieruimte	0%	7%	0%	1%	- 3%	- 1%
grondexploitatie	13%	11%	5%	4%	2%	2%
belastingcapaciteit	104%	99%	104%	104%	104%	104%

Beoordeling kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de hoogte van de schulden aan in relatie tot de jaarlijkse inkomsten en geeft hierdoor een indicatie van de flexibiliteit van de begroting.

Signaal: het provinciaal toezichtskader geeft aan dat indien dit kengetal lager is dan 90% dat het als 'minst risicovol' wordt gezien. Dit is in Roosendaal het geval.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen het eigen en het totaal vermogen aan. Het geeft daarmee een indicatie of een gemeente haar bezit zeer zwaar belast met schuld.

Signaal: het provinciaal toezichtskader geeft aan dat een kengetal tussen de 20% en 50% als 'neutraal' kan worden gezien. Bij de gemeente Roosendaal heeft het college grote ambities en zijn er veel investeringen gepland, waarvoor deels extra vreemd vermogen voor wordt aangetrokken en deels het eigen vermogen voor wordt aangewend. Deze combinatie zorgt voor een solvabiliteit net onder de 20%. Op dit moment vraagt dit nog niet om een directe actie.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan in hoeverre structurele lasten ook gedekt worden met structurele baten.

Signaal: het provinciaal toezichtskader geeft aan dat een kengetal boven de 0% als 'minst risicovol' kan worden gezien. Dit is in Roosendaal voor 2024 het geval.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Het is lastig om een norm te bepalen voor dit kengetal. Wel geeft het aan of een gemeente veel geld heeft gestopt in haar grondexploitatie, dit geld dient namelijk nog wel terugverdiend te worden. De laatste jaren ligt met name de focus op het ontwikkelen van beschikbare gronden, daarnaast zijn de gronden afgewaardeerd naar actuele boekwaarden.

Signaal: het provinciaal toezichtskader geeft aan dat als dit kengetal onder de 20% zit, dat het dan kan worden gezien als 'minst risicovol'. Dit is in Roosendaal het geval.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De woonlasten zijn voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomstenbron. De hoogte van de woonlasten geeft aan in hoeverre de gemeente relatief hoog zit met de woonlasten ten opzichte van de WOZ-waarden in vergelijking met andere gemeenten.

Signaal: het provinciaals toezichtskader geeft aan dat een percentage boven de 105% als 'meest risicovol' kan worden gezien. Het klopt dat in Roosendaal het tarief voor de woonlasten hoger is dan landelijk. In paragraaf 1 Lokale heffingen wordt het tarief nader toegelicht.

Conclusie: De kengetallen laten als gevolg van genomen besluiten over investeringen en externe ontwikkelingen als hoge inflatie en CAO stijgingen een minder positief beeld zien voor nu en de toekomst. Acute maatregelen zijn op dit moment niet nodig. Wel maken we als college nu pas op de plaats en doen we geen nieuwe beleidsvoorstellen. We hebben op dit moment nog voldoende sturingsmogelijkheden om het beeld weer in positieve zin bij te draaien. De komende tijd zullen we gebruiken om te inventariseren aan welke knoppen we kunnen en willen draaien om in de toekomst meer structurele financiële ruimte te creëren en financieel gezond te blijven. Dit alles om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst onze taken en ambities uit kunnen blijven voeren.

Paragraaf 3. Financiering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de gemeente Roosendaal haar activiteiten voor het komende jaar gaat financieren.

We staan voor een transparante en duurzame wijze van financiering van onze activiteiten. Als doelen zijn geformuleerd:

- > Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
- > Het beschermen van het gemeentelijk vermogen en resultaat tegen financiële risico's, zoals rente-, koers-, krediet- en liquiditeitsrisico's.
- > Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.
- > Het optimaliseren van de banksaldi en renteresultaten.
- > Deze doelen worden binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido), Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) en verder Wet verplicht Schatkistbankieren (vSB) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasury statuut uitgevoerd.

Kasgeldlimiet

Renterisico vlottende schuld

Het financieren van de gemeentelijke activa en exploitatie door middel van kortlopende geldleningen heeft twee voordelen: er kan snel worden ingespeeld op mutaties in de financieringsbehoefte en bij een normale rentestructuur - waarin het aantrekken van lange geldleningen duurder is dan korte geldleningen - is het een relatief goedkope financieringsvorm. Tegenover deze voordelen staat echter het nadeel van de korte rentevastheid, waardoor de gemeentelijke huishouding gevoelig wordt voor schommelingen in de rentestand. Om deze rentegevoeligheid te beperken heeft de wetgever de kasgeldlimiet ingesteld. Deze limiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld die de gemeente mag hebben. Er is sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet wanneer het kwartaalgemiddelde van de netto vlottende schuld gedurende twee opeenvolgende kwartalen hoger is dan de berekende limiet. Het percentage voor de limiet is bepaald op 8,5% van de begrotingsomvang met een minimum van € 300.000.

In onderstaande tabel is de kasgeldlimiet berekend.

Lasten in de kolom 2024 zijn volgens de gegevens zoals die bij ons bekend waren op 06-9-2023. In dit bedrag zijn de lasten mutaties van de aanbiedingsnota en de amendementen, uiteraard, nog niet verwerkt.

Kasgeldlimiet (Bedragen x € 1.000)	2023 Primair	2023 Primair + 1e wijziging	2024 Primair*
Omvang lasten programmbegroting*	282.979	283.129	319.020
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	24.053	24.066	27.117

(1) Stand in de begroting voor het jaar 2024 op 28-8-2023

Renteontwikkeling

De rente op de geldmarkt vertoont een opgaande lijn. De Europese Centrale Bank (ECB) voert op dit moment een beleid waarmee de rente geleidelijk, afhankelijk van de Europese ontwikkelingen op de geldmarkt, wordt verhoogd. Het effect voor de gemeente is een stijgende rentelast.

Renteschema

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording is onderstaand renteschema opgenomen.

Renteschema 2024 (Bedragen x € 1.000)					
a.	De externe rentelasten over korte en lange financiering				2.428
	Rentelasten verwacht financieringstekort				1.596
b.	De externe rentebaten	-/-			237
	Saldo rentelasten en rentebaten				3.787
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	353		
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0		
				-/-	353
	Aan taakvelden toe te rekenen rente				3.434
d1.	Rente over eigen vermogen				0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)				0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				3.434
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-			4.534
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury (-/- = voordeel)				- 1.100

Financieringssaldo

In de financiering van de gemeentelijke investeringen wordt deels door interne en deels door externe middelen voorzien.

Boekwaarde (Bedragen x € 1.000)	Rekening balansstand 31-12-2021	Rekening balansstand 31-12-2022 (Na resultaat verdeling)	Begroting prognose balansstand 31-12-2023	Begroting prognose balansstand 31-12-2024
A. Investerings:				
Grondexploitatie	43.190	41.447	23.505	17.286
Overige investeringen	200.849	225.975	272.998	322.570
Totaal investeringen (A)	244.039	267.422	296.503	339.856
B. Financiering:				
Interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen)	125.723	136.274	118.429	106.873
Externe financieringsmiddelen (langlopende geldleningen en waarborgsommen)	104.050	98.000	86.875	79.950
Totaal financieringsmiddelen (B)	229.773	234.274	205.304	186.823
Financieringssaldo (B-A)	-/- 14.266	-/- 33.148	-/- 91.199	-/- 153.033

De in de tabel opgenomen berekeningen zijn gemaakt vanuit de stand van de huidige informatie en vragen om nadere toelichting.

Per 31 december 2023 is er een begroot restant financieringstekort van € 91 miljoen. Door het afzetten van de jaarlijkse mutatie in de investeringen van 2020 t/m 2022 blijkt dat circa 50% hiervan wordt gerealiseerd. Daarom is dit percentage van 50% gehanteerd voor de berekening van de rentelasten voor het verwachte financieringstekort. In de begroting 2024 is hiervoor € 1.596 miljoen opgenomen.

Door het naar verwachting wederom achterblijven van investeringen in 2024 t.o.v. de begroting 2024 is de verwachting dat het werkelijke financieringstekort over het jaar 2024 minder zal zijn dan begroot. Per 31 december 2024 wordt een financieringstekort verwacht van circa € 150 miljoen. De feitelijke omvang van het financieringstekort is onder andere afhankelijk van het daadwerkelijke verloop van de geplande investeringen en de dagelijkse ontvangsten en betalingen gedurende het jaar 2024.

De herfinanciering van het financieringstekort per ultimo 2024 kan worden ingevuld door een (her)financiering van maximaal € 130 miljoen aan nieuwe geldleningen (Lang geld). De resterende € 20 miljoen financieren wij met kort geld (Kasgeldleningen).

Vaste schuld

Mutaties vaste schuld

Vaste schuld ontstaat wanneer geldleningen worden aangegaan met een rente typische looptijd van één jaar of langer. Daartoe wordt overgegaan wanneer de liquiditeitsplanning aangeeft dat er sprake is van een structurele financieringsbehoefte.

Renterisico vaste schuld

In de Wet Fido is onder andere de renterisico norm met betrekking tot de vaste schuld opgenomen. Deze norm dient decentrale overheden aan te zetten tot het spreiden van hun lange termijn renterisico door bij het samenstellen van de leningenportefeuille door middel van de verschillende rente typische looptijden rekening te houden met deze normstelling. De renterisico norm is bij ministeriële regeling vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal van het betreffende jaar. Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van het renterisico voor de komende jaren aan. De gevolgen van toekomstige geldopnamen zijn daarin nog niet verwerkt. Uit deze tabel blijkt dat we de komende jaren ruimschoots onder de renterisico norm blijven.

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal lasten*	319.020	325.899	331.690	326.932
Renterisiconorm (20%)	63.804	65.180	66.338	65.386
Berekening renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	6.925	6.925	5.925	4.925
Renterisico	6.925	6.925	5.925	4.925
Ruimte onder de rente risiconorm	56.879	58.255	60.413	60.461

* Stand lasten in de begroting voor het jaar 2024 op 11-9-2023.

Vaste uitzettingen

Mutaties vaste uitzettingen

Vaste uitzettingen zijn door de gemeente verstrekte geldleningen met een rente typische looptijd van één jaar of langer. Dergelijke leningen worden enerzijds verstrekt in het kader van de publieke taakuitoefening, anderzijds in perioden waarin er sprake is van een liquiditeitsoverschot. Dit laatste komt echter - zeker de laatste jaren - niet of nauwelijks voor. In onderstaand overzicht staan de partijen vermeld aan wie door de gemeente Roosendaal in het verleden geldleningen zijn verstrekt, en ook de restantschuld en de ontstaansgrond van de leningen.

Geldnemer	Bedragen x € 1.000		Ontstaansgrond
	Rekening 31-12-2022	Begroting 01-01-2024	
Leningen Participatie Wet	350	600	Uitvoering Participatie Wet
Krediethypotheek Participatie Wet	84	84	Uitvoering Participatie Wet
Leenbijstand BBZ	543	543	Uitvoering Participatie Wet
Stimuleringsleningen Woon-Werk loca-ties	87	95	Volkshuisvesting
Startersleningen Roosendaal	11.563	14.916	Volkshuisvesting
Startersleningen Nieuwbouw dorpen	0	0	Volkshuisvesting
Startersleningen Huurwoningen Alwel	118	134	Volkshuisvesting
Duurzaamheidsleningen Roosendaal	581	1.307	Volkshuisvesting
Stimuleringsleningen	1.918	3.229	Volkshuisvesting
Verzilverleningen	43	118	Deelneming in NV
Totaal	15.287	21.026	

Debiteurenrisico op verstrekte leningen

Aan het voor langere tijd verstrekken van middelen aan derden kleef het gevaar dat deze derden op een onvoorzien moment niet meer aan hun aflossingsverplichting kunnen voldoen.

Ten aanzien van geldleningen die verstrekt zijn in het kader van de publieke taak speelt het debiteurenrisico een ondergeschikte rol. Bij de besluitvorming is aan het maatschappelijk belang van het verstrekken van dergelijke leningen een hogere prioriteit toegekend dan aan het daarmee samenhangende financiële risico. Dit geldt overigens ook ten aanzien van gegarandeerde geldleningen.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

De in de wet HOF vastgestelde macronorm wordt doorvertaald naar individuele gemeenten in de vorm van een individuele referentiewaarde, die een indicatie geeft van het maximale aandeel in het EMU-saldo.

In onderstaande tabel is de berekening opgenomen voor de gemeente Roosendaal. Dit volgens de gegevens zoals die bij ons bekend waren op 29 augustus 2023. In deze berekeningen zijn de mutaties van de aanbiedingsnota en de amendementen, uiteraard, nog niet verwerkt.

Berekening EMU-saldo* (Bedragen x € 1.000)	Begroting			
	2024	2025	2026	2027
Exploitatiesaldo vóór verrekening met reserves	- 5.328	- 1.103	- 11.101	- 10.150
Bij:				
afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.775	11.382	12.408	12.550
bruto dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	10.972	11.487	15.305	12.608
Af:				
geactiveerde investeringen in (im)materiële activa	58.191	38.841	24.222	9.303
lasten voorzieningen (transacties met derden)	9.850	10.500	11.057	11.517
Berekend EMU-saldo	-/- 52.622	-/- 27.575	-/- 18.667	-/- 5.812

* Stand lasten in de begroting voor het jaar 2023 op 19 augustus 2022

Wet verplicht Schatkistbankieren (Wet vSB)

De wet vSB (zonder leenfaciliteit) houdt in dat decentrale overheden en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het ministerie van Financiën. Er is een vrijstellingsgrens voor het afstorten van overtollige liquide middelen (het bedrag dat buiten het schatkistbankieren door de gemeente mag worden gehouden). Als het gemiddelde kwartaal bedrag van de positieve tegoeden minder is dan 2,00% van het begrotingstotaal, mag dit op de eigen bankrekeningen blijven staan. De (voorlopige) vrijstellingsgrens voor 2024 is, afgerond, € 6,3 miljoen. (2,00 % van € 318 miljoen).

Paragraaf 4. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Een groot deel van het gemeentelijke vermogen wordt geïnvesteerd in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen: groen, grijs (verhardingen, openbare verlichting, verkeersvoorzieningen, straatreiniging en onkruidbestrijding), blauw (water en riolering), civieltechnische kunstwerken en speelvoorzieningen. Onderhoud en tijdige vervanging van deze kapitaalgoederen is een belangrijke taak van de gemeente. Zorgvuldig beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en om de veiligheid van onze infrastructuur te waarborgen. Ook onderhouden we kunst in de openbare ruimte en deze kunst zijn we digitaal aan het ontsluiten om de identiteit van Roosendaal blijvend te versterken. Het totale bestand aan kapitaalgoederen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is duiden we aan met de term areaal. Het beheer en onderhoud van het areaal voeren we uit aan de hand van de door de gemeenteraad vastgestelde kaders ten aanzien van onderhouds- en kwaliteitsniveaus. De feitelijke planning van het beheer en onderhoud is opgenomen in de Beheerkalender.

Groen

Groen betreft het beheer en onderhoud van openbaar groen, bossen en natuurterreinen.

Actuele stand van zaken/ontwikkelingen

In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om een integraal onderhoudsbestek op de markt te zetten. Leerwerkbedrijf WVS krijgt een plek in deze plannen en zelf stellen we ook meer plaatsen beschikbaar binnen Openbare Werken voor arbeidskrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt, met een beperking of voor arbeidskrachten vanuit een leer-werktraject.

De klimaatveranderingen dwingen ons om de openbare ruimte klimaatbestendig in te richten en te onderhouden. Waar beplanting slecht groeit en geen enkele bijdrage levert aan biodiversiteit vervangen we de beplanting voor kruidenmengsels. In overleg met de beheerders van verhardingen kijken we waar we bestrating kunnen vervangen door groen. Bij het toevoegen van groen en bij het vervangen van versleten groen hebben we oog voor het gebruik van andersoortig groen, zoals kruidenmengsels of gazons met daarin extra bomen. Met name kruidenmengsels dragen bij aan het verbeteren van de biodiversiteit.

Grijs

Verhardingen

Verhardingen betreft het beheer en onderhoud van verhardingen bestaande uit elementen, asfalt, half-verhard en onverhard.

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

In de Beheerkalender zijn de noodzakelijke projecten opgenomen die in het jaar 2024 worden uitgevoerd. Om de kwaliteit van de verhardingen te bepalen, wordt wederom een jaarlijkse weginspectie uitgevoerd.

Openbare verlichting

Openbare verlichting betreft lichtmasten/armaturen en voorzieningen voor bijvoorbeeld het aanlichten van bijzondere gebouwen

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

In de Beheerkalender zijn de in 2024 noodzakelijk te vervangen lichtmasten en armaturen opgenomen

Verkeersvoorzieningen

Verkeersvoorzieningen betreft onder meer bebording, bewegwijzering, geleide systemen en verkeersregelinstallaties (VRI's)

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

De aanpassingen aan de VRI's wordt conform het vastgestelde vervangingsprogramma uitgevoerd. Voor 2024 worden op drie kruispunten de VRI's vervangen. De VRI's worden vervangen door zogenaamde intelligente VRI's (iVRI's). Een iVRI is een regelinstallatie die kan communiceren met voertuigen en fietsers. Het vervangingsprogramma is zo goed als mogelijk afgestemd op de ruimtelijke ontwikkelingen in Roosendaal. Bij nieuwe iVRI's worden LED-armaturen toegepast. De lampen hiervan gaan langer mee en hoeven niet elk jaar vervangen te worden. In het kader van duurzaamheid en kostenbesparing worden armaturen van de bestaande VRI's ook vervangen door LED-armaturen.

Straatreiniging

Straatreiniging betreft het vegen van straten

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

Voor de reiniging van straten is met Saver een dienstverleningsovereenkomst gesloten. Saver veegt de straten op basis van een vaste frequentie; iedere straat in Roosendaal wordt circa zes keer per jaar geveegd. Digitaal wordt bijgehouden wanneer welke straat is geveegd. Voor ontvangen meldingen rijdt iedere dag een zogenaamde 'hotspotwagen'. Deze wagen veegt eerst het centrum van Roosendaal en rijdt daarna langs de ontvangen meldingen in de buurten en dorpen; iedere buurt en/of dorp komt om de week aan de beurt. Bij de veegwagen rijdt een gehele ronde een onkruidbestrijdingsmachine mee als proef met als doel een betere kwaliteit te leveren en de meldingenstroom te verminderen

Onkruidbestrijding

Onkruidbestrijding betreft de bestrijding van onkruid op verhardingen binnen de bebouwde kom

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

Het onkruid op verhardingen wordt bestreden door inzet van hete lucht, borstels, een waterunit en bosmaaiers. Verhardingen waar weinig gebruik van wordt gemaakt en die moeilijk te onderhouden zijn, worden mogelijk vervangen door groen of door printbeton.

Blauw

Water

Water betreft de volgende onderdelen die onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen:

- > De ontvangstplicht voor drijfvuil, baggerspecie en maaisel van de watergangen die in beheer en onderhoud zijn bij het Waterschap (categorie A watergangen);
- > Het onderhoud van de overige watergangen (categorie B en C watergangen);
 - > Het onderhoud van vijvers en andere waterpartijen (inclusief oeverzones, beschoeiingen en retentievoorzieningen);
- > Vaarwegbeheer voor de haven (vaardiepte op orde);
- > Beheer van (berm-)sloten.

Actuele stand van zaken/ontwikkelingen

Het Waterschap is verantwoordelijk voor het beheer van het oppervlaktewater, zowel voor de waterkwaliteit als voor de waterkwantiteit. Voor het onderhoud is onderscheid gemaakt in afvoerende functie binnen het regionale watersysteem. Het baggeren van de waterpartijen in het Emile van Loonpark is doorgezet naar 2024. Dit om de werkzaamheden in een periode uit te kunnen voeren die een laag mogelijke impact op de omgeving geeft. Het bij- en vlindervriendelijke maaibeheer van watergangen en sloten wordt voortgezet.

Riolering

Riolering betreft het beheer en onderhoud van de voorzieningen voor het afvalwater, hemelwater en grondwater.

Actuele stand van zaken/ontwikkelingen

De focus van het rioleringsbeheer is in de planperiode van het Water-en Rioleringsprogramma (WRP) vooral gericht op:

- > Het in stand houden van het huidige areaal;
- > Het voorkomen van wateroverlast en bevorderen van klimaatadaptatie;
- > Het beperken van de stijging van de rioolheffing;
- > De samenwerking in de Water- en Klimaatkring West-Brabant
- > Monitoren van het Water-en Rioleringsprogramma

Het rioleringsstelsel in Roosendaal is in voldoende tot goede staat. De geplande maatregelen worden genomen naar aanleiding van inspecties. Waar nodig wordt de riolering vervangen, gerenoveerd of gerepareerd. Gelet op de impact van deze werkzaamheden op de openbare ruimte is de discipline riolering leidend bij de afstemming met de overige beheerdisciplines (met name wegonderhoud/-reconstructies). In de Beheerkalender zijn de noodzakelijke projecten opgenomen. In 2024 wordt het ingezette proces van data gedreven (risico gestuurd) beheer voor de vrijerval riolering doorgezet. De opgedane ervaringen worden gebruikt om de andere beheerprocessen binnen het domein van stedelijk water te verbeteren.

Civieltechnische kunstwerken

Betreft het beheer van bruggen, tunnels, viaducten, keerwanden, damwanden, kademuren, geluidschermen, steigers, vlonders, schanskorven en keermuurtjes.

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

In de afgelopen 10 jaar is geïnvesteerd in het op orde brengen van bruggen, tunnels, geluidschermen, steigers, keerwanden en keermuren. Daarbij is door middel van de afgesloten contracten de onderhoudssituatie verzekerd. Ook is en wordt geïnvesteerd in de vervanging van damwanden. De inschatting is dat de overige kunstwerken op het vastgestelde kwaliteitsniveau gehouden kunnen worden binnen de beschikbaar gestelde kredieten voor civieltechnische kunstwerken. Met uitzondering van de viaducten Nelson Mandelaweg. Mogelijk is komende jaren een nieuw krediet voor herstelwerkzaamheden viaducten Nelson Mandelaweg benodigd. Schadeontwikkeling aan deze jonge viaducten wordt onderzocht.

Speelvoorzieningen

Betreft het beheer van uiteenlopende speelvoorzieningen, variërend van afgebakende plekken met speeltoestellen tot trapvelden en jongerenontmoetingsplaatsen.

Actuele stand van onderhoud/ontwikkelingen

Doelstelling is om alle locaties veilig in stand te houden. Het onderhoud van de speeltoestellen is gegund aan de WVS. De jaarlijkse verplichte keuring wordt uitgevoerd door een marktpartij. Waar mogelijk worden in overleg en met inzet van inwoners nieuwe speellocaties aangelegd. Het beschikbare budget voor het onderhouden van de speeltoestellen is toereikend. Voor het compleet vervangen van speellocaties en uitbreiden van locaties of het aantal locaties dienen indien nodig apart middelen voor te worden aangevraagd.

Gemeentelijke gebouwen

Voor de instandhouding van het gemeentelijk vastgoed wordt het vastgoed onderhouden conform de afspraken die worden vastgelegd in huur- en gebruiksovereenkomsten. In de praktijk heeft het vastgoed daarmee conditiescore 2 (goede conditie) of 3 (redelijke conditie) en minimaal 4 (matige conditie; voor af te stoten gebouwen). Een vastgesteld meerjaren onderhoudsplan ligt hieraan ten grondslag.

Buitensportaccommodaties

Roosendaal heeft acht sportparken met in totaal 39 buitensportvelden (waarvan acht kunstgrasvelden) en een atletiekbaan in eigendom. De verenigingen die deze velden gebruiken, onderhouden de velden en de overige sportvoorzieningen in de meeste gevallen zelf. Hiervoor zijn gebruiksovereenkomsten met de verenigingen aangegaan. Verenigingen betalen geen gebruiksvergoeding en ontvangen daarnaast een onderhoudsbijdrage. Daarmee moet het onderhoudsniveau van de velden op het basisniveau gehouden worden. 'Basis' betekent dat de accommodaties op een veilige manier gebruikt kunnen worden voor sportbeoefening. Noodzakelijke vervangingsinvesteringen, zoals natuurgrasrenovaties en het vervangen van kunstgrasvelden, worden door de gemeente uitgevoerd. Het vastgestelde Beheerplan Buitensportaccommodaties ligt daaraan ten grondslag.

Areaalgegevens (bron: GBI september 2023)

	eenheid	hoeveelheid
Wegen		
Wegvakonderdeel	m ²	5.151.483
- waarvan: elementen	m ²	2.785.803
- waarvan: asfaltverharding	m ²	2.103.509
- waarvan: half verhard	m ²	94.721
- waarvan: onverhard	m ²	103.190
- waarvan: cementbeton	m ²	64.260
Bermen in Buitengebied	m ²	919.963
Openbare verlichting		
Masten	stuks	16.963
Armaturen totaal	stuks	18.200
- waarvan conventioneel	stuks	12.542
- waarvan led	stuks	5.658
Totaal geïnstalleerd vermogen	KW	763,55
Riolering		
vrijvervalleiding	m ¹	522.600
drainage	m ¹	125.600
goot	m ¹	3.550
persleiding/drukriolering	m ¹	153.400
gemalen	stuks	133
Mini gemalen	stuks	551
infiltratievoorzieningen	stuks	43
Water		
waterloop	m ¹	116.000
watervlakte	m ²	140.926
Groen		
boom	stuks	51.790
plantenbak	stuks	236
Straatmeubilair	stuks	750
haag	m ²	62.608
natuurlijke beplanting	m ²	1.530.360
gras	m ²	4.304.661
cultuurrijke beplanting	m ²	540.890
Civieltechnische kunstwerken		
civieltechnische kunstwerken	stuks	258
Verkeersregelininstallaties		
Verkeersregelininstallaties	stuks	38
Hekwerken en poorten		
IJzeren sierhekwerk, natuursteen, metselwerk	m ¹	252
Eenvoudig hekwerk, paal en gaas, hout, harmonica-gaas en hekwerk draadstaal	m ¹	24.921
Hekwerk draadstaal	m ¹	821
Poorten	stuks	62
Buitensportaccommodaties		
sportparken	stuks	9
natuurgrassportvelden	stuks	31
kunstgrassportvelden	stuks	8
Gebouwen		
gebouwen (eigendom)	stuks	52
Artistieke kunstwerken		
artistieke kunstwerken	stuks	66
Speelvoorzieningen		
speeltoestellen	stuks	1.136
speellocatie	stuks	244
speelondergrond	m ²	34.673

KAPITAALGOED	P.	2024	2025	2026	2027
Groen	4	€ 6.554.967	€ 6.391.279	€ 6.849.736	€ 6.964.347
Wegen		€ 11.151.099	€ 12.014.233	€ 12.720.358	€ 12.933.004
Oppervlaktewater/ havens	4	€ 830.581	€ 705.574	€ 719.843	€ 734.507
Riolering/drainage	4	€ 10.785.675	€ 11.217.195	€ 11.664.302	€ 12.124.563
Civiltechnische kunst-werken	4	€ 1.182.683	€ 1.160.844	€ 1.158.741	€ 1.156.723
Speelvoorzieningen	4	€ 410.318	€ 413.714	€ 417.124	€ 420.584
Div. tractiemiddelen OW (IP 2018-2021)	IP	€ 360.000	€ 30.000	€ 392.500	€ 300.000
Storting in reserves (speelgelegenheden, Beheerkalender onderhoud en Beheerkalender kapitaallasten)	6	€ 2.301.250	€ 2.236.137	€ 2.163.879	€ 2.163.879
Totaal		€ 33.576.573	€ 34.168.976	€ 36.086.483	€ 36.797.607

Paragraaf 5. Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met externe rechtspersonen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft. De gemeente Roosendaal neemt zowel deel in rechtspersonen, tot stand gekomen op grond van de publiekrechtelijke Wet Gemeenschappelijke Regelingen als in rechtspersonen, gestoeld op privaatrechtelijke samenwerkingsvormen.

Visie en doelstellingen

Onze ambitie is ervoor te zorgen dat verbonden partijen op effectieve en efficiënte wijze bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Uitgangspunten hierbij zijn een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de gemeente en de verbonden partij door zoveel mogelijk een scheiding van klantrol (vakwethouder) en eigenaarsrol (andere wethouder). Dit wordt onder andere bereikt door het opstellen van dienstverleningsovereenkomsten met prestatieafspraken.

Nota Verbonden Partijen

Op 3 december 2015 heeft de Roosendaalse gemeenteraad ingestemd met de nota 'Verbonden Partijen; zes kaderstellende spelregels'. Deze nota is in regionaal verband opgesteld en is door de gemeenteraden van de 16 Regio West-Brabant-gemeenten vastgesteld. In deze nota worden zes spelregels benoemd voor verbonden partijen:

1. Bij het aangaan van een verbonden partij leggen de deelnemers nadrukkelijk vast hoe de informatievoorziening (frequentie, vorm en inhoud) dient te verlopen en welke evaluatiemomenten er zijn.
2. Er dient een tijdige, juiste en volledige (actieve) informatiestroom op gang te worden gebracht, die het mogelijk maakt verantwoording af te leggen en die de gemeenteraad in positie brengt om (gevraagde) nieuwe kaders te stellen. Zowel het college, de verbonden partij als de gemeenteraad zelf dienen hierin hun verantwoordelijkheid te nemen.
3. Gemeenten bundelen de krachten en dragen samen zorg voor integrale aansturing. Zowel ambtelijke als bestuurlijke voorbereiding gebeurt (deels) gezamenlijk met ruimte voor lokale aanvullingen, waarbij één bepaalde gemeente per verbonden partij de leiding neemt.
4. Jaarlijks in november sturen deelnemers van de verbonden partij richtlijnen aan de verbonden partij waarop de beleidsmatige en financiële kaders gebaseerd dienen te worden. In de kaderbrief geeft de gemeenschappelijke regeling op hoofdlijnen de uitgangspunten voor de begroting aan. Voor NV's en BV's gelden uiteraard de bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek (BW).
5. De ontwerpbegroting wordt uiterlijk 15 april door de gemeenschappelijke regeling naar de deelnemers gestuurd. De zienswijzen van de deelnemers dienen uiterlijk 1 juli door de gemeenschappelijke regeling te zijn ontvangen.
6. Vierjaarlijks is de gemeenschappelijke regeling verplicht om een meerjarenbeleidsplan op te stellen. Het meerjarenbeleidsplan, dat bij aanvang van een nieuwe raadsperiode wordt opgesteld, is samen met de jaarrekening de basis om de resultaten van de gemeenschappelijke regelingen over een periode van vier jaar te evalueren.

Bij vaststelling van de nota Verbonden Partijen werd afgesproken deze na vier jaar te evalueren. De eerste stap van het opstellen van een evaluatieverslag is in 2021 afgerond. De tweede stap van het actualiseren van de nota Verbonden Partijen is gestart na de inwerkingtreding van de gewijzigde Wet op de gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Aangezien onder de nieuwe Wgr alle gemeenschappelijke regelingen binnen twee jaar aangepast moeten worden, is de nota een belangrijk instrument om de democratische sturing op de verbonden partijen te borgen en waar mogelijk te versterken. De belangrijkste wijzigingen van de wet zijn:

- > Actieve informatieplicht voor bestuur gemeenschappelijke regeling aan gemeenteraad;
- > Mogelijkheid tot het instellen van een regionale onderzoekscommissie (om het functioneren van de gemeenschappelijke regeling te onderzoeken);
- > Mogelijkheid tot het instellen van een regionale adviescommissie bestaande uit raadsleden (als klankbord zodat eerder in het besluitvormingsproces de stem van de deelnemers wordt gehoord);
- > In de aan te passen regelingen moeten afspraken worden vastgelegd over participatie, evaluatie en uittreding.

De werkingsduur van deze nota is verlengd in afwachting van een herijkte nota (raadsbesluit 20 mei 2021). In regionaal verband is gewerkt aan het opstellen van een nieuwe nota. Hierbij wordt rekening gehouden met de nieuwe Wgr en invulling gegeven aan de wens meer betrokkenheid te geven aan de raad op inhoud en cultuur. De nota heeft ook betrekking op samenwerkingen op basis van het burgerlijk wetboek (BW) alsmede op samenwerking buiten de WGR of het BW om. Deze nota zal medio 2024 ter besluitvorming worden aangeboden aan de raad.

Meer informatie hierover is te vinden op de website van de VNG en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.

Richtlijnen begrotingen 2024 gemeenschappelijke regelingen

Volgens spelregel 4 uit de hierboven genoemde nota geven de deelnemers van een verbonden partij richtlijnen mee aan een verbonden partij. Hierdoor kunnen de deelnemers sturen op de beleidsmatige en financiële kaders van een verbonden partij. Het opstellen van de richtlijnen gebeurt in overleg met de andere deelnemers van een verbonden partij, zodat het draagvlak voor de richtlijnen groot is. Bij voldoende draagvlak moet een verbonden partij de richtlijnen verwerken in de Kaderbrief, die als opmaat dient voor de begroting. De richtlijnen die we als gemeente meegeven aan onze verbonden partijen worden door de gemeenteraad vastgesteld. Separaat aan onze gemeentebegroting worden deze richtlijnen aan de gemeenteraad aangeboden, zodat de gemeenteraad deze in november kan behandelen.

Lijst verbonden partijen van de gemeente Roosendaal

De verbonden partijen van onze gemeente zijn, conform het nieuwe BBV, gesplitst in:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Vennootschappen en coöperaties
3. Stichtingen en verenigingen
4. Overige verbonden partijen

Op de volgende pagina's is een uitgebreide lijst opgenomen van alle verbonden partijen die onze gemeente heeft. Hieronder zijn de verbonden partijen alvast gegroepeerd volgens bovenstaande indeling.

Gemeenschappelijke regelingen	Vennootschappen en coöperaties
1. Veiligheidsregio Midden en West-Brabant	1. NV Monumentenfonds Brabant
2. Regio West-Brabant	2. NV Rewin West-Brabant
3. ICT West-Brabant West	3. Roosendaal Borchwerf II BV
4. Regionaal Bureau Leren West-Brabant	4. Borchwerf II BV
5. West-Brabants Archief	5. Borchwerf II CV
6. WVS-Groep	6. Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal BV
7. Werkplein Hart van West-Brabant	7. Parkeer Beheer Roosendaal BV
8. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	8. NV Saver
9. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GR OGZ) / GGD West-Brabant	9. NV Brabant Water
10. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord	10. NV Bank Nederlandse Gemeenten
11. Belastingssamenwerking West-Brabant	11. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
12. BENEGO	12. CSV Amsterdam BV
	13. Enexis Holding NV
	14. Binnenstad Roosendaal BV (voorheen Smart City Roosendaal BV)
Stichtingen en verenigingen	Overige verbonden partijen
1. Stichting Beheer Borchwerf II	N.v.t.

Toekomstige ontwikkelingen

De gemeenschappelijke regelingen worden aangepast van de nieuwe Wgr en deze aanpassingen zullen in 2024 ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Voor de jeugdzorg geven we de regionale governance verder vorm op basis van de uitkomsten en leidraad hervormingsagenda en mogelijkheden voor verbreding binnen het sociaal domein. Implementatie van een nieuwe governance wordt in 2024 niet verwacht, de bestaande structuur lijkt vooralsnog meest adequaat in de huidige omstandigheden.

Uitgebreide lijst van verbonden partijen van de gemeente Roosendaal

1. Gemeenschappelijke regelingen van de gemeente Roosendaal

1.	Veiligheidsregio Midden en West-Brabant (Tilburg)	
Programma: 1. Besturen & Samenwerken		
Opgericht per: 1 januari 2010		
Verwachte omvang Eigen Vermogen: > Per 01-01-2024: € 5.276.000 > Per 31-12-2024: € 4.912.000		
<u>Grootste risico's in 2024:</u> Het belangrijkste risico betreft de mogelijke aansprakelijkheidsstelling door omliggende bedrijven van Chemie Pack in Moerdijk in verband met de schade als gevolg van de brand op 5 januari 2011. Door de advocaat is in een brief aan de Gemeente Moerdijk en de Veiligheidsregio een bedrag genoemd van € 26 miljoen (exclusief rente en kosten). De Veiligheidsregio heeft geen algemene reserve die kan dienen om de risico's op te vangen. Daarnaast is een belangrijk risico de WNRA en Europese deeltijdrichtlijn. Het is nog onzeker of het huidige stelsel met vrijwillige brandweertieten, die alleen voor onkosten worden gecompenseerd kan blijven bestaan. Indien dit niet het geval is, kan dit tot hoge extra structurele lasten leiden.		

2.	Regio West-Brabant (Etten-Leur)	
Programma: 1. Besturen & Samenwerken		
Opgericht per: 1 januari 2011		
Verwachte omvang Eigen Vermogen: > Per 01-01-2024: € 713.000 > Per 31-12-2024: € 692.000		
<u>Grootste risico's in 2024:</u> In de begroting 2024 noemt de RWB een aantal risico's. De grootste risico's betreffen uitval van personele capaciteit (langdurig) en het verminderen van subsidiemogelijkheden. De RWB heeft geen reserves opgebouwd die kunnen dienen voor het opvangen van risico's.		

3.	ICT West-Brabant West (Moerdijk)	
Programma: 1. Besturen & Samenwerken		
Opgericht per: 1 augustus 2015		
Verwachte omvang Eigen Vermogen: > Per 01-01-2024: € 429.600 > Per 31-12-2024: € 0		
<u>Grootste risico's in 2024:</u> De grootste risico's hebben betrekking op het kunnen handhaven van het niveau van de dienstverlening en het kunnen werven van voldoende gekwalificeerd personeel. De risico's zijn niet gekwantificeerd en ICTWBW beschikt niet over reserves om zelf eventuele tegenvallers op te vangen. Dit is in lijn met de (regionale) nota Verbonden Partijen waarbij het weerstandsvermogen wordt aangehouden bij de deelnemers (en niet bij de GR).		

Portefeuillehouder: Burgemeester Van Midden (AB-lid)	Doelstelling: Zorg voor veiligheid: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweerbzorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.	Deelnemers: 24 gemeenten	Aantal fte's: 574,92 Aantal vrijwilligers: 1.288
---	---	------------------------------------	---

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 55.277.000 > Per 31-12-2024: € 59.803.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 5.383.947 2025: € 5.610.204 2026: € 5.827.563 2027: € 5.924.912
--	--	--

Portefeuillehouder: Burgemeester Van Midden (AB-lid)	Doelstelling: Versterking van de regio op de gebieden economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling en wonen. Daarnaast is de RWB een strategische gesprekspartner voor o.a. de provincie, de nationale overheid en Europa.	Deelnemers: 16 gemeenten	Aantal fte's: 6 (Bedrijfsvoering RWB) 14,7 (Strategische agenda) 31 (Uitvoerings- gerichte taken)
--	--	------------------------------------	---

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2023: € 6.386.000 > Per 31-12-2023: € 6.386.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 2.517.450 2025: € 2.550.601 2026: € 2.626.554 2027: € 2.701.377
--	--	--

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star (Lid Bestuur)	Doelstelling: Het realiseren van een bedrijfszekere en veilige ICT-infrastructuur, zodat gemeenten zich kunnen blijven ontwikkelen richting een efficiëntere en digitale overheid.	Deelnemers: 4 gemeenten (Roosendaal, Etten-Leur, Moerdijk, Tholen) en het Werkplein	Aantal fte's: 31,74
--	--	---	-------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 6.891.639 > Per 31-12-2024: € 5.850.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 2.560.301 2025: € 2.656.484 2026: € 2.648.249 2027: € 2.546.574
--	--	--

4. Regionaal Bureau Leren (Breda)**Programma:**

2. Leren & Ontwikkelen

Opgericht per:

1 augustus 2012

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

- > Per 01-01-2024: € 0
- > Per 31-12-2024: € 0

Grootste risico's in 2024: Er zijn momenteel geen specifieke risico's in beeld.

5. West-Brabants Archief (Bergen op Zoom)**Programma:**

2. Leren & Ontwikkelen

Opgericht per:

1 juli 2016

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

- > Per 01-01-2024: € 154.810
- > Per 31-12-2024: € 154.810

Grootste risico's in 2024: geen.

6. WVS-Groep (Roosendaal)**Programma:**

3. Werken & Ondernemen

Opgericht per:

1974

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

- > Per 01-01-2024: € 3.850.000
- > Per 31-12-2024: € 3.600.000

Grootste risico's in 2024:

- > De rijksbijdrage voor de Wsw laat zich moeilijk voorspellen. Hierdoor kunnen grote fluctuaties ontstaan in het resultaat van de WVS.
- > De uitstroom van SW-ers wordt niet meer gecompenseerd door nieuwe instroom. Hierdoor komt de uitvoering van opdrachten en daarmee ook de toegevoegde waarde onder druk te staan.
- > Het achterblijven van het aantal afgenomen leerwerktrajecten door het Werkplein en de ISD Brabantse Wal, waardoor WVS een deel van de opbrengsten niet kan realiseren. In de keten is dit effect echter neutraal, omdat bij het Werkplein en de ISD dan ook geen kosten gemaakt worden.

Portefeuillehouder: Wethouder Koenraad (lid bestuur)	Doelstelling: Een effectieve en efficiënte leerplichtadministratie waardoor schooluitval en verzuim worden voorkomen.	Deelnemers: 16 gemeenten	Aantal fte's: 19,41
--	---	------------------------------------	-------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 723.301 > Per 31-12-2024: € 723.301	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 52.550 2025: € 54.425 2026: € 56.252 2027: € 58.138
--	--	--

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: Het WBA draagt bij aan een efficiënte en effectieve borging van digitale informatie voor de bedrijfsvoering, verantwoording en controleerbaarheid nu en voor erfgoed in de toekomst. Het WBA faciliteert de gemeenten in het maken van een omslag naar digitale archivering en informatievoorziening.	Deelnemers: 9 gemeenten	Aantal fte's: 23
--	---	-----------------------------------	----------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 465.457 > Per 31-12-2024: € 453.148	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 686.918 2025: € 707.779 2026: € 739.093 2027: € 757.792
--	--	--

Portefeuillehouder: Wethouder Van Ginderen	Doelstelling: Integrale uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), alsmede activiteiten t.b.v. arbeidsintegratie en aangepaste arbeid aan personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan.	Deelnemers: 9 gemeenten	Aantal fte's: 45,0
--	--	-----------------------------------	------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 21.673.000 > Per 31-12-2024: € 21.218.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 2.394.975 2025: € 2.300.807 2026: € 2.308.845 2027: € 2.296.500
--	--	--

7. Werkplein Hart van West-Brabant (Etten-Leur)**Programma:**

3. Werken & Ondernemen

Opgericht per:

1 januari 2015

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2024: € 0

> Per 31-12-2024: € 0

Grootste risico's in 2024: De ontwikkeling van het klantenbestand van het Werkplein wordt als grootste risico beschouwd. Indien het klantenbestand toeneemt, neemt ook de bijdrage aan het Werkplein toe. Het is altijd onzeker in hoeverre het BUIG-budget voldoende zal zijn om deze hogere kosten op te vangen. Door het instellen van een egalisatiereserve vangt de gemeente Roosendaal dit risico op.

8. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (Tilburg)**Programma:**

4. Wonen & Verblijven

Opgericht per:

1 januari 2013

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2024: € 2.829.000

> Per 31-12-2024: € 3.148.000

Grootste risico's in 2024: Per 1 januari 2024 zal de Omgevingswet van kracht zijn. Dit heeft grote gevolgen voor de werkwijze van de Omgevingsdienst. Inzicht in de gevolgen is nog niet mogelijk, wel rekening houden met kostenstijging in 2024. Andere risico's betreffen de krapte op de arbeidsmarkt en het hoge ziekteverzuim.

9. GGD West-Brabant (Breda)**Programma:**

5. Zorgen & Stimuleren

Opgericht per:

1 januari 2000

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2024: € 6.183.000

> Per 31-12-2024: € 6.106.000

Risico's in 2024:

Gezien de recente ervaring is een voornaam risico de informatiebeveiliging. Hiervoor worden maatregelen getroffen, tot die tijd is het een risico.

Portefeuillehouder: Wethouder Van Ginderen (AB- en DB lid)	Doelstelling: Zoveel mogelijk inwoners van de deelnemende gemeenten naar vermogen te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt, of - indien dit niet haalbaar is - in de maatschappij.	Deelnemers: 6 gemeenten	Aantal fte's: 192,4
--	--	-----------------------------------	-------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 10.784.079 > Per 31-12-2024: € 7.744.943	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal in de uitvoeringskosten 2024: € 8.011.426 2025: € 8.358.670 2026: € 8.692.824 2027: € 9.038.622
---	--	---

Portefeuillehouder: Wethouder Koenraad	Doelstelling: De OMWB werkt aan een leefbare en duurzame regio en maakt omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu. Bovendien controleert de OMWB of bedrijven zich aan de regels houden.	Deelnemers: 25 gemeenten + provincie Noord-Brabant	Aantal fte's: 312
--	--	--	-----------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 3.004.000 > Per 31-12-2024: € 5.386.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 1.486.975 2025: € 1.542.885 2026: € 1.596.886 2027: € 1.652.778
--	--	--

Portefeuillehouder: Wethouder Van Ginderen (AB lid)	Doelstelling: De GGD verzorgt de openbare gezondheidszorg en heeft als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van alle inwoners van West-Brabant. Daarbij heeft de GGD extra aandacht voor kwetsbare mensen in onze samenleving.	Deelnemers: 16 gemeenten	Aantal fte's: 304,5
---	--	------------------------------------	-------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 10.500.000 > Per 31-12-2024: € 10.500.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 1.990.130 2025: € 2.061.974 2026: € 2.136.411 2027: € 2.213.535
--	--	--

10. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord**Programma:**

5. Zorgen & Stimuleren

Opgericht per:

31 oktober 2005

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2024: € 14.369.000

> Per 31-12-2024: € 14.369.000

Grootste risico's in 2024: Het weerstandsvermogen is voldoende om de in de beleidsbegroting genoemde risico's op te vangen.

11. Belasting samenwerking West-Brabant**Programma:**

6. Betalen & Financieren

Opgericht per:

1 januari 2012

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2024: € 0

> Per 31-12-2024: € 0

Grootste risico's in 2024: Het belangrijkste risico is het aantal bezwaren dat door No Cure No Pay-bureaus wordt ingediend.

Dit zorgt voor hoge proces- en griffiekosten.

Daarnaast is het vanwege de nasleep van de coronacrisis en de huidige inflatiecijfers onzeker of de geraamde belastinginkomsten ook daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden. Het is niet ondenkbaar dat bedrijven failliet zullen gaan en/of niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Ook voor particulieren kan dit gelden; het geraamde bedrag aan kwijtscheldingen kan te laag zijn ingeschat.

12. BENEGO**Programma:**

1. Besturen & Samenwerken

Opgericht per:

1968

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2024: niet beschikbaar

> Per 31-12-2024: niet beschikbaar

Grootste risico's in 2024: Er zijn momenteel geen risico's in beeld

Portefeuillehouder: Wethouder Van Ginderen	Doelstelling: De RAV verzorgt zowel acute zorgverlening als besteld ambulancevervoer	Deelnemers: 40 gemeenten	Aantal fte's: 660,3
--	--	------------------------------------	-------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 28.702.000 > Per 31-12-2024: € 33.917.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: Van de deelnemers wordt geen bijdrage gevraagd.
--	--	---

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: De BWB is verantwoordelijk voor de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en verschillende gemeentelijke belastingen. Daarnaast geeft de BWB uitvoering aan de wet WOZ.	Deelnemers: 11 gemeenten + waterschap Brabantse Delta	Aantal fte's: 135,5
--	--	---	-------------------------------

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: € 6.156.000 > Per 31-12-2024: € 6.006.000	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 1.993.000 2025: € 2.074.000 2026: € 2.158.000 2027: € 2.245.000
--	--	--

Portefeuillehouder: Burgemeester Van Midden (AB lid)	Doelstelling: Bevordering grensoverschrijdende samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten	Deelnemers: 25 grensgemeenten in de provincies Antwerpen en Noord-Brabant	Aantal fte's: Niet beschikbaar
--	---	---	--

Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2024: niet beschikbaar > Per 31-12-2024: niet beschikbaar	Verwachte financieel resultaat 2024: € 0	Bijdrage gemeente Roosendaal: 2024: € 3.000
--	--	---

2. Vennootschappen en coöperaties

1. NV Monumentenbeheer Brabant

Programma:

2. Leren & Ontwikkelen

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 772.636

> Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: Exploitatieresultaat is afhankelijk van grote huurders.

2. NV REWIN West-Brabant

Programma:

3. Werken & Ondernemen

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2021: € 1.430.771

> Per 31-12-2021: € 1.548.133

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2021

Grootste risico's in 2024: Voor de grootste projectrisico's heeft NV Rewin een voorziening opgebouwd.

3. Roosendaal Borchwerf II BV

Programma:

3. Werken & Ondernemen

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 2.916.928

> Per 31-12-2022: € 3.755.883

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: Zie Borchwerf II CV.

Portefeuillehouder: Wethouder Van Gestel (Aandeelhouder)	Doelstelling: NV Monumenten Beheer Brabant houdt zich bezig met het verwerven, restaureren, herbestemmen en beheren van monumenten zodat het cultureel erfgoed in Brabant niet verloren gaat. Voor alle aangekochte monumenten wordt een rendabele herbestemming gezocht die past bij het monument en de omgeving en die bijdraagt aan het behoud en versterking van de kwaliteit en belevingswaarde van het historische stads- of dorpsbeeld. De gemeente Roosendaal heeft de voormalige kerk St. Jan op de Markt ingebracht bij Monumentenbeheer.	Aandeelhouders: > Provincie Noord-Brabant > Gemeente Roosendaal > Gemeente Meierijstad > Gemeente Tilburg > CZ Groep
---	---	--

Verwachte omvang Vreemd Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 8.603.313

> Per 31-12-2022: € 8.749.543

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Verwachte financieel resultaat 2024:

nihil

Bijdrage gemeente Roosendaal 2024:

N.v.t.

--	--	--

Portefeuillehouder: Wethouder Vermeulen	Doelstelling: Het versterken van de sociaal-economische structuur en het bevorderen van de werkgelegenheid in West-Brabant.	Aandeelhouders: De 16 deelnemende gemeenten aan de GR RWB vormen de aandeelhouders van NV Rewin. De gemeente Roosendaal heeft een belang van 9% in NV Rewin.
---	---	---

Verwachte omvang Vreemd Vermogen:

> Per 01-01-2021: € 1.157.976

> Per 31-12-2021: € 1.178.230

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2021

Verwachte financieel resultaat 2024:

€ 0

Bijdrage gemeente Roosendaal 2024:

€ 287.529

(Rewin is onderdeel van de RWB; de gemeentelijke bijdrage is daarom ook meegenomen in de bijdrage aan de RWB)

--	--	--

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: Financiering van Borchwerf II. Deze BV is een stille vennoot in Borchwerf II CV.	Aandeelhouder: Gemeente Roosendaal (100% van de aandelen)
--	--	---

Omvang Vreemd Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 1.082

> Per 31-12-2022: € 12

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Verwachte financieel resultaat 2024:

Niet bekend.

Bijdrage gemeente Roosendaal 2024:

N.v.t.

--	--	--

4. Borchwerf II BV**Programma:**

3. Werken & Ondernemen

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 119.017

> Per 31-12-2022: € 144.008

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: Zie Borchwerf II CV.**5. Borchwerf II CV****Programma:**

3. Werken & Ondernemen

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 5.784.246

> Per 31-12-2022: € 1.951.912

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: De risico's zijn gering. Alle percelen zijn verkocht. Er loopt nog een bezwaarprocedure over het laatst verkochte perceel (de hotellocatie).**6. Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal BV****Programma:**

4. Wonen & Verblijven

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 1.102.080

> Per 31-12-2022: € 739.139

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022

Grootste risico's in 2024: De gemeente Roosendaal heeft een gemeentegarantie verstrekt van € 750.000 ten behoeve van een lening van DER BV bij de BNG. Om het risico voor de gemeente te beperken moet DER BV jaarlijks een risicopremie betalen voor de garantstelling van 2% van de uitstaande lening. Daarnaast is de exploitatie in de toekomst sterk afhankelijk van het bouwtempo in Stadsoevers.**7. Parkeer Beheer Roosendaal BV****Programma:**

4. Wonen & Verblijven

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2021: € 446.539

> Per 31-12-2021: € - 32.296

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2021.

Grootste risico's in 2024: Toename van de kosten die mogelijk niet te dekken zijn uit de opbrengsten.

Portefeuillehouder: Wethouder Vermeulen	Doelstelling: De exploitatie van Borchwerf II: in deze BV vindt de daadwerkelijke realisatie van het bedrijventerrein plaats. Beherend vennoot van Borchwerf II CV.	Aandeelhouders: > Gemeente Roosendaal (25%) > Gemeente Halderberge (25%) > Heijmans Infrastructuur Ontwikkeling BV (50%)
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 1.284.554 > Per 31-12-2022: € 304.444 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de -jaarrekening 2022.	Verwacht resultaat 2024: Niet bekend.	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: Sturend en controlerend orgaan op de exploitatiemaatschappij (zijnde Borchwerf II BV). Financier van Borchwerf II BV.	Aandeelhouders: > Roosendaal Borchwerf II BV (24%) > Halderberge Borchwerf II BV (24%) > Heijmans Infrastructuur BV (48%) > Borchwerf II BV (4%)
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 346.214 > Per 31-12-2022: € 52.654 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend.	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: De aanleg en exploitatie van het warmtenet in Stadsoevers.	Aandeelhouders: Gemeente Roosendaal (100%)
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 1.571.715 > Per 31-12-2022: € 2.247.867 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022	Verwachte financieel resultaat 2024: 0	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.

Portefeuillehouder: Wethouder Vermeulen	Doelstelling: De uitvoering van het parkeerbeleid en de exploitatie van parkeergarages en vrachtwagenparking.	Aandeelhouder: Gemeente Roosendaal (100%)
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 14,8 miljoen > Per 31-12-2022: € 14,1 miljoen Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2021.	Verwachte financieel resultaat 2024: Nihil	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: € 1.859.000

8. NV SAVER**Programma:**

4. Wonen & Verblijven

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 25,6 miljoen

> Per 31-12-2022: € 25,4 miljoen

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022

Grootste risico's in 2024: De belangrijkste risico's voor Saver hebben betrekking op de krapte op de arbeidsmarkt, levertijden materieel en prijsontwikkelingen inkoop.

9. NV Brabant Water**Programma:**

6. Betalen & Financieren

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 685 miljoen

> Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: Brabant Water heeft een aantal strategische risico's (bijv. verontreiniging van de drinkwaterbron), operationele risico's (bijv. betrouwbaarheid van de waterleidingen), financiële verslaggevingsrisico's en compliance risico's benoemd. Voor alle risico's zijn beheersmaatregelen getroffen. Het weerstandsvermogen van Brabant NV is ruim voldoende.

10. NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**Programma:**

6. Betalen & Financieren

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 5.062 miljoen

> Per 31-12-2022: € 4.615 miljoen

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: De bank beschikt over een uitgebreid risicomodel, waarmee alle risico's goed in beeld zijn en binnen de (wettelijke) normen blijven. Ook de beheersmaatregelen zijn op orde.

	Portefeuillehouder: Wethouder Koenraad	Doelstelling: Het inzamelen, bewerken en verwerken van afval en het reinigen van de openbare ruimte.	Aandeelhouders per 1-1-2024: > Gemeente Roosendaal 2.400 gewone en 2.400 cum. pref. aandelen > Gemeente Bergen op Zoom 2.040 gewone en 2.040 cum. pref. aandelen > Gemeente Halderberge 900 gewone en 900 cum. pref. aandelen > Gemeente Woensdrecht 660 gewone en 660 cum. pref. aandelen > Gemeente Rucphen 1.200 gewone aandelen > Gemeente Zundert 1.150 gewone aandelen
	Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 12,4 miljoen > Per 31-12-2022: € 13,6 miljoen Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend.	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: € 8.300.000

	Portefeuillehouder: Wethouder Koenraad	Doelstelling: Drinkwatervoorziening in Noord-Brabant.	Aandeelhouders: > Provincie Noord-Brabant (31,6%) > 60 gemeenten (68,4%), waaronder Roosendaal (4,06%)
	Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 534 miljoen > Per 31-12-2022: € 576 miljoen Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend.	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: n.v.t.

	Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: BNG Bank is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het doel daarbij is om duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	Aandeelhouders: > Staat der Nederlanden (50%) > Provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap (50%), waaronder de gemeente Roosendaal (1%)
	Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 143.995 miljoen > Per 31-12-2022: € 107.459 miljoen Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend.	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: n.v.t.

11. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV**Programma:**

6. Betalen & Financieren

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 1.535.187

> Per 31-12-2022: € 1.480.014

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de voorlopige jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaal € 1.535.187).

12. CSV Amsterdam BV**Programma:**

6. Betalen & Financieren

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 312.379

> Per 31-12-2022: € 210.079

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de voorlopige jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: et risico en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaal € 20.000).

13. Enexis Holding NV (vh Essent NV)**Programma:**

6. Betalen & Financieren

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 4.241 miljoen

> Per 31-12-2022: € 5.441 miljoen

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022

Grootste risico's in 2024: Omdat de gemeente Roosendaal maar een klein belang heeft in Enexis, zijn de financiële risico's zeer gering.

Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in NV Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V., tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50%-belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV. In 2011 is, na een bemiddelingstraject, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. Het voornemen is om in 2022 te liquideren.	Aandeelhouders: Alle gemeenten en provincies die hun aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent hebben verkocht aan energiebedrijf RWE. De gemeente Roosendaal heeft een belang van 0,0157% in Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV.
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 6.925 > Per 31-12-2022: € 9.914 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de voorlopige jaarrekening 2022.	Verwachte financieel resultaat 2024: -/- € 75.000	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.
Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: Namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de Wet Onafhankelijk Netbeheer.	Aandeelhouders: Alle gemeenten en provincies die hun aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent hebben verkocht aan energiebedrijf RWE. De gemeente Roosendaal heeft een belang van 0,0157% in CSV Amsterdam BV.
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 22.664 > Per 31-12-2022: € 13.351 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de voorlopige jaarrekening 2022.	Verwachte financieel resultaat 2024: -/- € 100.000	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.
Portefeuillehouder: Wethouder Van der Star	Doelstelling: Enexis is verantwoordelijk voor het transport en de distributie van energie en het in stand houden van de netwerken daarvoor.	Aandeelhouders: De gemeente Roosendaal heeft een belang van 0,0157% in Enexis Holding NV.
Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 5.154 miljoen > Per 31-12-2022: € 4.907 miljoen Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.

14. Binnenstad Roosendaal BV**Programma:**

3. Werk & Ondernemen

Omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 27.898

> Per 31-12-2022: € 42.856

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022

Grootste risico's in 2024: N.v.t.**3. Stichtingen en verenigingen****1. Stichting Beheer Borchwerf II****Programma:**

3. Werken & Ondernemen

Verwachte omvang Eigen Vermogen:

> Per 01-01-2022: € 802.170

> Per 31-12-2022: € 829.448

Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.

Grootste risico's in 2024: N.v.t.

	Portefeuillehouder: Wethouder Vermeulen (commissaris) Wethouder Van der Star (aandeelhouder)	Doelstelling: Het gezamenlijk ontplooiën van activiteiten, waarbij technologie in brede zin wordt ingezet om de (binnen) stad Roosendaal te versterken en aantrekkelijker te maken voor consumenten, bewoners, ondernemers en commercieel vastgoed eigenaren.	Aandeelhouders: Gemeente Roosendaal
	Omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2022: € 360.874 > Per 31-12-2022: € 115.655 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de voorlopige jaarrekening 2022	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: N.v.t.

	Portefeuillehouder: Wethouder Van Gestel	Doelstelling: Beheer Borchwerf II.	Aandeelhouders: > • Gemeente Roosendaal (25%) • Gemeente Halderberge (25%) • Ondernemers Borchwerf II (50%)
	Verwachte omvang Vreemd Vermogen: > Per 01-01-2019: € 145.326 > Per 31-12-2019: € 195.899 Bovenstaande bedragen betreffen de stand van de jaarrekening 2022.	Verwachte financieel resultaat 2024: Niet bekend	Bijdrage gemeente Roosendaal 2024: Geen gegevens beschikbaar

Paragraaf 6. Grondbeleid

Visie en beleid

Grondbeleid is gericht op het reguleren van de grondmarkt, op de handel, exploitatie en ontwikkeling van percelen of grondkavels door gemeenten, projectontwikkelaars, bedrijven en/of particulieren. Het grondbeleid van de gemeente Roosendaal is vastgelegd in de nota Grondbeleid 'Investeren in ruimte', daterend uit 2012. In 2023 zal de nota worden herzien en worden aangepast op de gestelde ambities vanuit het collegeprogramma.

De wijze van grondbeleid van de gemeente Roosendaal wordt situationeel bepaald. Afhankelijk van de locatie, situatie en het doel wordt bepaald welke rol de gemeente hanteert.

Bedrijventerreinen

De grootste ontwikkellocatie is het bedrijventerrein Majoppeveld. De gemeente heeft hier gronden verworven, waarvan een gedeelte nog moet worden afgezet. Hier is ingezet op een actieve aanpak; de grondportefeuille van de gemeente is daardoor groot, maar door de hoge vraag naar bedrijventerreinen is sinds de vorige begroting de portefeuille met beschikbare gronden gehalveerd van € 20 miljoen naar circa € 10 miljoen.

De Hoogt

Er worden voorbereidingen getroffen voor de fase II van het uitleggebied De Hoogt in Wouw. Tegen het vastgestelde wijzigingsplan voor dit gebied is bezwaar gemaakt, waardoor de realisatie vertraging oploopt. De verkaveling van het gebied is bekend. Ook wordt een deel van de kavels mogelijk ontwikkeld door een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) vanwege een tekort aan starterswoningen.

Gebrande Hoef

Voor de locatie Gebrande Hoef in Moerstraten staat een derde fase gepland. In 2010 is besloten om Gebrande Hoef III gelet op de toenmalige crisis niet in ontwikkeling te nemen. Dit deel maakte oorspronkelijk wel deel uit van het beeldkwaliteitsplan en de eerste contouren van het bestemmingsplan. Omdat alle kavels nu verkocht zijn, is er ruimte om de komende jaren nog grond uit te geven. Momenteel worden er planvoorbereidingen getroffen om deze fase van de ontwikkeling te realiseren. Onduidelijk is nog wanneer de grond in de grond zal verkoop gaan.

Stadsoevers en Vlietpark

Stadsoevers wordt gefaseerd ontwikkeld. Ook hier heeft de gemeente de ontwikkeling overgenomen van projectontwikkelaars. De locatie kent verschillende eigenaren. De gesprekken om tot verwerving te komen, zijn in 2022 met een adviseur opgepakt. Eind 2022 is de bouw van het Beekkwartier aangevangen, die naar verwachting eind 2024 opgeleverd worden. Voor de tweede fase van het Beekkwartier zijn de verkopen gestart, alsook voor de woningen in het Vlietkwartier. Tevens is er interesse vanuit Alwel voor Stadsoevers om woningen te bouwen.

Voor het Vlietpark wordt gewerkt aan een definitief bestemmingsplan, wat aansluit bij het gebied in combinatie met de gestelde ambities in het collegeprogramma. De gemeente is met Alwel de haalbaarheid aan het onderzoeken om woonblokken binnen het gebied te realiseren.

Woonbeleid en Woonagenda

In de Woonagenda zijn drie speerpunten benoemd, die vervolgens zijn vertaald in de woningbouwprogrammering en in de prestatieafspraken van het woonconvenant (woningcorporaties), namelijk differentiatie, doorstroming en verduurzaming van het woonaanbod. Met name een dubbele vergrijzing, de toename van kleine 1-2 persoonshuishoudens, de leefbaarheid en veiligheid in buurten en buurten en de duurzaamheidsopgaven zijn de onderwerpen die bij nieuwbouwprojecten en aanpassing van bestaande woonvoorraad een belangrijke rol spelen. Niet alleen op nationaal en provinciaal niveau wordt nadrukkelijk ingespeeld op dit soort ontwikkelingen, ook op regionaal wordt specifiek aan deze ontwikkelingen aandacht gegeven. Zo worden in de subregio West-Brabant-West jaarlijks de gemeentelijke woningbouwprogramma's kwantitatief met elkaar afgestemd. Daarnaast worden er op actuele thema's afspraken gemaakt over de kwalitatieve vertaling van deze woningbouwprogramma's.

Programmabegroting 2023

Op basis van jaarlijks geactualiseerde begrotingscijfers wordt berekend welk toekomstig resultaat nog gerealiseerd kan worden. Voor de actualisatie wordt gebruik gemaakt van het meest realistische scenario. In de begroting 2024 en verder zijn de cijfers en resultaten verwerkt van de grondex-ploita-ties die voor de jaarrekening 2022 zijn geactualiseerd en vastgesteld. Dit levert de volgende Meerjaren Prognose Grondexploitaties op:

Project	Netto contante waarde Begroting 2023	Eindwaarde Begroting 2023	Netto contante waarde Begroting 2024	Eindwaarde Begroting 2024	Netto contante waarde Jaarrekening 2022	Eindwaarde Jaarrekening 2022
Majoppeveld	5.042	6.146	3.156	3.771	3.156	3.771
Bedrijventerreinen	5.042	6.146	3.156	3.771	3.156	3.771
Groot Mariadal	255	288	301	332	301	332
Stadsoevers	-2.401	-2.704	-2.865	-3.163	-2.865	-3.163
't Zand	497	507	-1	-1	-1	-1
Gebrande Hoef	-122	-148	-174	-208	-174	-208
Dunantstraat	-	-	4	5	-	-
Wonen	-1.771	-2.057	-2.735	-3.035	-2.739	-3.040
De Hoogt, Wouw	3	4	414	448	414	448
Vlietpark	2.401	2.704	-214	-250	-214	-250
Diverse	2.404	2.708	200	198	200	198
Totaal	5.675	6.797	621	934	617	929

Voorlopige winstnemingen

De voorlopige winstneming is gebaseerd op eindwaarde en conform het gemeentelijk beleid en de regelgeving in het BBV is de voorlopig bepaalde winst opgenomen in de bestemmingsreserve Grondexploitatie. In 2023 zal de winst van de grondexploitatie van 't Zand voor rond € 0,9 miljoen vrijvallen. Verder wordt voor de Hoogt een winst voorzien in 2024 (€0,4 miljoen). De grondexploitatie van de bedrijventerreinen op Majoppeveld loopt tot 2031 of zoveel te eerder als alle gronden zijn verkocht. De overige grondexploitaties zijn verlieslatend.

Paragraaf 7. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering betreft de manier waarop we onze mensen, middelen en processen inzetten om het mogelijk te maken onze maatschappelijke doelen te realiseren. Vanuit onze Routekaart organisatieontwikkeling en ambitie Bedrijfsvoering zijn we continu alert naar verbetermogelijkheden om zo optimaal mogelijk in te spelen op de ontwikkelingen in de wereld om ons heen.

Visie en Kernwaarden

In 2023 hebben we onze visie aangescherpt naar:

Om de beste resultaten te halen voor Roosendaal werken we samen en zetten de leefwereld van inwoners centraal. We leren hierbij elke dag en bouwen vol ambitie aan een toekomstbestendig Roosendaal. Wij weten daarbij allemaal aan welke opgaven ons werk bijdraagt en dat motiveert. Wij geloven bovendien dat je meer werkplezier ervaart en tot betere resultaten komt als je zélf verantwoordelijkheid wilt en kunt nemen voor je eigen werk.

Nu sluit de visie nog beter aan bij het uitgangspunt dat we werken vanuit de leefwereld van onze inwoners. Dat past ook bij het ambitieakkoord.

Onze kernwaarden resultaatgericht, samen en de ander centraal blijven in 2024 ongewijzigd. We houden aandacht voor deze kernwaarden door bijvoorbeeld te investeren in leren en ontwikkelen. Door onze manier van werken te toetsen aan deze kernwaarden sluiten we optimaal aan bij de behoefte van het bestuur en onze inwoners.

Vier doelen voor ontwikkeling:

In de routekaart organisatieontwikkeling hebben we 4 doelen vastgesteld waar we van 2023 t/m 2025 aan gaan werken, om de organisatie nog verder te ontwikkelen en aan te blijven sluiten bij wat de maatschappij van ons vraagt:

1. Meer aandacht voor mensen
2. Samen (bij)sturen en prioriteiten stellen
3. Groeien naar een lerende organisatie
4. De juiste mensen aan boord houden en krijgen

In 2024 pakken we een aantal acties op die bijdragen aan het realiseren van deze doelen. Hieronder noemen we enkele hoofdlijnen: We voeren vanaf begin 2024 een nieuwe versie van een gesprekkencyclus in. Doel van de gesprekkencyclus is vooral dat iedereen bewust stil staat bij zijn of haar ontwikkeling. We maken in 2024 een nieuwe strategische personeelsplanning met een werkwijze die we periodiek kunnen herhalen, zodat we meer zicht hebben op ontwikkelpotentieel van de gehele organisatie in combinatie met ontwikkelingen die op ons afkomen (zoals wetgeving, grote projecten en maatschappelijke trends). Daarnaast verstevigen we onze sturing door meer inzicht te creëren in wie waaraan werkt, waar verbindingen liggen en waar mogelijk prioritering nodig is. In 2023 is hiermee al een start gemaakt, in 2024 zetten we deze werkwijze voort.

CAO

De inzet van de nieuwe CAO per 2024 focust zich op drie pijlers: arbeidsmarkt, vitaliteit en voortzetting modernisering arbeidsvoorwaarden. Daarbij wordt ingezet op versoepeling 40-urige werkweek, aanpassingen op het gebied van de na-wettelijke werkloosheidsuitkeringen en verplicht beleid op het gebied van werkdruk en strategische personeelsplanning.

Privacy en informatiebeveiliging

Privacy en informatiebeveiliging zijn van groot belang, omdat inwoners en partners erop moeten kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met hun gegevens. We hebben de wettelijke en maatschappelijke plicht om uiterst zorgvuldig om te gaan met privacygevoelige gegevens van onze inwoners en deze goed te beveiligen. Daarom is in 2024 ook aandacht voor privacy en informatiebeveiliging in de applicaties, processen en procedures. Door trainingen, workshops en e-learning blijven we investeren in het verhogen van het bewustzijnsniveau van onze medewerkers. Met technische maatregelen zorgen we voor een veilige ICT-infrastructuur. We voldoen aan wet- en regelgeving en geldende normenkaders zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Wet Politiegegevens (Wpg) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Rechtmatigheid

Met ingang van het boekjaar 2023 legt het college via de jaarrekening verantwoording af over rechtmatigheid. In voorbereiding hierop zijn we in het vierde kwartaal van 2022 in gesprek gegaan met het college en de Auditcommissie om tot een opdracht van de gemeenteraad aan het college te komen inclusief de bij de uitvoering te hanteren controletoleranties bij fouten en onzekerheden in de controle. Deze opdracht is vastgelegd in een controleprotocol Rechtmatigheid dat in april 2023 door de raad is vastgesteld.

Het college is vervolgens met deze opdracht aan de slag gegaan. In het interne controleplan 2023 is uitgewerkt welke werkzaamheden zijn gepland zodat het college zich kan verantwoorden over de rechtmatigheid. Dit plan is in april door het college vastgesteld. De werkzaamheden vinden gedurende het jaar plaats en het college wordt periodiek op de hoogte gebracht.

Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zijn ook de controleverordening, de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid en de verordening op de audit commissie aangepast. In deze verordeningen is nu de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Paragraaf 8. Subsidieverstrekingen

In 2024 subsidiëren we activiteiten die een aantoonbare bijdrage leveren aan het realiseren van gewenste gemeentelijke beleidsdoelen en maatschappelijke effecten. We verstrekken subsidies op basis van de Algemene subsidieverordening (ASV) Roosendaal.

De gemeente kan ervoor kiezen het beleid zelf uit te voeren, samen te werken in de regio, activiteiten te subsidiëren of de uitvoering in te kopen. Het is belangrijk een bewuste afweging te maken tussen de verschillende mogelijkheden.

Subsidiebeleid en subsidieregelingen 2024

In 2019 is het subsidiebeleid 'Open en transparant subsidiëren' vastgesteld. Ook in 2024 geven we uitvoering aan de algemene subsidieverordening en aan het nieuwe subsidiebeleid 'Open en transparant subsidiëren' met vernieuwde subsidieregels. Dat betekent dat regelingen voor meerjaren zijn uitgezet, waarvan een aantal met een open tenderregeling. Deze subsidies worden beoordeeld door een vooraf ingestelde onafhankelijke adviescommissie subsidies.

Nieuwe werkwijze één-op-één subsidies

In het subsidiebeleid zijn enkele uitzonderingen bekend, waar de subsidie is voorbehouden aan één vastgestelde organisatie. Voorheen werd voor deze subsidies een aparte één-op-één subsidieregeling vastgesteld. Vanaf 2024 worden deze subsidies aan vastgestelde organisaties opgenomen in het nieuwe 'Subsidieprogramma vastgestelde organisaties' en als begrotingssubsidie verstrekt.

Een aantal van huidige één-op-één subsidieregelingen hebben een looptijd tot en met 2023 en worden vanaf 2024 opgenomen in het Subsidieprogramma vastgestelde organisaties. Alle subsidies die door één organisatie aangevraagd en aan één organisatie kunnen worden toegekend, worden op termijn opgenomen in het Subsidieprogramma vastgestelde organisaties. Op deze wijze worden de nog lopende één-op-één subsidieregelingen uitgefaseerd, tot er geen lopende één-op-één subsidieregelingen meer zijn.

Vastgestelde organisaties en activiteiten voor de periode 2024 tot en met 2027

Vanaf 2024 zijn de volgende organisaties opgenomen in het Subsidieprogramma vastgestelde organisaties en één op één gesubsidieerd als begrotingssubsidie:

Organisatie	Activiteit(en)	Thema in programma-begroting	Subsidie 2024 incl. indexering 5,2%)
Bibliotheek West-Brabant	Bibliotheekwerk incl. Nieuwe Media	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	€ 1.576.244,12
Stichting Cultuur Verbindt Roosendaal	Cultuurnetwerk	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	€ 499.709,07
Stichting Cultuurhuis Bovendonk	Beheer Cultuurhuis Bovendonk	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	€ 115.268,69
Stichting Openluchttheater Nispen	Openluchttheater Nispen	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	€ 12.913,83
Stichting Erfgoedcentrum Tongerlohuys	ErfgoedCentrum Tongerlohuys	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	€ 531.419,16
Stichting Schouwburg de Kring	Podiumkunsten	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	€ 1.810.413,73
Stichting Energietransitie Roosendaal	Versnellen energietransitie	Programma 4 – Wonen en verblijven	€ 35.000,00 (indexering n.v.t.)
Stichting WijZijn Traverse Groep	Voorleesexpress	Programma 5 - Jeugd en Jeugdzorg	€ 48.387,88

Lopende één-op-één subsidieregelingen

Het Subsidieprogramma vastgestelde organisaties wordt jaarlijks geactualiseerd. Alle subsidies die door één organisatie aangevraagd en aan één organisatie kunnen worden toegekend, worden op termijn opgenomen in het Subsidieprogramma vastgestelde organisaties als begrotingssubsidie.

Ook subsidies aan vastgestelde organisaties waarvan de bestaande één-op-één subsidieregeling afloopt worden toegevoegd aan het Subsidieprogramma. Op deze wijze worden de nog lopende één-op-één subsidieregelingen uitgefaseerd, tot er geen lopende één-op-één subsidieregelingen meer zijn.

Voor onderstaande subsidies zijn op dit moment nog één-op-één subsidieregelingen actief:

Naam instelling	Naam activiteit	Thema in programma-begroting	Huidige regeling
Stichting Jongerenraad Roosendaal	Jongerenraad 2022-2025	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	Jongerenraad 2022-2025 (1-op-1)
Stichting Speeltuin Kade	Speeltuinwerk 2022-2025	Programma 2 - Leren en ontwikkelen	Speeltuin 2022-2025 (1-op-1)
Samen in de Regio	Maatschappelijk Betrokken Ondernemersnetwerk 2022-2025	Programma 3 - Werken & ondernemen	Maatschappelijk Betrokken Ondernemersnetwerk 2022 tot en met 2025 (1-op-1)
Stichting Citymarketingbureau Roosendaal	Citymarketing 2023-2024	Programma 3 - Werken & ondernemen	Citymarketing 2023 tot en met 2024 (1-op-1)
Slachtofferhulp Nederland	Slachtofferhulp 2022-2025	Programma 5 - Zorgen en stimuleren	Slachtofferhulp 2022-2025 (1-op-1)
Stichting RADAR (Regionale Anti Discriminatie Actie Raad)	Uitvoering WGA 2022-2025	Programma 5 - Zorgen en stimuleren	Anti-discriminatievoorziening 2022-2025 (RADAR)
Stichting Roosendaals gehandicapte platform RoGeP	Activiteiten t.b.v. mindervalide personen 2022-2025	Programma 5 - Zorgen en stimuleren	Belangenbehartiging personen lichamelijke handicap 2022-2025 (RoGeP)
KBO-Kring Gemeente Roosendaal	Ondersteunen, informeren en adviseren van doelgroep senioren 2022-2025	Programma 5 - Zorgen en stimuleren	Belangenbehartiging, advies en ondersteuning senioren 2022-2025 (KBO)
COC West-Brabant	Voorlichting, Zichtbaarheid, Ontmoeting 2022-2025	Programma 5 - Zorgen en stimuleren	Belangenbehartiging seksuele diversiteit LHBTI+ personen 2022-2025

Als de één-op-één subsidieregeling waar bovenstaande subsidies onder worden verstrekt afloopt, kunnen deze subsidies worden opgenomen in het Subsidieprogramma vastgestelde organisaties.

Subsidieaanvragen 2024

Het aanvragen van subsidies verloopt digitaal. Zo kan de gemeente makkelijker en sneller met organisaties communiceren. Om rechtmatig te handelen wordt het subsidieproces 2023 en de daarbij behorende termijnen gevolgd. Dat betekent dat uiterlijk 31 december 2023 voor alle vastgestelde subsidieregelingen 2024 bekend moet zijn wie subsidie krijgt. In 2024 wordt de voortgang van de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten gemonitord.

Monitoring voortgang gesubsidieerde activiteiten

Een groot aantal subsidies zijn voor meerjaren verleend. Voor deze subsidies wordt tussentijds de inhoudelijke en financiële voortgang gerapporteerd, beoordeeld en besproken. Daar waar nodig kan op basis van de rapportages worden bijgestuurd.

Vorbereidings subsidie-regelings 2025

In 2024 worden er opnieuw regels opgesteld voor het verstrekken van subsidies voor 2025. Het is niet noodzakelijk om voor alle lopende subsidie-regelings een nieuwe regeling op te stellen. Een aantal subsidie-regelings is voor meerdere jaren en loopt tot en met 2024. Voor deze regelings wordt opnieuw bekeken of deze nog aansluiten bij de gemeentelijke beleidsdoelen en maatschappelijke effecten. Op basis daarvan wordt een nieuwe regeling opgesteld. Andere regelings lopen bijvoorbeeld van 2022 t/m 2025 of 2023 t/m 2026. Hiervoor worden pas nieuwe subsidie-regelings opgesteld als de oude regeling verlopen is.

Paragraaf 9. Wet Open Overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid in werking getreden. De wet is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Waar de Woo voor passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) op 1 mei per direct in werking is getreden, geldt voor actieve openbaarmaking een overgangperiode waarin een inspanningsverplichting geldt. Er zijn 11 informatiecategorieën die op termijn door gemeenten actief openbaar gemaakt moeten worden (o.a. wet- en regelgeving, convenanten, raadsstukken, beschikkingen en klachten).

Roosendaal

We zetten in op openheid en transparantie, om op die manier bij te dragen aan de ambities op het gebied van betrouwbare en gastvrije gemeente. Hierbij streven we naar openheid in bredere zin, dus meer dan alleen technisch-juridische implementatie van de Woo. We maken steeds meer informatie actief openbaar, en makkelijk en snel vindbaar voor inwoners. Vanaf 2022 hebben we hier stappen in gezet en maken we al veel informatie actief openbaar.

- > We gaan verder met het aanpassen van onze processen en systemen om informatie makkelijk vindbaar en toegankelijk te maken voor inwoners en ondernemers;
- > We gaan aan de slag met een platform voor openbaarmaking van informatie, dat toegankelijk is en waarop inwoners op een laagdrempelige manier terecht kunnen voor openbare informatie.
- > We zetten in op het verder op orde brengen van onze informatiehuishouding.
- > We zetten in op verdere bewustwording van medewerkers op hun rol in het proces en op hun rol in het zijn van een open en transparante gemeente.
- > Wanneer een Woo-verzoek binnenkomt nemen we eerst contact op met de verzoeker om te kijken of een Woo-verzoek inderdaad de juiste weg is om de vraag van de verzoeker te behandelen en om de eventuele vraag achter de vraag te achterhalen.
- > We gaan verder met actieve openbaarmaking en volgen hierbij de landelijke planning. Waar mogelijk en wenselijk sorteren we daarop voor.

We maken al veel informatie actief openbaar. Hier gaan we in 2024 mee verder en gaan dan ook aan de slag met de volgende categorieën. Zoals hierboven aangegeven, volgen we hierbij de landelijke implementatieplanning en sorteren we daar waar mogelijk en wenselijk voor op die planning.

Paragraaf 10. Indicatoren prioriteiten Collegeprogramma

Inleiding

In het Collegeprogramma 2022-2026, 'Zij aan Zij voor Roosendaal' staan 15 prioriteiten benoemd. We hebben daarbij voor elk punt aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en met wie we daarvoor samenwerken. Om de voortgang van de maatschappelijke doelen van de prioriteiten te volgen gaan we monitoren. Hierbij gaat het om de vraag: wat merken we meetbaar van deze prioriteit in de samenleving?

De maatschappelijke doelen van de prioriteiten¹ zijn zo veel als mogelijk vertaald naar indicatoren. Een indicator is een meetbaar begrip dat een signalerende functie heeft en een aanwijzing geeft over de mate waarin een doel wordt behaald. Een voorbeeld van een indicator om te kunnen volgen of inwoners in een vroeger stadium gebruik maken van regelingen op het gebied van bestaanszekerheid is 'De gemiddelde schuld bij huishoudens in schuldhulpverlening'.

De complexiteit van de maatschappelijke doelen is echter niet altijd te vangen in meetbare indicatoren. Een voorbeeld daarvan is de ambitie om te werken aan een inclusieve samenleving. De inclusiviteit van onze samenleving kunnen we niet eenvoudig meten. We kunnen geen uitspraken doen als 'onze samenleving is 14 procentpunten inclusiever geworden'. Voor de monitoring is het dan ook belangrijk om goed aan te sluiten op de complexiteit. Dit hebben we gedaan door voor elke prioriteit een set met indicatoren vast te stellen.

Daarnaast geldt voor alle maatschappelijke doelen dat de realisatie mede wordt beïnvloed door externe ontwikkelingen. Hiermee bedoelen we ontwikkelingen waarop we als gemeente geen invloed hebben. Een voorbeeld hiervan is de invloed van de temperatuur op het doel om het gemiddeld gasverbruik terug te dringen. Als gemeente werken we aan het terugdringen van het gasverbruik door onder andere het gebruik van isolatiemaatregelen te stimuleren. Maar in het geval van een lange koude winter zal het gasverbruik sowieso hoger zijn. Het is dus belangrijk om voorzichtig te zijn met conclusies.

Uitgangspunt voor de monitoring van de prioriteiten is dat de monitoring eenvoudig en betekenisvol is. Voor het overzicht zijn de indicatoren in deze paragraaf daarom per prioriteit weergegeven. Dit is een vereenvoudiging van de werkelijkheid, want de prioriteiten dragen bij aan elkaars maatschappelijke doelen. De prioriteit gericht op een inclusieve samenleving draagt bijvoorbeeld ook bij aan een gastvrije gemeente en aan leefbare en veilige buurten en dorpen. Daarnaast komen sommige indicatoren bij meerdere prioriteiten voor.

In het laatste kwartaal van 2023 worden de onderstaande indicatoren toegevoegd aan de website 'Roosendaal in Cijfers'. Op deze website presenteren we de indicatoren op een interactieve manier en is het mogelijk om op een aantal onderdelen te verdiepen.

¹ Voor de prioriteiten 'Perspectief voor het landelijk gebied' (prioriteit 11) en 'Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst' (prioriteit 15) was het nog niet mogelijk om indicatoren vast te stellen. Dit komt doordat de maatschappelijke impact nog niet concreet is en ligt in de toekomst.

Indicatoren per prioriteit

1. Een betrouwbare en gastvrije gemeente

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat geïnteresseerd is in lokale politieke onderwerpen	Bewonersenquête	2019: 45% 2021: 44% 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat het contact met de gemeente met een ruime voldoende waardeert (8 of hoger) (meting sinds 2021)	Bewonersenquête	2021: (Gemiddelde: 6,8) 8 of hoger: 40% 2023: beschikbaar in december
Waardering betrouwbaarheid en volledigheid (rapportcijfer waardering aspecten contact gemeente, (meting sinds 2021)	Bewonersenquête	2021: 7,3 2023: beschikbaar in december
Waardering heldere en duidelijke communicatie (% positieve waardering aspecten contact gemeente, (meting sinds 2021)	Bewonersenquête	2021: 65% 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente voldoende mogelijkheden biedt voor de samenwerking tussen inwoners en gemeente.	Quick scan lokale democratie	2021: 38% (Volgende meting najaar 2023)

2. Leefbare en veilige buurten en dorpen

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat zich nooit onveilig voelt in hun eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 69% 2021: 69% 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners van hun eigen buurt of dorp als woon- en leefomgeving (leefbaarheid)	Bewonersenquête	2019: 7,3 2021: 7,2 2023: beschikbaar in december
Totaal misdrijven per 10.000 inwoners	Waarstaatjegemeente.nl	2020: 551 2021: 581 2022: 584
Risicoscore jonge aanwas drugscriminaliteit	Zicht op ondermijning via Dashboard NPLV	2018: 0,17
Ervaren sociale cohesie in eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 6,1 2021: 6,0 2023: beschikbaar in december

3. Een inclusieve samenleving

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat zich nooit onveilig voelt in hun eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 69% 2021: 69% 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat zich (heel) blij voelde de afgelopen 3 maanden	Bewonersenquête	2019: 80% 2021: 74% 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners van hun eigen buurt of dorp als woon- en leefomgeving (leefbaarheid)	Bewonersenquête	2019: 7,3 2021: 7,2 2023: beschikbaar in december
Ervaren sociale cohesie in eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 6,1 2021: 6,0 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat zich sociaal of emotioneel eenzaam voelt	Bewonersenquête	2019: 49 2021: 51 2023: beschikbaar in december

4. Bestaanszekerheid voor alle inwoners

Indicator	Bron	meting
Percentage huishoudens met een laag inkomen (Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (duur inkomenspositie: ten minste 1 jaar)	CBS	2019: 12,9% 2020: 12,8% 2021: 12,4% (voorlopig cijfer)
Percentage jongeren tot 27 jaar met een laag inkomen in de schuldhulpverlening	Armoedemonitor	2020: 3,6% 2022: 2,2%
Percentage huishoudens uit de doelgroep met bijzondere bijstand	Armoedemonitor	1-7-2019 tot 1-7-2020: 20% 1-7-2021 tot 1-7-2022: 19%
Percentage huishoudens met energiearmoede	TNO	2020: 7,4% 2022: 8,2% (schatting)
Percentage huishoudens langer dan 4 jaar in bijstand	Werkplein	2021: 5,3% 2022: 4,9% 2023: 5,1%
Gemiddelde schuld bij huishoudens in schuldhulpverlening	Dashboard schuldhulpverlening	2022: € 36.282,09

5. Een goede toekomst voor onze kinderen

Indicator	Bron	meting
Percentage kinderen dat in armoede opgroeit (Percentage kinderen dat opgroeit in huishoudens welke minimaal 4 jaar een inkomen tot 120% sociaal minimum hebben)	CBS	2019: 6,5% 2020: 6,6% 2021: 6,5% (voorlopig cijfer)
Percentage leerlingen met een lager eindadvies dan het toetsadvies	DUO via Dashboard NPLV	2018: 47% 2020: 47%
Percentage 18 t/m 30 jarigen zonder startkwalificatie	KIS Wijkmonitor via Dashboard NPLV	2018: 14% 2019: 14% 2020: 15%
Percentage jongeren uit de doelgroep dat gebruik maakt van regelingen op sport (Stichting Paul), cultuur (Jeugdfonds cultuur) en onderwijs (Stichting leergeld)	Armoedemonitor	1-7-2019 tot 1-7-2020: 23% sport 4% cultuur 37% onderwijs 1-7-2021 tot 1-7-2022: 14% sport 2% cultuur 25% onderwijs
Gemiddelde afstand in meters tussen woonadres leerlingen en basisschool	DUO	2020: 1686 2021: 1868 2022: 1654 (voorlopig cijfer)
Percentage peuters en basisschoolleerlingen met een verhoogd risico op onderwijsachterstand	CBS via Dashboard NPLV	2019: 18% 2020: 18% 2021: 18%

6. Zichtbaar beter onderhoud

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat zich nooit onveilig voelt in hun eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 69% 2021: 69% 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners van hun eigen buurt of dorp als woon- en leefomgeving (leefbaarheid)	Bewonersenquête	2019: 7,3 2021: 7,2 2023: beschikbaar in december
Ervaren sociale cohesie in eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 6,1 2021: 6,0 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners onderhoud van de verhardingen in hun buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 5,7 2021: 5,7 2023: beschikbaar in december
Rapportcijfer voor de mate van vervuiling in eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 5,5 2021: 5,3 2023: beschikbaar in december

7. Prettig en veilig de weg op

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat vindt dat te hard rijden vaak voorkomt in hun eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 50% 2021: 49% 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners voor verkeersveiligheid in hun eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 6,0 2021: 5,9 2023: beschikbaar in december
Gevaarlijke verkeerssituaties komen vaak voor in hun eigen buurt of dorp (meting sinds 2023)	Bewonersenquête	2023: beschikbaar in december
Aantal verkeersongevallen (op gemeentelijke wegen)	VIA, ongevallen op gemeentelijke wegen op basis van politieregistratie	2020: 376 2021: 415 2022: 452

8. Ruim baan voor fietsers

Indicator	Bron	meting
Waardering inwoners voor de bereikbaarheid van hun eigen woning per fiets	Bewonersenquête	2019: 8,8 2021: 8,4 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners voor de bereikbaarheid van het stadscentrum per fiets	Bewonersenquête	2019: 8,0 2021: 8,2 2023: beschikbaar in december
Score Fietsstad	Waarstaatjegemeente.nl	2018: 3,5 2020: 3,5
Aantal verkeersongevallen met fiets (op gemeentelijke wegen)	VIA, ongevallen op gemeentelijke wegen op basis van politieregistratie	2020: 40 2021: 29 2022: 53
Gebruik van de fietspaden	Nog in ontwikkeling	Deze indicator is nog in ontwikkeling. Metingen zijn nog niet beschikbaar.
Gebruik van de bewaakte stallingen in het centrum	Nog in ontwikkeling	Deze indicator is nog in ontwikkeling. Metingen zijn nog niet beschikbaar.

9. Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat zich (heel) blij voelde de afgelopen 3 maanden – uitgesplitst naar 60 t/m 74 jaar en 75 jaar en ouder	Bewonersenquête	2019 2021 60-74: 81% 75% 75+: 67% 69% 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners met een (zeer) goede gezondheid – uitgesplitst naar 60 t/m 74 jaar en 75 jaar en ouder	Bewonersenquête	2019 2021 60-74: 68% 70% 75+: 55% 55% 2023: beschikbaar in december
Ervaren sociale cohesie in eigen buurt of dorp – uitgesplitst naar 60 t/m 74 jaar en 75 jaar en ouder	Bewonersenquête	2019 2021 60-74: 6,2 6,1 75+: 6,3 6,2 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat over het algemeen de dingen kan doen die ze willen doen (zelfredzaamheid) – uitgesplitst naar 60 t/m 74 jaar en 75 jaar en ouder	Bewonersenquête	2019 2021 60-74: 76% 76% 75+: 61% 64% 2023: beschikbaar in december
Ervaren informele hulp in eigen buurt of dorp - uitgesplitst naar 60 t/m 74 jaar en 75 jaar en ouder	Bewonersenquête	2019 2021 60-74: 39% 39% 75+: 54% 67% 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat welzijnsvoorzieningen mist	Bewonersenquête	2019: 25% 2021: 27% 2023: beschikbaar in december

10. Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie

Indicator	Bron	meting
Gemiddeld gasverbruik woningen (temperatuur gecorrigeerd)	Duurzaamheidsmonitor	2019 1.400 2020 1.380 2021: 1.380
Totale bekende CO ₂ uitstoot in ton (aardgas, elektr., warmte, voertuigbrandstof)	Duurzaamheidsmonitor	2019 441.800 2020 391.700 2021: 398.700
Percentage bekende hernieuwbare energie	Duurzaamheidsmonitor	2019: 14,1% 2020: 15,3% 2021: 16,9%
Percentage groen in openbaar gebied	Nog in ontwikkeling	Deze indicator is nog in ontwikkeling. Metingen zijn nog niet beschikbaar.
Percentage oppervlaktewater in openbaar gebied	Nog in ontwikkeling	Deze indicator is nog in ontwikkeling. Metingen zijn nog niet beschikbaar.
Percentage openbaar verhard oppervlak	Nog in ontwikkeling	Deze indicator is nog in ontwikkeling. Metingen zijn nog niet beschikbaar.

12. Stimulans voor kunst en cultuur

Indicator	Bron	meting
Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden gebruik heeft gemaakt van cultureel aanbod in gemeente	Bewonersenquête	2019: 60% 2021: 28% ² 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden de bibliotheek bezocht	Bewonersenquête	2019: 18% 2021: 11% 2023: beschikbaar in december
Ervaren sociale cohesie in eigen buurt of dorp	Bewonersenquête	2019: 6,1 2021: 6,0 2023: beschikbaar in december
Percentage inwoners dat deelneemt aan kunstzinnige activiteiten	Bewonersenquête	2019: 27% 2021: 27% 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners voor culturele voorzieningen (bv. schouwburg, museum, bioscoop)	Bewonersenquête	2019: 7,4 2021: 7,5 2023: beschikbaar in december
Aantal vestigingen in de creatieve sector	Vestigingenregister	2020: 528 2021: 566 2022: 581

13. Ruimte voor ontspanning en vermaak

Indicator	Bron	meting
Waardering inwoners voor culturele voorzieningen (bv. schouwburg, museum, bioscoop)	Bewonersenquête	2019: 7,4 2021: 7,5 2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners voor terugkerende sportevenementen (meting sinds 2023)	Bewonersenquête	2023: beschikbaar in december
Waardering inwoners voor terugkerende muziek/cultuurevenementen	Bewonersenquête	2019: 7,7 2021: 7,7 2023: beschikbaar in december
Aantal toeristische overnachtingen (exclusief overnachtingen arbeidsmigranten)	BWB	2020: niet beschikbaar 2021: 129.831 2022: 144.663

² Lager percentage in 2021 waarschijnlijk vanwege corona, minder gebruik cultureel aanbod.

14. Talenten, gouden handen en knappe koppen

Indicator	Bron	meting
Waardering inwoners voor sportvoorzieningen	Bewonersenquête	2019: 7,6 2021: 7,6 2023: beschikbaar in december
Aantal vestigingen per 10.000 inwoners	Waarstaatjegemeente.nl	2021: 1090 2022: 1146 2023: 1206
Aantal gestarte vestigingen per 10.000 inwoners	Waarstaatjegemeente.nl	2020: 128,8 2021: 135,0 2022: 144,9
Percentage werkloze jongeren	Arbeidsmarkt InZicht	2019: 28% 2020: 28% 2021: 26%
Percentage mbo-gediplomeerden met werk aansluitend op opleiding	Arbeidsmarkt InZicht	2020: 78,3% 2021: 76,9%
Waardering studenten Roosendaal als studentenstad	Studentenonderzoek	2019: 5,4 2021: 5,7 2023: 5,2
Ontwikkeling aantal mbo- en hbo-studenten bij Roosendaalse onderwijsinstellingen	Nog in ontwikkeling	

Bezoekadres

Stadserf 1

T 14 0165

info@roosendaal.nl

Postadres

Postbus 5000

4700 KA Roosendaal

roosendaal.nl